

Felmérés a hazai önkormányzatok éghajlatváltozással kapcsolatos ismereteiről és tevékenységeiről

Készítette a Magyar Természetvédők Szövetsége
a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat megbízásából
a KEHOP-1.1.0-15-2016-00007 azonosítószámú „NATÉR
továbbfejlesztése” projekt keretében

NAKFO

NEMZETI ALKALMAZKODÁSI KÖZPONT FŐOSZTÁLY
Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat

2017. december

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Készítette a Magyar Természetvédők Szövetsége
a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat megbízásából
a KEHOP-1.1.0-15-2016-00007 azonosítószámú „NATÉR továbbfejlesztése” projekt keretében

Szerzők:

Bíró Lajos, Cselószki Tamás, Dr. Farkas István Tamás, Kapitányné Sándor Szilvia, Kis Klára,
Lajtmann Csaba

Az adatfelvételben részt vett MTVSZ tagszervezetek és partnerek:

Balokány-ligetért Egyesület, Csalán Környezet- és Természetvédő Egyesület, CSEMETE,
E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület, Giligán Természetvédelmi és Hagyományőrző
Egyesület, Holocén Természetvédelmi Egyesület, Kaptárkő Egyesület, Magyarországi Éghajlatvédelmi
Szövetség, Reflex Környezetvédő Egyesület, Somosi Környezetnevelési Központ,
Tanácsadók a Fenntartható Fejlődésért, Zöld Kör

Adatfelvétel: 2017. szeptember-október

2017. december

TARTALOMJEGYZÉK

1	Bevezető.....	7
2	Összefoglaló.....	8
3	Célok és módszertan	10
3.1	Célok.....	10
3.1.1	Általános cél	10
3.1.2	Konkrét cél.....	10
3.2	Módszertan	10
3.2.1	A lekérdezés módja, megkérdezett személyek	10
3.2.2	Mélyinterjú minta	11
4	Részletes eredmények.....	12
4.1	Mi jut eszébe a klímaváltozásról?	12
4.2	A klímaváltozás fontossága a társadalmi és környezeti kihívások tükrében	12
4.3	Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelése	15
4.3.1	Milyen hatásokat tapasztaltak eddig?	15
4.3.2	A hatások erősödése.....	16
4.4	Egyes ágazatok felelőssége az éghajlatváltozásban.....	17
4.5	A klímavédelemmel kapcsolatos tevékenységek	20
4.5.1	Eddigi tevékenységek	20
4.5.2	Milyen klímavédelmi tevékenységet valósítanak meg a jövőben?.....	24
4.6	Felkészülés a klímaváltozásra.....	26
4.6.1	Az alkalmazkodás legfontosabb helyi lépései.....	26
4.6.2	Az alkalmazkodás jóléti lépései	31
4.7	Szervezeti jellemzők	34
4.7.1	A klímaváltozás ügyeivel foglalkozók száma és feladatköre az egyes önkormányzatoknál.....	34
4.7.2	Tagság az éghajlatvédelemmel foglalkozó hálózatokban.....	35
4.8	Éghajlatvédelmi tervezés	37
4.9	Térinformatikai rendszerek használata	39
4.9.1	Térinformatika használata a tervezéshez.....	39
4.9.2	A NATÉR használata	40
4.9.3	Mire használják az online szolgáltatásokat.....	40
4.9.4	Az éghajlatváltozással kapcsolatos térképek, adatbázisok, metaadatbázisok és dokumentumtárak iránti felhasználói igény.....	41
4.10	A NATÉR felhasználók tapasztalatai.....	42
5	Források	45
6	Mellékletek.....	46
6.1	További grafikonok.....	46
6.2	Infografikák	65
6.3	Kérdőívek.....	71

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Klímaváltozással kapcsolatos asszociációk.....	12
2. ábra: A hazai kihívások aktualitása.....	13
3. ábra: A legfontosabb kihívások megítélése az elmúlt évek felméréseiben	14
4. ábra: Az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településükön?.....	15
5. ábra: Mely hatások fognak megerősödni, gyakoribbá válni a településen?	16
6. ábra: A következő ágazatok közül melyik, milyen mértékben felelős a klímaváltozást gyorsító hatásokért?	17
7. ábra: A közúti közlekedés „jelentős mértékben felelős” az éghajlatváltozásért – a válasz aránya településtípusonként (%)	18
8. ábra: Az energiatermelés „jelentős mértékben felelős” az éghajlatváltozásért – a válasz aránya településtípusonként (%)	18
9. ábra: Az emberek pazarló fogyasztása „jelentős mértékben felelős” az éghajlatváltozásért – a válasz aránya településtípusonként (%)	19
10. ábra: Az éghajlatváltozásért felelős szektorokra adott átlagpontoszámok a jelen kutatásban és a KBT SZ lakossági kutatásában	20
11. ábra: Mit tettek eddig önkormányzatként a klímaváltozás lassításáért, az alkalmazkodásért vagy a szemléletformálásért?	21
12. ábra: Mit tettek eddig? Energiahatékonyság javítása – a válasz aránya településtípusonként (%)	22
13. ábra: Mit tettek eddig? Környezetbarát közlekedés – a válasz aránya településtípusonként (%)	23
14. ábra: Mit tettek eddig? Szemléletformáló cikkek – a válasz aránya településtípusonként (%)	23
15. ábra: Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?	25
16. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága a teljes mintára.....	27
17. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága a fővárosra és megyékre	28
18. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága az 5-100 ezer lakosú településekre	29
19. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága a megyei jogú városokra és fővárosi kerületekre.....	29
21. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága az ezer fő alatti településekre	30
20. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága az 1-5 ezer lakosú településekre	30
22. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága a teljes mintára	31
23. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága a fővárosra és megyékre	32
24. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága a megyei jogú városokra és kerületekre	32
25. ábra Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága a fővárosra és megyékre.....	33
26. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága az 1-5 ezer lakosú településekre	33

27. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága az ezer fő alatti lakosú településekre	34
28. ábra: Ismeri a megyei klímaplatform kezdeményezést?.....	36
29. ábra: Megyei klímaplatformok aktivitása.....	37
30. ábra: Stratégiák és tervek az éghajlatváltozás helyi fékezésére és az alkalmazkodásra	38
31. ábra: Használ-e az önkormányzat.....	39
32. ábra: Mire használják a megkérdezettek az online szolgáltatásokat?	40
33. ábra: Különböző online szolgáltatások iránti igény a nem-NATÉR felhasználók esetén.....	41
34. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a teljes mintában.....	46
35. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a fővárosban és a megyékben.....	46
36. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a megyei jogú városokban és fővárosi kerületekben	47
37. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai az 5-100 ezer lakosú településeken	47
38. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai az 1-5 ezer lakosú településeken	48
39. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai az ezer fő alatti településeken	48
40. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság legalsó jövedelmi kvintilisében (ötödében).....	49
41. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság második jövedelmi kvintilisében (ötödében).....	49
42. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság harmadik jövedelmi kvintilisében (ötödében).....	50
43. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság negyedik jövedelmi kvintilisében (ötödében).....	50
44. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság legfelső jövedelmi kvintilisében (ötödében).....	51
45. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – Teljes minta	51
46. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – Főváros és megyék.....	52
47. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – Megyei jogú városok és fővárosi kerületek	52
48. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – 5-100 ezer lakosú települések.....	53
49. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – 1-5 ezer lakosú települések.....	53
50. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – Ezer fő alatti települések.....	54
51. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság legalsó jövedelmi kvintilisében (ötödében).....	54
52. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság második jövedelmi kvintilisében (ötödében)	55
53. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság harmadik jövedelmi kvintilisében (ötödében)	55
54. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság negyedik jövedelmi kvintilisében (ötödében)	56

55. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság legfelső jövedelmi kvintilisében	56
56. ábra: Hazai kihívások aktualitása – fővárosi és megyei önkormányzatok.....	57
57. ábra: Hazai kihívások aktualitása – fővárosi kerületi és MJV önkormányzatok	57
58. ábra: Hazai kihívások aktualitása – 5-100 ezer lakosú önkormányzatok	58
59. ábra: Hazai kihívások aktualitása – 1-5 ezer lakosú önkormányzatok	58
60. ábra: Hazai kihívások aktualitása – ezer lakos alatti önkormányzatok	59
61. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság legelső kvintilisébe (ötödébe) eső lakosság él.....	59
62. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság második kvintilisébe (ötödébe) eső lakosság él	60
63. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság harmadik kvintilisébe (ötödébe) eső lakosság él.....	60
64. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság negyedik kvintilisébe (ötödébe) eső lakosság él	61
65. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság legelső kvintilisébe eső lakosság él	61
66. ábra: Hazai kihívások aktualitása – Hányadik helyen van a fontossági sorrendben az éghajlatváltozás az egyes megyékben?	62
67. ábra: A közúti közlekedés és szállítás felelőssége az éghajlatváltozásért az egyes megyékben.....	62
68. ábra: Az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településükön? A „zavarok a mezőgazdasági termelésben” válaszok aránya a megyékben	63
69. ábra: Az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településükön? Az „aszálykárok” válaszok aránya a megyékben	63
70. ábra: Az éghajlatváltozás mely hatásai erősödhetnek a jövőben? A károk a közlekedési és egyéb infrastruktúrában válaszok aránya a megyékben	64
71. ábra: Hazai kihívások és azok megítélése a Fenntartható Fejlesztési Célok tükrében	65
72. ábra: Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelése	66
73. ábra: Mit tettek eddig? Energiahatékonyság és közlekedésfejlesztés a klímavédelem jegyében.....	67
74. ábra: Felkészülés a klímaváltozásra – Az alkalmazkodás legfontosabb helyi lépései	68
75. ábra: Önkormányzatok térinformatikai rendszer használata	69
76. ábra: Megyei klímaplatformok aktivitása.....	70

1 BEVEZETŐ

A Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat (MBFSz) a projektgazdája a KEHOP-1.1.0-15-2016-00007 azonosítószámú, *Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos tájékoztatást, döntés-előkészítést segítő, és a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer továbbfejlesztését szolgáló informatikai fejlesztési tevékenységek* (röviden: „NATÉR továbbfejlesztése”) című kiemelt projektnek. Ennek részeként kerül megvalósításra a „D.2. A kifejlesztett eszközök, »jó gyakorlatok« megosztása az ágazati és önkormányzati tervezés számára. Adattár, elemzések, tanulmányok jogosultság-alapú megosztásának továbbfejlesztése” című feladat. Jelen kutatás ezen D.2. tevékenység megvalósítását segíti.

Az EEA-C11-1 NATÉR projekt keretében létrejött a NATÉR Portál (<http://nater.mbfisz.gov.hu>), amely az éghajlatváltozással szembeni sérülékenységi számításokat bemutató, naprakész információs csomópont. A 2016. április 30-án lezárt fejlesztési szakasz kommunikációjának elsődleges célcsoportja a szakmai közösség és a közvetlen kutatói partnerek, valamint az országos, illetve önkormányzati döntéshozók, döntés-előkészítők köre volt. A NATÉR Portál jelenlegi formájában nyelvezetét, tartalmát tekintve inkább a szakemberek számára bír komoly értékkel. A korábbi projekt erőforrásai segítségével eddig csak az ágazati és önkormányzati tervezők, döntéshozók viszonylag szűk köre számára került bemutatásra a NATÉR.

Az MBFSZ a Magyar Természetvédők Szövetségét bízta meg, hogy az önkormányzatok körében egy kutatást végezzen. A kutatás a NATÉR önkormányzati célcsoport számára hasznos, felhasználóbarát fejlesztését kívánja megalapozni, kitekintéssel az önkormányzatok általános véleményére, attitűdjeire.

2 ÖSSZEFOGLALÓ

A Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat (MBFSz) jogelődje 2016-ban alakította ki az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos tájékoztatást, döntés-előkészítést segítő Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszert (NATÉR), amely továbbfejlesztésére egy KEHOP projektet valósít meg a Szolgálat. Az MBFSz megbízásából, a Magyar Természetvédők Szövetsége által elvégzett jelen kutatás a NATÉR önkormányzati célcsoport számára hasznos, felhasználóbarát fejlesztését kívánja megalapozni, kitekintéssel az önkormányzatok általános véleményére, attitűdjeire.

Reprezentatív kutatásunk során 253 települési és megyei önkormányzattól kérdeztünk le egy 25 kérdéses kérdőívet. A minta megyénként reprezentatív volt a települések méretére. Az eredményeket a településméret, az egy főre jutó jövedelem, az önkormányzatok klímaaktivitása és a területi szempontok szerint is elemeztük. Emellett 7 önkormányzati szövetséggel mélyinterjút készítettünk az éghajlatváltozással kapcsolatos véleményük felmérésére.

Az önkormányzatok képviselői a hazai problémák rangsorolásánál a második legfontosabb problémának értékelték az éghajlatváltozást, annál jelentősebb kihívásnak csak az egészségügy helyzetét ítélték. A felmérés eredménye eltér a két korábbi lakossági felméréstől, amelyekben egyaránt az ötödik helyen szerepelt az éghajlatváltozás. Akik eddig kevesebb hatásával találkoztak az éghajlatváltozásnak kevésbé tekintik fontos problémának, mint azok, akik több kellemetlen hatásával találkoztak a klímaváltozásnak.

A megkérdezettek szerint az éghajlatváltozásért leginkább a hulladéktermelés, a közúti közlekedés, az energiatermelés és az emberek pazarló fogyasztása felelős. A nagyobb települések erősebbnek érezték az átlagnál a közlekedés és az energiatermelés szerepét.

Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelésével kapcsolatban a válaszadók több mint kétharmada tapasztalta a viharokat, a hőhullámokat és a kapcsolódó egészségügyi problémákat, árvizet vagy belvizet, allergén növények vagy károsító rovarok elszaporodását és az aszálykárokat. Ugyanezeknek a hatásoknak a jövőbeni erősödését vizionálják leginkább a felmérésben résztvevők. A legtöbb hatás érzékeléséről a megyei önkormányzatok számoltak be, messze kiemelkedő számban. A fővárosi kerületek és gazdagabb önkormányzatok az infrastruktúrában bekövetkező károk emelkedésétől az átlagnál jóval magasabban tartanak.

Az önkormányzatok leggyakrabban a szelektív hulladékgyűjtést, az energiahatékonysági beruházásokat és a zöldfelületek növelését említették, mint eddig elvégzett klímavédelmi tevékenységeket. A jövőben a megújuló energiatermelésre, az energiahatékonyság javítására, a zöldfelületek növelésére és a szemléletformáló rendezvények szervezésére helyeznének legfőképpen hangsúlyt.

A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás legfontosabb helyi lépésének a szemléletformálást tartják a válaszadók, emellett a megújuló energiaforrások kiaknázása, a zöldterületek fejlesztése, a vízviszatarítás és a környezettudatos közlekedésfejlesztés merült fel leggyakrabban. Amikor arra kérdeztünk rá, hogy melyek azok a lépések, amelyek egyszerre szolgálják az alkalmazkodást és a település élhetőbbé tételét, a zöldterületek fejlesztése kiugróan magasán került említésre, emellett a környezettudatos közlekedésfejlesztés emelkedett ki a válaszok sorából.

A megkérdezettek egyharmada alkalmaz olyan munkatársat, aki kifejezetten az éghajlatváltozás ügyeivel foglalkozik. A megyei önkormányzatoknál ez az arány 80% feletti. A megkérdezettek 12%-a számolt be arról, hogy tagja valamilyen éghajlatváltozással kapcsolatos szövetségnek. A legnagyobb számban a Klímabarát Települések Szövetségét említették – főként a fővárosi kerületek és a megyei jogú városok –, míg a Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség a kisebb települések körében volt

népszerűbb. A megkérdezettek fele ismeri a megyei klímaplatformokat és negyedük vesz részt a munkájukban. A klímaplatformok ismertsége megyénként nagymértékben különbözött.

Az önkormányzatok közel fele (44%) rendelkezik hőségriadó tervvel, egytizede klímastratégiával (11%), 7%-a fenntartható energia akciótervvel és mindössze 2%-uk fenntartható energia- és klíma akciótervvel. A megkérdezettek leginkább a klímastratégia elkészítését tervezik (32%), illetve a fenntartható energia (és klíma) akcióterveket (9-14%), főként pályázati forrásokból.

A megkérdezettek egyharmada használ térinformatikai rendszert (főként a TEIR-t), ebből elenyészően kevés (4%) azoknak a száma, akik jelentéskészítő alkalmazásokat is használnak. Egyéb eszközök (pl. tanulmányok) használatáról a megkérdezettek ötöde számolt be. Az online szolgáltatásokat használók közül legtöbben (kétharmaduk) valamilyen operatív probléma megoldására használják a szolgáltatásokat, és a megkérdezettek fele használja stratégiai döntés előkészítéséhez, egyéni érdeklődésből vagy tanulmányok során. A NATÉR-t nem használó megkérdezettek negyede-harmada tartaná hiánypótlónak települése számára az olyan online szolgáltatásokat, mint térképszolgáltatás, metaadatbázis, dokumentumtár, adatbázis.

A mintába 17 NATÉR felhasználó került (részben irányítottan), akiket megkérdeztünk a rendszer használatának tapasztalatairól. A felhasználók között legnépszerűbb a rendszer térképszervere, amelyet majd mindenki használt már, kicsivel több mint a válaszadók fele próbálta ki a metaadat keresőt, a GeoDat felületet és a dokumentumtárat. Többen számolnak be arról, hogy átlagember számára bonyolult a felület kezelése, és hiányolták a számukra lényeges adatszintet (pl. kerületek, járások, megyei adatok). Említésre került, hogy a rendszer nagyon jó összehasonlítási lehetőséget nyújt más településekkel. Fejlesztési javaslatként fogalmazódott meg az oldal felhasználóbarátabbá tétele, az egyszerűbb regisztrációs folyamat, a más térképekkel, térinformatikai rendszerekkel való kombinálhatóság, részletesebb adattartalom (különböző területi szintek hangsúlyozásával), felhasználó képzés szervezése.

3 CÉLOK ÉS MÓDSZERTAN

3.1 Célok

3.1.1 Általános cél

A NATÉR továbbfejlesztésének fókuszában áll az elért tudományos eredmények további feldolgozása, közérthetőbbé tétele, a szakértői háttértámogatás kialakítása, a tervezői, döntéshozói közönség számára az eredmények bemutatása. A továbbfejlesztéshez fontos információt jelent az, hogy a hazai önkormányzatok mennyire vannak tudatában az éghajlatváltozás várható hatásainak; a szakpolitikai, stratégiai tervezésben, a mindennapokban hogyan jelenik meg az alkalmazkodás kérdése. Jelen felmérés célja, hogy pontosabb képpel rendelkezünk e kérdésekről a hazai önkormányzatok vonatkozásában.

3.1.2 Konkrét cél

Reprezentatív felmérés alapján megvizsgálni az önkormányzatok klímatudatosságát.

3.2 Módszertan

3.2.1 A lekérdezés módja, megkérdezett személyek

2017. szeptemberében és októberében (strukturált) kérdőíves lekérdezést folytattunk, reprezentatív mintán, önkormányzatok körében, amit egyes önkormányzati szövetségek képviselőivel készített (félig strukturált), személyes mélyinterjúk egészítenek ki.

Az önkormányzatoknál legalább egy szakértő referens és lehetőség szerint a polgármester közösen válaszolta meg a kérdőívet.

A kérdőíves minta kiválasztása

a) A minta tartalmazta (zárójelben a tervezett és a tényleges szám)

- a Fővárosi Önkormányzatot (1 db – 1 db),
- az összes fővárosi kerületet (23 db – 22 db),
- az összes megyei jogú várost (23 db – 23 db),
- az összes megyei önkormányzatot (19 db – 17 db);

b) továbbá reprezentatív mintát (darabszám szerint) az alábbi településméreteket vonatkozásában:

- Közpénváros (20-100 ezer fő: 19 db – 15 db),
- Kisváros, nagyközség (5-20 ezer fő: 21 db – 25 db),
- Község (1-5 ezer fő: 56 db – 59 db),
- Kisközségek (ezer fő alatt – 89 db – 91 db);

A minta megyénként is reprezentatív volt az alapsokaságra.

Összesen tervezett: 251 db. Megvalósítva: 253 db lekérdezés.

A lekérdezéseket a Magyar Természetvédők Szövetsége helyi tagszervezeteinek szakértői végezték.

Az adatfelvétel módszere papíros kérdőív volt, a megyéken belül a mintát sorsolással alakítottuk ki. A kérdőív 25 kérdést + 5 szervezeti jellemzőt tartalmazott (a kérdőív mellékelve). A lekérdezés 25-60 percet vett igénybe. Az adatokat munkatársaink egy előre megadott Google Űrlap segítségével rögzítették, majd innen SPSS statisztikai kiértékelő programba exportáltuk, és feldolgoztuk őket. A

kérdőívek feldolgozásakor azt tapasztaltuk, hogy a válasz-megtagadás / nem tudom válaszok egyetlen kérdés esetében sem fordultak elő olyan mértékben, amely a kérdések megbízhatóságát befolyásolta volna.

A települések 53%-ában a polgármester vagy az alpolgármester részt vett a kérdőív kitöltésében. A polgármesterek részvétele szignifikánsan különbözött településméret szerint: míg az ezer fő alatti települések 80%-ában a polgármester adott választ, a fővárosi kerületek és megyei jogú városok esetén 4% volt ez a szám. A klímavédelemmel speciálisan foglalkozó munkatárs, szakértő az esetek 14%-ában vett részt az interjúban. Mellettük sok esetben a jegyző, a környezetvédelemmel vagy építési ügyekkel foglalkozó munkatárs volt a válaszadó.

Az adatelemzés során minden kérdésnél vizsgáltuk az alaposzlást, a válaszadók egyszerű, összesített eredményeit, továbbá összevetettük ezeket az alapsokaság szerinti csoportokkal. A válaszadókat a településtípus, területi elhelyezkedés, jövedelmi szint, az éghajlatváltozás hatásainak percepciója, az önkormányzat klímaaktivitása, a klímaplatform tagság és a NATÉR használat szerint elemeztük, a nagy mennyiségű eredményből végül csak azokat emeltük be jelen tanulmányunkba, ahol az eredmények közötti különbség értelmezhető, illetve megbízható (ahol a különbségek valószínűleg nem a mintavétel hibájából származnak). A megbízhatóság ellenőrzésére nominális, illetve ordinális skálák esetében Chi-négyzet próbát, illetve a skáláknak megfelelő asszociációs mérőszámokat; intervallum és arány-skálák esetében pedig varianciaanalízist alkalmaztunk.

3.2.2 Mélyinterjú minta

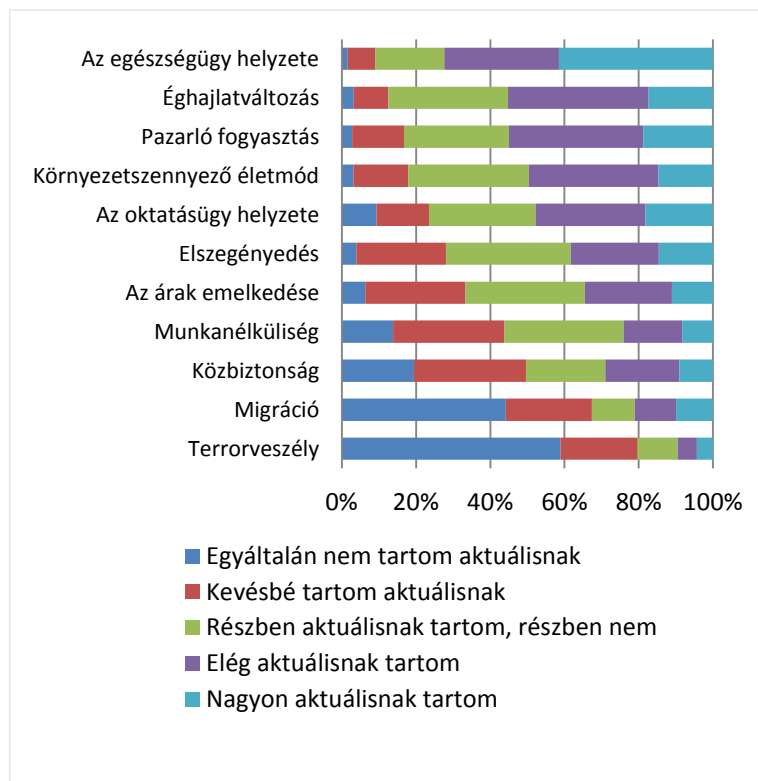
A fentiekén túlmenően, külön interjúfonal segítségével interjúk készültek az alábbi önkormányzati és szakmai szövetségek vezetőivel arról, hogy a kérdőív által érintett témákban milyen álláspontot képvisel a szövetség:

- Községek, Kistelepülések és Kistérségek Országos Önkormányzati Szövetsége (KÖSZ)
- Magyar Önkormányzatok Szövetsége (MÖSZ)
- Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége (MÖÖSZ)
- Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖÖSZ)
- Magyar Faluszövetség
- Klímabarát Települések Szövetsége (KBTSZ)
- Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség (MÉSZ)

Bár megkerestük őket, a Kisvárosi Önkormányzatok Országos Érdekszövetsége (KÖÖÉSZ) és a Megyei Jogú Városok Szövetsége (MJVSZ) nem kívánt részt venni a kutatásban.

A szövetségektől általában valamelyik vezető: elnök, alelnök vagy főtitkár volt a válaszadó. A szövetségi mélyinterjú fonalat szintén mellékeljük.

az árak emelkedését; a közbiztonságot; a migrációt és a terrorveszélyt – értékelhették az iskolából ismert osztályozási módszerrel, 1 és 5 között, ahol az 5 jelezte nagyon aktuálisnak a problémát.

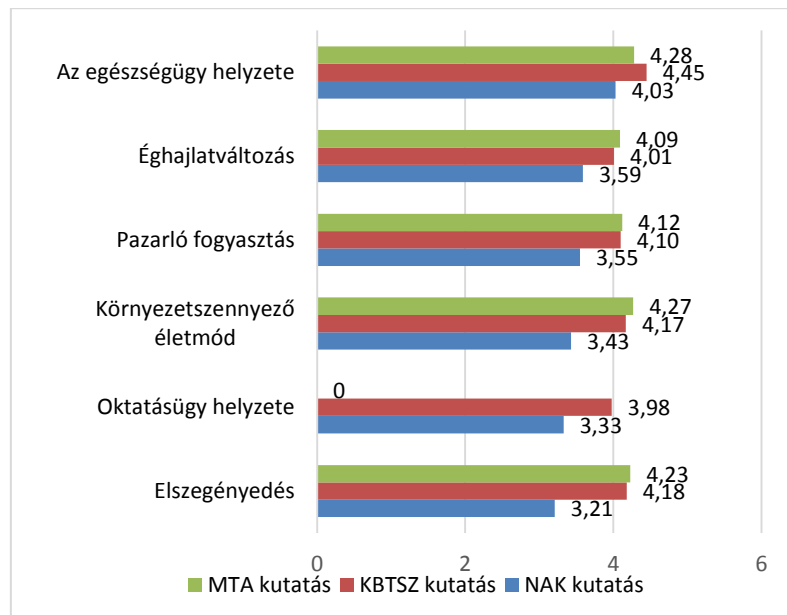

2. ábra: A hazai kihívások aktualitása

A kérdés azonos formában szerepelt két korábbi felmérésben (MTA KRTK¹ és KBTSZ-MTVSZ², ami lehetőséget biztosított, hogy az önkormányzatok képviselőinek értékelését összehasonlítsuk a korábban felvett mintákkal. Az önkormányzatok képviselői a második legfontosabb problémának értékelték az éghajlatváltozást (3,59 értékkel), annál jelentősebb kihívásnak csak az egészségügy helyzetét (4,03-as értékkel) ítélték. A felmérés eredménye eltér a két korábbi lakossági felméréstől, amelyekben 2015-ben és 2016-ban egyaránt az ötödik helyen szerepelt az éghajlatváltozás, és meghaladta a kutatás előtt megfogalmazott hipotézist is, mely szerint a 3-5. hely között vártuk a kihívás megítélését.

¹ http://nater.rkk.hu/wp-content/uploads/2015/12/klimavaltozas_e_teljes.pdf

² http://mtvsz.hu/dynamic/energia_klima/klimavaltozas_attitud_tanulmany_vegso_pdf.pdf

3. ábra: A legfontosabb kihívások megítélése az elmúlt évek felméréseiben

A rangsor harmadik helyén a pazarló fogyasztást (3,55) a környezetszennyező életmód (3,43), az oktatásügy helyzete (3,33) és az elszegényedés (3,21) követi, azaz a lista első felében ugyanazokat a problémákat találjuk, mint a két korábbi felmérésnél.

A rangsor második felében az árak emelkedését (3,06) a munkanélküliség (2,75) és a közbiztonság (2,69) követi. A listát a migráció (2,20) és a terrorveszély (1,75) problémakörei zárják, hasonlóan a korábbi lakosság felméréshez, azaz összességében kevésbé tartják fontosnak ezeket a kihívásokat mind a magyar emberek, mind az önkormányzatok képviselői.

Szignifikancia vizsgálatok alapján nincs eltérés az éghajlatváltozás megítélésében sem a települések mérete, sem a jövedelmi viszonyai, sem a földrajzi elhelyezkedésük alapján.

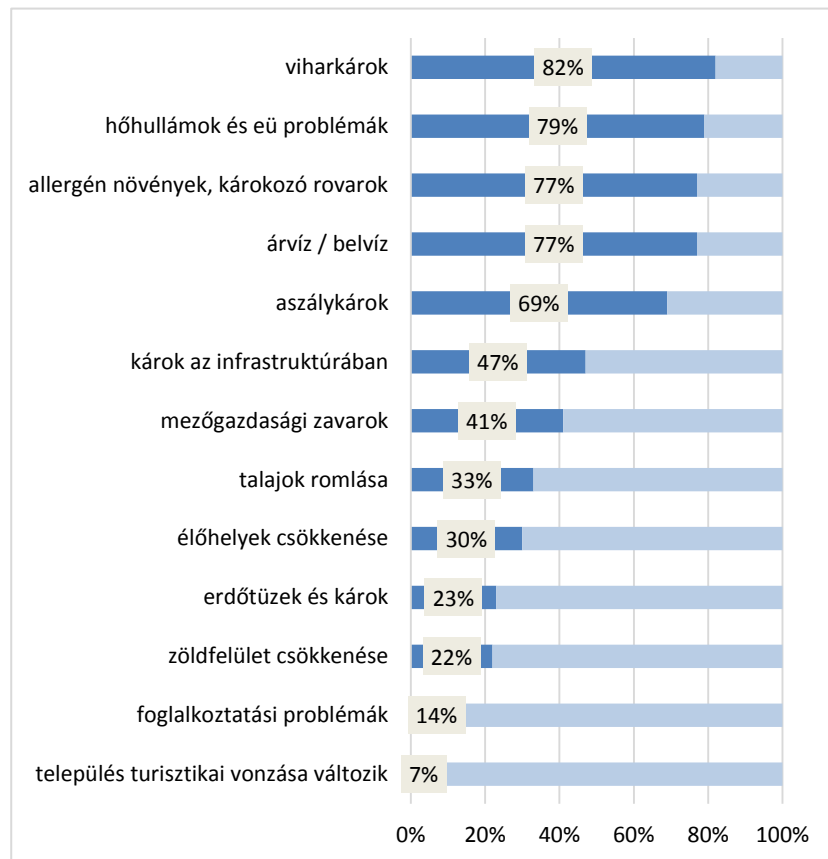
Összefüggés van viszont az éghajlatváltozás értékelése és a 3. kérdésben adott válaszok száma között: akik eddig az éghajlatváltozás kevesebb hatásával találkoztak, kevésbé tekintik fontos problémának (3,08), mint azok, akik több kellemetlen hatásával találkoztak a klímaváltozásnak (4,00).

4.3 Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelése

4.3.1 Milyen hatásokat tapasztaltak eddig?

Kérdés: Az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településükön?

A megkérdezettek egy 13 elemű listából választhatták ki, hogy az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településeiken. A válaszadók több mint kétharmada tapasztalta a vihar-károkat, a hóhullámokat és a kapcsolódó egészségügyi problémákat, árvizet vagy belvizet, allergén növények vagy károkozó rovarok elszaporodását és az aszálykárokat. Legkevésbé a foglalkoztatási problémákat és a település turisztikai vonzerejének változását érzékelik. A megyei önkormányzatok számoltak be a legtöbb hatás megtapasztalásáról, majdnem az összes kategória említése szignifikánsan nagyobb volt, mint a többi válaszadónál. A központi régióban lévő önkormányzatok kevésbé érzékelik az aszálykárokat és a mezőgazdasági termelés zavarait. A dunántúli települések képviselői a turisztikai vonzerőre gyakorolt hatásokról nagyobb mértékben számolnak be.

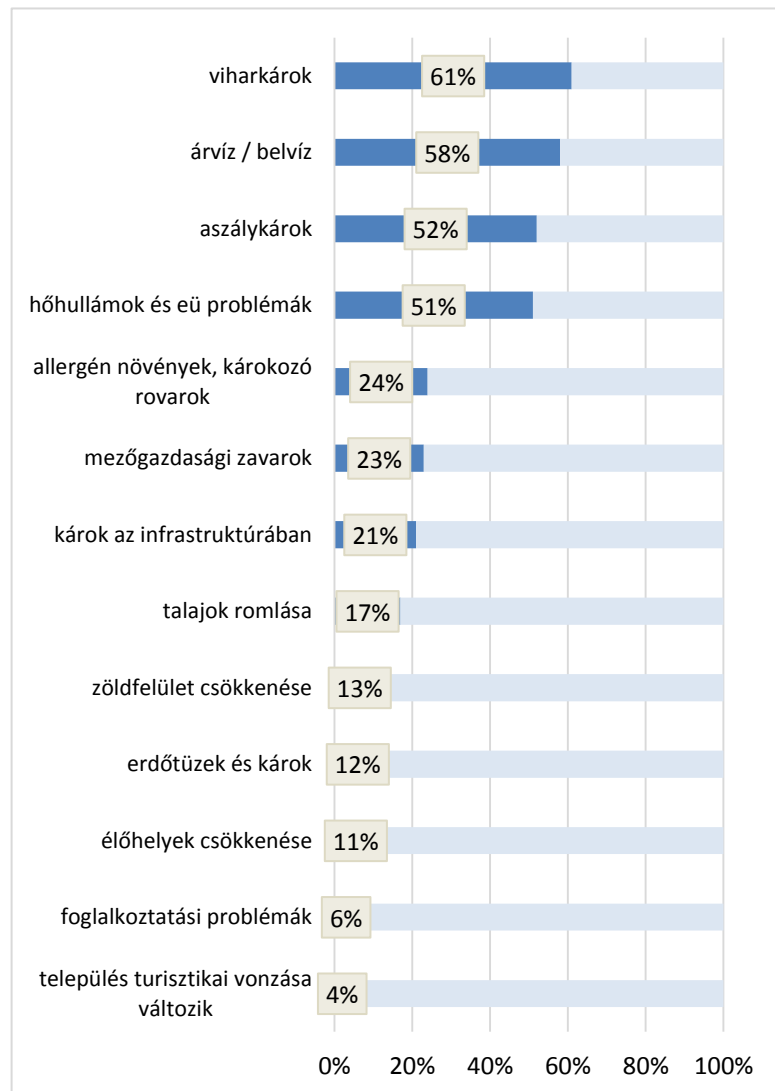
4. ábra: Az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településükön?

4.3.2 A hatások erősödése

Kérdés: Ön szerint mely települést érintő hatások erősödhetnek, válhatnak gyakoribbá?

Ezután megkérdeztük azt is, hogy véleményük szerint milyen hatások fognak erősödni a jövőben. A megkérdezettek több mint fele vizionálta a viharkárok, az árvizek és belvizek, az aszálykárok és a hőhullámok, illetve az ehhez kapcsolódó egészségügyi problémák gyakoriságának növekedését. Ennél a kérdésnél is a foglalkoztatási problémákat és a település turisztikai vonzereje csökkenését említették legritkábban.

A megyei önkormányzatok a legtöbb hatást illetően itt is azt állították, hogy erősödni fognak. A fővárosi kerületi önkormányzatok az infrastruktúra károsodásától és az erdőkároktól tartanak jobban. Ezzel szemben a legkisebb települések kevésbé félnek a zöldterületek és a természetes élőhelyek csökkenésétől, illetve az erdőkároktól. A központi régióban kevésbé tartanak a talajok termőképességének romlásától, viszont az átlagnál jobban az infrastruktúrát érintő károktól. Jövedelem szerinti megoszlásban vizsgálva kicsi az eltérés – egyedül az infrastruktúrát érintő károkból van nagyobb véleményeltérés: a gazdagabb települések ezt a hatást jóval többször említették a szegényebeknél.

5. ábra: Mely hatások fognak megerősödni, gyakoribbá válni a településen?

Az önkormányzati szövetségek közül a többség említette a hirtelen lezúduló csapadék problémáját, a hőhullámok egészségügyi hatását, illetve az aszálykárok és a kártevők elszaporodásának negatív hatásait a mezőgazdasági termelésre. Említésre került a parkok fenntartásának egyre magasabb költsége (öntözés miatt), a természeti környezetre gyakorolt negatív hatás és a szélviharok okozta károk is.

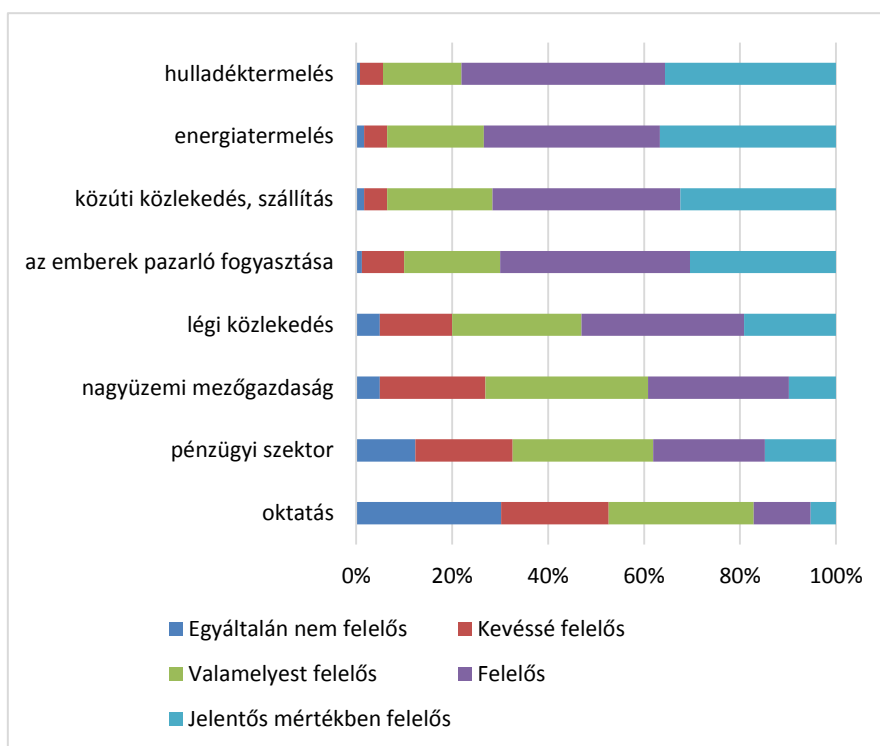
A szövetségek az összes említett hatás gyakoriságának növekedésére számítanak, sőt véleményük szerint akár olyan új hatások is jelentkezhetnek, amelyet most nem tapasztalunk – például emberekre is veszélyes kórokozók megjelenése.

Általában elmondható, hogy az önkormányzatok erősebben érzékelik azokat a hatásokat, amelyek valamilyen önkormányzati feladathoz kapcsolódnak, mint amilyen a lezúduló csapadékvíz kezelése vagy a hőhullámok egészségügyi hatásai.

4.4 Egyes ágazatok felelőssége az éghajlatváltozásban

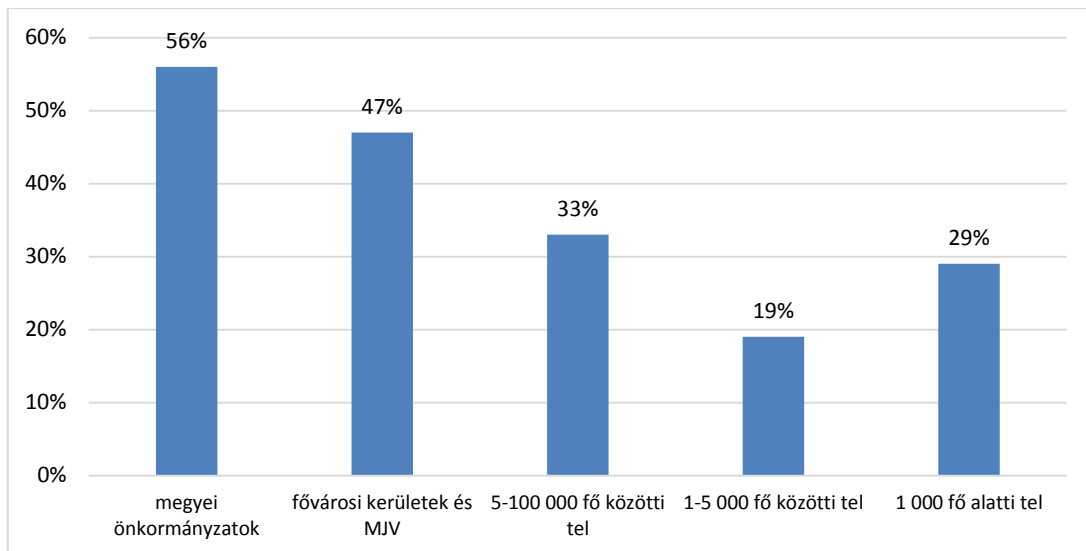
Kérdés: A következő ágazatok közül Ön szerint melyik, milyen mértékben felelős a klímaváltozást gyorsító emberi hatásokért?

A megkérdezettek a hulladéktermelést tartották leginkább felelősnek az éghajlatváltozásért – 77% szerint „felelős” vagy „jelentős mértékben felelős”. 70% adott az energiatermelésnek, a közúti közlekedés – szállításnak és az emberek pazarló fogyasztásának legalább „felelős” osztályzatot. A légi közlekedést felül, a nagyüzemi mezőgazdaságot és a pénzügyi szektort közel 40% ítélte felelősnek. Az oktatás kevesebb mint 20% szerint felelős a klímaváltozásért.

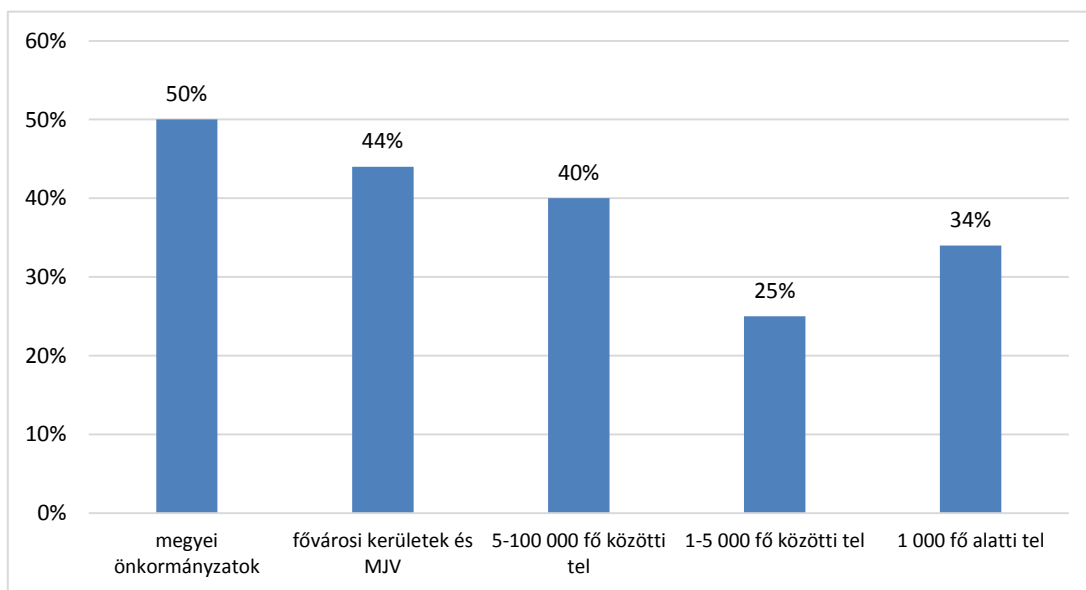
6. ábra: A következő ágazatok közül melyik, milyen mértékben felelős a klímaváltozást gyorsító hatásokért?

A kérdéssor első kérdése a közúti közlekedés szerepére kérdezett rá. A válaszokból látható, hogy a településméret befolyásolja a közlekedés megítélését. Ez az összefüggés leginkább a „jelentős mértékben felelős” válasz esetében volt felfedezhető. A kisebb települések (1.000 fő alatt és 1.000–5.000 fő között) átlagosan fele akkora arányban tartották jelentős mértékben felelősnek a közúti közlekedést, mint a megyei önkormányzatok, fővárosi kerületek és megyei jogú városok. Érdekes módon a legalacsonyabb értéket nem a kistelepüléseken, hanem az 1-5 ezer lakosság közötti településeken kaptuk.

7. ábra: A közúti közlekedés „jelentős mértékben felelős” az éghajlatváltozásért – a válasz aránya településtípusonként (%)

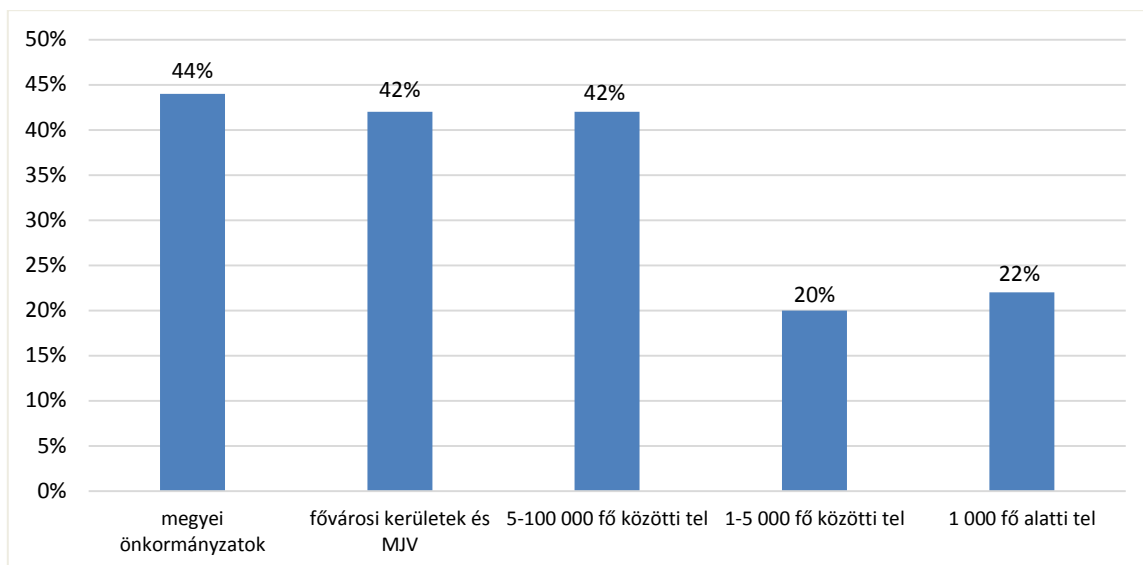
Az energiatermelés esetében szintén a „jelentős mértékben felelős” válasz esetében voltak eltérések településméret szerint. A kisebb települések kevésbé tartották felelősnek ezt az ágazatot.

8. ábra: Az energiatermelés „jelentős mértékben felelős” az éghajlatváltozásért – a válasz aránya településtípusonként (%)

Az oktatás, a légitölekedés és a hulladéktermelés megítélésében nem volt különbség a településtípusok között, míg a nagyüzemi mezőgazdaságot a megyei önkormányzatok tartották szignifikáns mértékben „jelentősen felelős”-nek.

Az emberek pazarló fogyasztásának megítélése szintén nagy eltérést mutatott. A megyei önkormányzatok, fővárosi kerületek és megyei jogú városok, valamint az 5-100 ezer fő közötti települések átlagosan kétszer nagyobb arányban tartották ezt a jelenséget „jelentősen felelős”-nek, mint az 5 ezer fő alatti települések.

9. ábra: Az emberek pazarló fogyasztása „jelentős mértékben felelős” az éghajlatváltozásért – a válasz aránya településtípusonként (%)

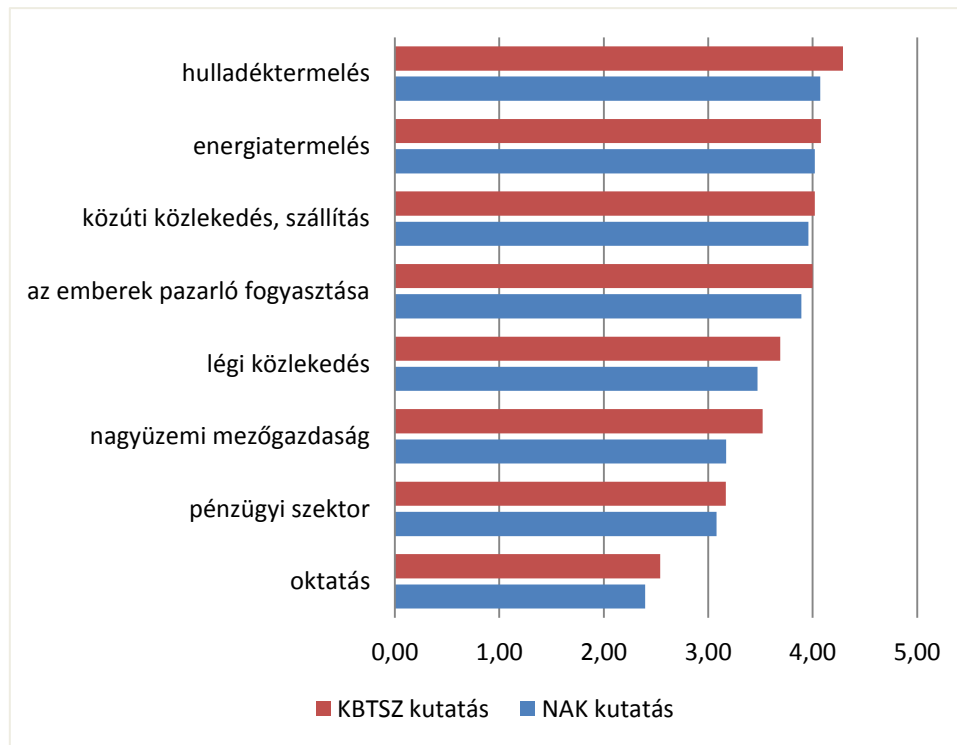
A három országrész (Központi régió, Nyugat-Magyarország, Kelet-Magyarország) tekintetében nem volt számottevő eltérés a szektorok felelősségének megítélésében.

A jövedelmi viszonyok viszont befolyásolták a szektorok megítélését. A közlekedést a legmagasabb jövedelmi ötödbe eső települések 52%-a tartotta jelentős mértékben felelősnek, míg a legalsó egyötöd települései csupán 22%-ban. Érdekes módon az energiatermelés megítélése tekintetében nem találtunk ilyen összefüggést. A nagyüzemi mezőgazdaság felelősségét az alsó jövedelmi ötödbe eső települések ítélték lényeges mértékben kétszer jelentősebbnek, mint a 4. és 5. jövedelmi ötödbe tartozó települések. A többi szektor felelőssége tekintetében nem találtunk jelentős eltérést a jövedelmi ötödek között.

Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelésével keresztösszefüggést vizsgálva nem meglepő módon azok az önkormányzatok tartották az egyes szektorokat nagyobb mértékben felelősnek, amelyek több hatást érzékelnek. Ezen kérdés esetében a válaszadó szubjektív érzékelése adta a keresztösszefüggés mindkét részét. Érdekesebb ennél a következő keresztösszefüggés, miszerint a klímavédelemmel kapcsolatos beruházásokban aktívabb önkormányzatok válaszadói rendre nagyobb mértékben tartották felelősnek az egyes szektorokat, mint a kevésbé aktív települések válaszadói. Ez arra enged következtetni, hogy a környezetvédelmi jellegű beruházások, tevékenységek megvalósítása összefüggésben van a válaszadók (települési vezetők, munkatársak) klímatudatosságával.

Szintén kimutatta kutatásunk azt, hogy a klímaplatform kezdeményezésben résztvevő települések válaszadói egyértelműen nagyobb arányban tulajdonították jelentős mértékben felelősnek az éghajlatváltozásban szerepet játszó szektorokat. Ugyanígy egyértelmű keresztösszefüggést mutatott az ágazatok felelősségének megítélésében a NATÉR használata. A NATÉR-t használó önkormányzatok válaszadói a „jelentős mértékben felelős” választ minden releváns szektor esetében lényegesen nagyobb (több szektor esetében 2-3-szoros) arányban jelölték meg. Ez akkor is figyelemre méltó, ha tudjuk, hogy az elemszám NATÉR használók esetében alacsony (17 válaszadó a 253-ból).

A települések képviselői által adott válaszokat összehasonlítottuk az előző évben a lakosság körében végzett felmérés eredményeivel. Ez alapján megállapítható, hogy a közúti közlekedést és az energiatermelést, mint ágazatokat a két válaszadói kör hasonlóan ítéli meg. A nagyüzemi mezőgazdaságot, a légi közlekedést és a hulladéktermelést ugyanakkor a települések képviselői kevésbé tartják felelősnek az éghajlatváltozásért, az osztályozás kis különbséget mutat. Ez az eredmény némiképp meglepő, hiszen a települési válaszadók az átlagemberhez viszonyítva több információval rendelkezhetnek az egyes szektorok hatásairól.

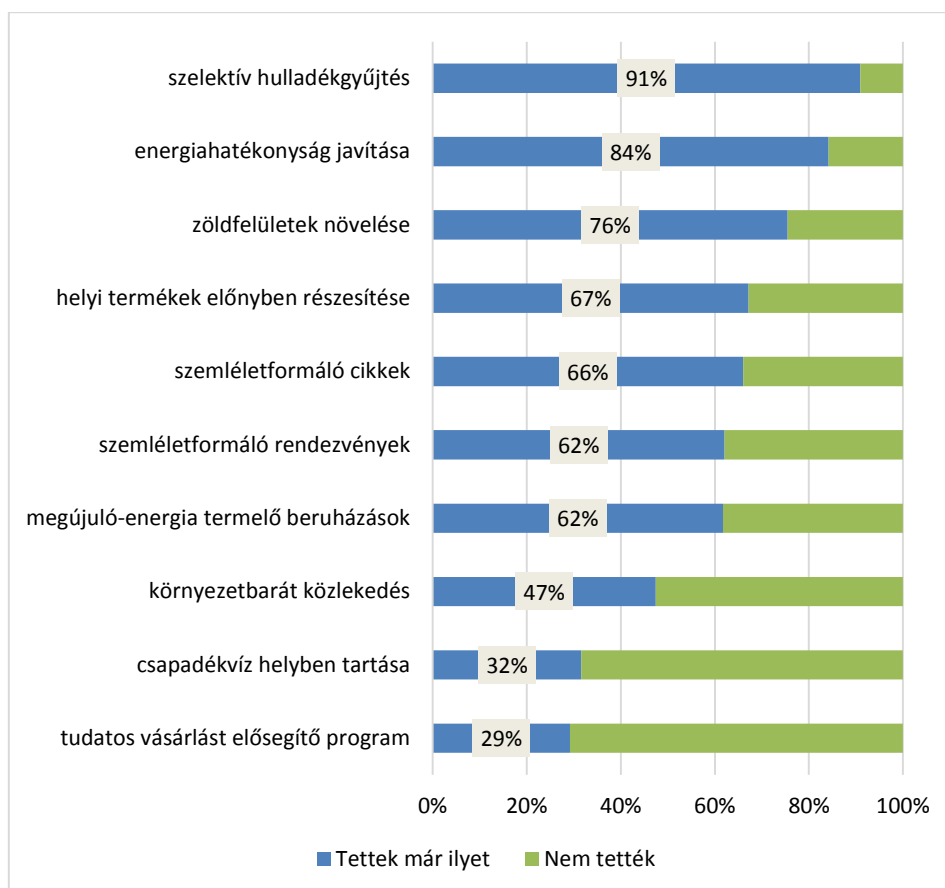
10. ábra: Az éghajlatváltozásért felelős szektorokra adott átlagpontoszámok a jelen kutatásban és a KBT SZ lakossági kutatásában

4.5 A klímavédelemmel kapcsolatos tevékenységek

4.5.1 Eddigi tevékenységek

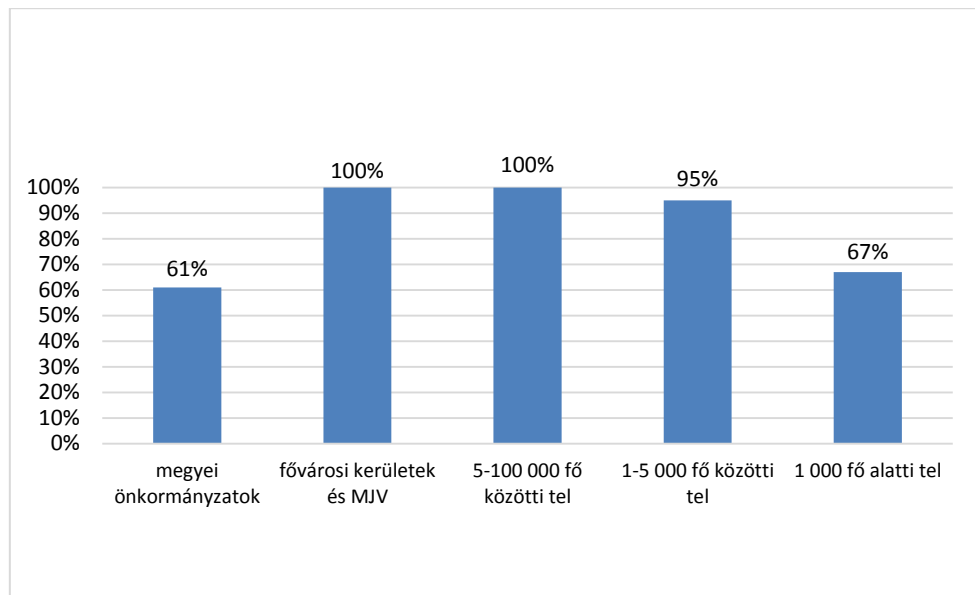
Kérdés: Mit tettek eddig önkormányzatként, ami valamilyen módon kapcsolódik a klímaváltozás lassításához, az alkalmazkodáshoz vagy a szemléletformáláshoz?

A kérdésben egy zárt listát kaptak az önkormányzatok, amelyben be kellett jelölni a tevékenységeket, amelyeket már megtettek eddig. A legtöbb válaszadó a szelektív hulladékgyűjtést jelölte meg (91%), emellett magas még az energiahatékonyság (84%) és a zöldfelületek növelése (76%) válasz száma is. Közel kétharmados a helyi termékek előnyben részesítése, a szemléletformáló cikkek, rendezvények és megújuló energia beruházások említése.

11. ábra: Mit tettek eddig önkormányzatként a klímaváltozás lassításáért, az alkalmazkodásért vagy a szemléletformálásért?

A klímavédelemmel kapcsolatos tevékenységek közül az első kategória az energiahatékonysági intézkedésekre kérdezett rá. Itt egyértelmű a tendencia, miszerint a kisebb települések kevesebb ilyen intézkedést hajtottak végre. Némileg meglepő módon a megyei önkormányzatok még az 1.000 fő alatti kistépüléseknél is gyengébben teljesítenek ebben a kérdésben. Ennek okát külön nem vizsgáltuk, de feltehetően nagymértékben összefügghet a támogatási források elosztásával, illetve azzal, hogy a megyéktől elkerültek a korábban általuk fenntartott intézmények.

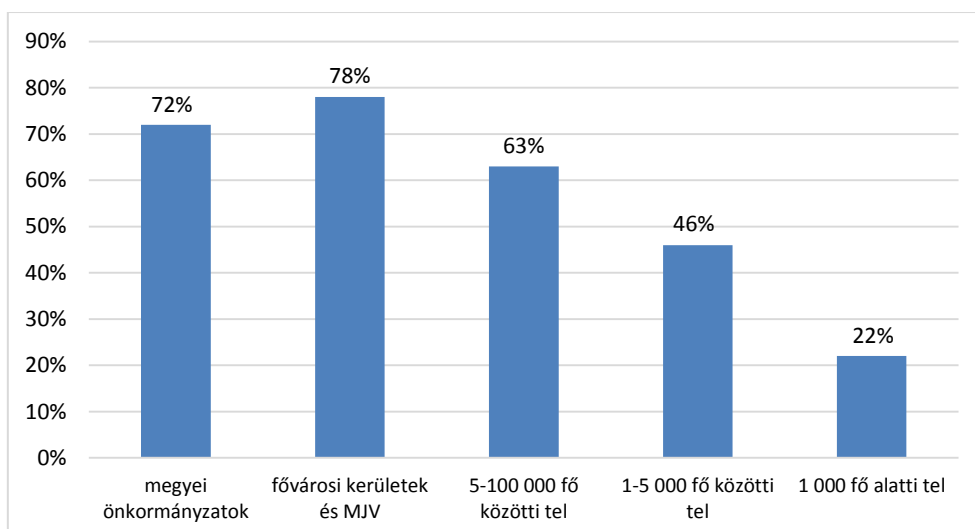
12. ábra: Mit tettek eddig? Energiahatékonyság javítása – a válasz aránya településtípusonként (%)

A megújuló energiás beruházások esetében hasonló mintázatot kaptunk, azzal a különbséggel, hogy itt minden településtípus esetében alacsonyabbak voltak az arányok, azaz megújuló energiás beruházást lényegesen kevesebb önkormányzat valósított meg.

A zöldfelületek növelése, fatelepítés, árnyékolás tevékenységi körben nagyjából 70-90% között szórtak a „tettek már illet” válaszok, leszámítva a megyei önkormányzatok esetében mért 39%-ot. Bár meg kell jegyezzük, hogy ez a kérdés eléggé tágan értelmezhető, azaz bármilyen parkosítás és fatelepítés beleértendő, még ha jelentős és tudatos zöldfelület növeléshez, árnyékoláshoz nincs is köze.

A csapadékvíz visszatartása ritkábban végzett tevékenység, 23% és 44% közötti értékekkel, szintén mutatva a kisebb települések alacsonyabb aktivitását.

A környezetbarát közlekedés feltételeinek javításában ismét jelentős eltérést tapasztaltunk településméret szerint, illetve említésre méltó, hogy ebben a tevékenységben meglepően aktívak a megyei önkormányzatok.

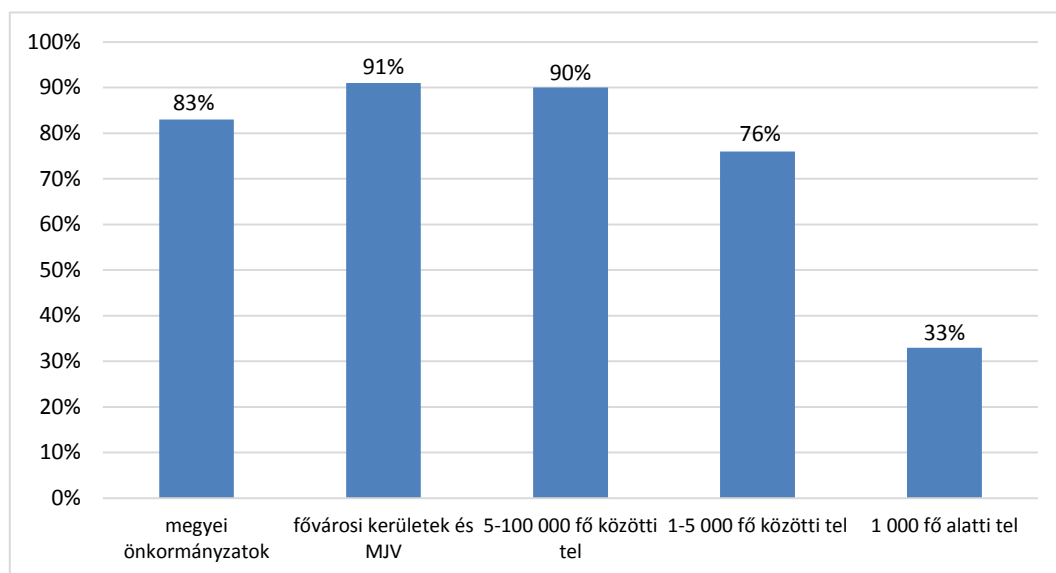

13. ábra: Mit tettek eddig? Környezetbarát közlekedés – a válasz aránya településtípusonként (%)

A helyi termékek előnyben részesítése ügyében eléggé egységes volt a mezőny, 59-75% között szórtak a „tettek már ilyen” válaszok. Ennek egyik magyarázata az, hogy a kistelepüléseken is gyakori a piacterek működtetése. A tudatos vásárlást elősegítő programok tekintetében már kevesebb a települések tapasztalata, a válaszok 21-47% között szórtak és ebben a kérdésben is egyértelműen látható volt a településmérettel való összefüggés. A településméret csökkenésével ritkábbak a tudatos vásárlást elősegítő programok.

A szelektív hulladékgyűjtés működtetése volt a leggyakoribb tevékenység, minimális szórással. A megyei önkormányzatokat leszámítva (44%), amelyek számára ez a téma feltehetően nagyrészt nem releváns, a települések 92-100%-a működtet ilyen rendszert.

A szemléletformáló cikkek elhelyezése az önkormányzati újságban, honlapon, nagyon erősen függ a településmérettől, a kistelepüléseken az ilyen gyakorlat közel harmad olyan gyakoriságú, mint a nagyobb településeken.

14. ábra: Mit tettek eddig? Szemléletformáló cikkek – a válasz aránya településtípusonként (%)

A szemléletformáló rendezvények szervezése szintén erősen függ a település méretétől; a fővárosi kerületek és megyei jogú városok 95%-ban, a közepes méretű települések 61-67% arányban, míg a kistelepülések csupán 40%-ban valósítottak meg ilyen programot.

Az ország fő régióinak bontásában az energiahatékonysági és a megújuló energiás beruházások tekintetében nem volt jelentős szórás (78–94%, illetve 57–68%), azonban megjegyzendő, hogy Kelet-Magyarország mindkét mutató esetében kb. 10 százalékponttal jobban teljesít, mint Nyugat-Magyarország.

Zöldfelületek növelése, csapadékvíz helyben tartása, környezetbarát közlekedés előnyben részesítése, helyi termékek előnyben részesítése, szemléletformáló cikkek elhelyezése és rendezvények szervezése kapcsán tendenciaként figyelhető meg a Közép-Magyarországi régió egyharmados, másfélszeres előnye a másik két régióval szemben. A helyi termékek előnyben részesítése és a szelektív hulladékgyűjtés működtetése tekintetében a régiók hasonlóan teljesítenek.

Jövedelem szerinti bontásban nem túl erős, 20 százalékpontos különbség figyelhető meg a legalacsonyabb és legmagasabb jövedelemmel rendelkező településcsoportok között abban, hogy valósítottak-e már meg energiahatékonysági beruházásokat.

Megújuló energia termelő beruházások esetében ez a tendencia 24 százalékpontos különbséget mutat, szintén a magasabb jövedelemmel rendelkező települések javára, alacsonyabb %-os értékekkel.

A csapadékvíz helyben tartása gyakorlatában másfélszeres előnye van a nagyobb jövedelmű településeknek, míg a környezetbarát közlekedés feltételeinek javítása terén az alacsony jövedelmű települések 28%-os igen válaszához viszonyítva a legmagasabb jövedelmű települések 70%-os válaszadási aránya éppen 2,5-szeres növekedés.

A helyi termékek előnyben részesítése és a tudatos vásárlás elősegítése terén egyaránt gyenge összefüggés mutatható ki a jövedelmi viszonyokkal.

A szelektív hulladékgyűjtés esetében sem mutatható ki összefüggés a jövedelmi viszonyokkal.

A szemléletformáló cikkek elhelyezése kapcsán ismét látunk egyértelmű tendenciát. A legalacsonyabb jövedelmű egyötöd körében mért 44% és a legmagasabb jövedelmű egyötödnél jellemző 82% jelentősnek mondható. A szemléletformáló rendezvények esetében a tendencia erősödik, az alsó jövedelmi ötöd 38%-ban valósított meg ilyen, míg a felső ötöd felé haladva növekvő mértékben a legmagasabb jövedelmi ötöd 86%-ban.

Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelése szerinti bontásban (kevés, vagy sokféle ilyen hatást érzékel az adott önkormányzat) csak néhány tevékenység kapcsán mutatható ki összefüggés. Akik több hatást neveztek meg, azok egyes tevékenységeket nagyobb arányban tettek már korábban. Ilyen a környezetbarát közlekedés témája, a tudatos vásárlás elősegítése, a szemléletformáló rendezvények szervezése és a helyi termékek ügye. Utóbbi azért érdekes adat, mert a helyi termékek előnyben részesítése más csoportjellemzők esetében nem mutat tendenciát.

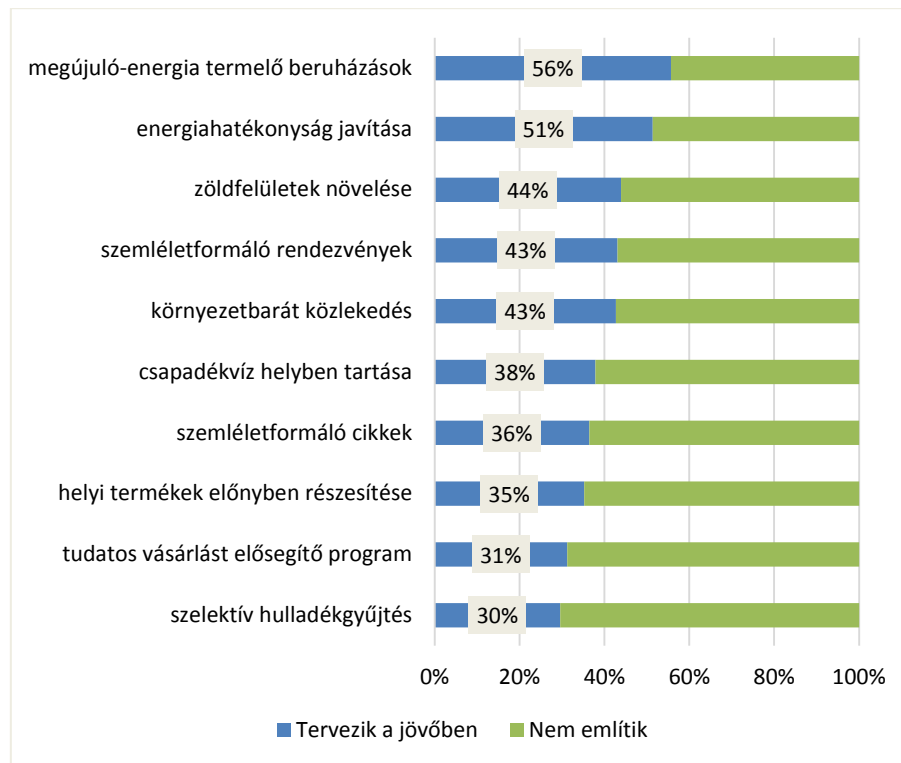
A Klímaplatform, vagy más szervezeti tagság csupán néhány tevékenység tekintetében mutat jelentős összefüggést a korábban végzett tevékenységekkel. Ilyen a környezetbarát közlekedés ügye, ahol a Klímaplatformban résztvevő települések több, mint kétszeres gyakorisággal valósítottak meg ilyen tevékenységet azokhoz képest, amelyek nem ismerik a kezdeményezést (71% és 32%). A szemléletformáló cikkek elhelyezése és a rendezvények szervezése esetében mértünk még számottevő eltérést, szintén a Klímaplatform résztvevő önkormányzatok javára, 81% körüli, illetve 52%-os eredményekkel.

A NATÉR használat tekintetében nem figyelhető meg egyértelmű összefüggés az eddig megvalósított klímavédelmi tevékenységek terén. Bizonyos tevékenységek esetében a NATÉR felhasználók teljesítenek jobban, míg más tevékenységek esetében (zöldfelületek, tudatos vásárlás) a nem NATÉR használó települések.

4.5.2 Milyen klímavédelmi tevékenységet valósítanak meg a jövőben?

Kérdés: Mit tennének a jövőben?

Megkérdeztük azt is, hogy milyen tevékenységet valósítanak meg a jövőben (nyitott kérdés). Itt a megújuló energia termelés (56%) és az energiahatékonyság javítása (51%) a két favorit. 40% feletti a zöldfelületek növelése, a szemléletformáló rendezvények és a környezetbarát közlekedés említése.

15. ábra: Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?

Településméret szerinti bontásban a jövőben tervezett tevékenységeknél a tendencia az, hogy a legnagyobb arányban a közepes települések terveznek klímavédelemmel összefüggő tevékenységeket megvalósítani, míg az 1.000 fő alatti kistelepülések jelentős mértékben lemaradva a mezőnytől, jellemzően 15-30 százalékponttal alacsonyabb arányban terveznek ilyen tevékenységet.

Területi bontásban azt láthatjuk, hogy a Közép-Magyarországi régió települései tervezik legnagyobb arányban az egyes tevékenységeket. Az eltérés a legtöbb esetben hozzávetőleg másfélszeres e régió javára.

A tervezett klímavédelemmel kapcsolatos tevékenységek nem mutatnak tendenciaszerű összefüggést a jövedelemcsoportokkal.

Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelése szerinti bontásban (kevés, vagy sokféle ilyen hatást érzékel az adott önkormányzat) csak két tervezett jövőbeni tevékenység kapcsán mutatható ki összefüggés. Ezek a szemléletformáló cikkek megjelentetése és a szemléletformáló rendezvények szervezése. Ezeket közel másfélszeres gyakorisággal tervezik azon települések, amelyek válaszadói az éghajlatváltozásnak sokféle hatását érzékelik.

Az éghajlatvédelmi szempontból aktivitást mutató települések minden tevékenységet egyértelműen nagyobb arányban terveznek, mint a kevésbé aktív települések. Bizonyos tevékenységek esetében a hajlandóságuk lényegesen magasabb, 2-3-szoros, ezek a környezetbarát közlekedés, a tudatos vásárlás és a szelektív gyűjtés ügyei.

A jövőben azok a települések terveznek legnagyobb arányban éghajlatvédelemmel összefüggő beruházásokat, tevékenységeket, amelyek ismerik a Klímaplatform kezdeményezést, de nem vesznek benne részt. Ez valószínűleg nem azt jelenti, hogy a Klímaplatform kezdeményezés passzívabbá teszi a településeket, ebben valamilyen más összefüggés hatása látható. A kezdeményezést nem ismerő települések majdnem minden tevékenységtípust 10-20 százalékponttal alacsonyabb arányban terveznek megvalósítani. A NATÉR használó települések a tevékenységek többsége tekintetében nem terveznek nagyobb arányban, mint a nem használók. A szemléletformálás területén azonban kiugróan aktívabbak. A szemléletformáló cikkek elhelyezése és az ilyen rendezvények szervezése

terén több, mint kétszer nagyobb arányban terveznek aktivitást a nem NATÉR használó településekkel összehasonlítva. Ennél az eredménynél ismét érdemes megjegyezni az alacsony mintaszámot (17 használó, 236 nem használó).

4.6 Felkészülés a klímaváltozásra

A klímaváltozás hatásaira való felkészülést két nyitott kérdésben vizsgáltuk, melyből az elsőben a 3 legfontosabb lépésre kérdeztünk rá, míg a másodikban azt kértük a válaszadóktól, hogy válasszák ki azokat, amelyek élhettebbé is teszik a településeket. A válaszokat áttekintve, azokat 12 csoportba rendeztük az alábbiak szerint:

- Csapadékvíz elvezetés
- Egészségügyi és technológiai fejlesztések
- Energiahatékonysági beruházások
- Helyi termelés és fogyasztás
- Hulladékgazdálkodás
- Környezettudatos közlekedésfejlesztés
- Megújuló energiaforrások hasznosítása
- Szemléletformálás
- Támogatások, pályázatok
- Tervezési folyamatok
- Vízügyi tartás
- Zöldterületek fejlesztése

4.6.1 Az alkalmazkodás legfontosabb helyi lépései

Kérdés: Véleményük szerint a település felkészülését a klímaváltozás hatásaira mely helyi tevékenységek segítenék leginkább? (Sorolja fel a 3 legfontosabb intézkedést.)

Az önkormányzatok képviselői a legfontosabb alkalmazkodási lépésnek a **szemléletformálást** tartják – a válaszok 38 százaléka kapcsolódik ehhez a területhez. A csoportban a szemléletformáláshoz, oktatáshoz, képzéshez, információ- és tanácsadáshoz kötődő gondolatokat vettük figyelembe. Különösen magas a válaszok aránya a megyék és a főváros képviselőinél (67%) és a megyei jogú városok válaszadóinál (60%). A jövedelmi viszonyok alapján közel egyenes arányban nő a válaszok száma a jövedelem növekedésével (22%-28%-41%-47%-52%).

Második legfontosabb lehetőségként a **megújuló energiaforrások** (nap, szél, biomassza és geotermikus energia) kiaknázásához kötődő lehetőségek kerültek. A válaszok 27 százaléka kapcsolódik ehhez a területhez.

Az átlagot meghaladóan tekintik fontosnak a területet a néhány ezer fős települések képviselői. Területi szempontból a központi régió képviselői (9%), és a magasabb jövedelműek (5. kvintilis: 18%) nem tekintik a megújuló energiák kiaknázását annyira fontosnak az alkalmazkodásban.

A harmadik fő alkalmazkodási tevékenység a **zöldterületek fejlesztése**, a zöld infrastruktúra fejlesztéshez, fásításhoz, erdősítéshez a válaszok 23 százaléka kapcsolódik. Különösen magas a válaszok aránya az 5 ezer fő feletti (33%) és a megyei jogú városok (53%) esetében, míg a kisebb, ezer fő alatti települések képviselői közül csak 7 százalék tekinti fontos lépésnek. Területileg a központi régió képviselői (59%) és a legmagasabb jövedelműek (44%) tekintik az átlagosnál jóval fontosabb alkalmazkodási teendőnek a zöldterületek fejlesztését.

Negyedik helyre kerültek a **vízviSSzatartáshoz**, vízgazdálkodáshoz kapcsolódó válaszok, ahova a válaszok 18 százalékát csoportosítottuk. A felmérés előtt megfogalmazott hipotéziseink között szerepelt, hogy a „fejlettebb” válasz milyen arányt fog képviselni és esetleg lesz-e eltérés a települések mérete alapján. Nagyjából minden ötödik település fontosnak ítéli a vízkincs kérdését. Nagy eltérés nem mutatható ki a települések mérete alapján a válaszok 15-22% között oszlanak el.

Ötödik legfontosabb lépésként a válaszadók 15 százaléka a **környezettudatos közlekedés-fejlesztést** határozta meg a kerékpáros közlekedés és infrastruktúra, valamint a közösségi közlekedésfejlesztéshez kapcsolódó gondolatok megfogalmazásával. Különösen fontosnak ítélik a fejlesztések fontosságát a megyei jogú városok (31%) és az 5 ezer fő feletti települések (30%), míg a legkevésbé fontosnak az ezer fő alatti települések tekintik e területet (2%).

Jövedelmi viszonyok alapján érdekes – és ellentmond a kutatási hipotézisünknek – hogy a legalacsonyabb jövedelmű önkormányzatok képviselői csak 8 százaléka, míg a legmagasabb jövedelmű települések 30 százaléka tarja fontos lépésnek.

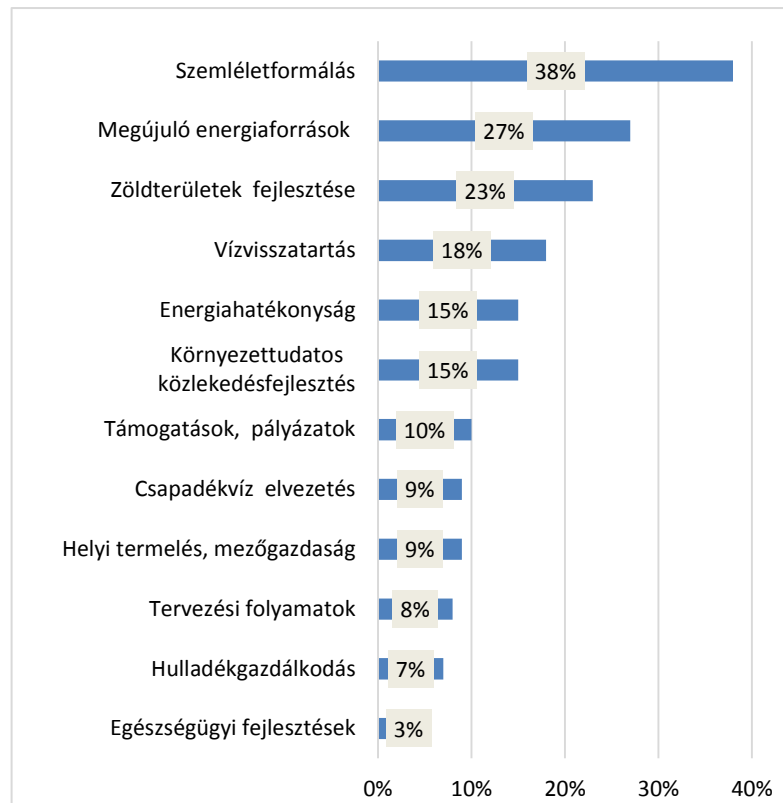
A lista közepén az **energiatakarékosság** témakörébe csoportosítható, energiatakarékossághoz, hőszigeteléshez és energia magtakarításhoz kötődő gondolatok kerültek 15 százalékkal. Különösen fontosnak tartják a területet a főváros és a megyék képviselői (39%) míg a legkisebb településeket képviselő válaszadók erre a területre sem tekintenek nagyon fontosként (8%).

Minden tízedik válaszadó tartotta fontosnak a **támogatások, pályázatok** témakörét, azaz a pénzügyi motivációt. Szignifikáns eltérés van az országrészek között: a központi régióknak az átlagnál jóval kevésbé (3%) míg a nyugati országrészeknek az átlagnál jobban (15%) fontosak a pénzügyi lehetőségek a változáshoz történő alkalmazkodásban.

A **helyi termelés, mezőgazdaság** témakörébe a válaszok 9 százalékát csoportosítottuk, átlag felett a válaszadók 13%-a tartotta fontosnak az ide kapcsolódó lépéseket a legkisebb, ezer fő alatti településeken, míg a megyei jogú városok képviselőinek ez a lehetőség kevésbé fontos (4%).

Szintén a válaszok 9 százaléka a **csapadékvíz elvezetését** tartotta az egyik legfontosabb teendőnek. Ezt a lépést a főváros és a megyék képviselői közül senki nem tekintette fontosnak, míg az 5 ezer feletti városok képviselő közül minden ötödik (20%) szerint szerepel a legfontosabb tennivalók között.

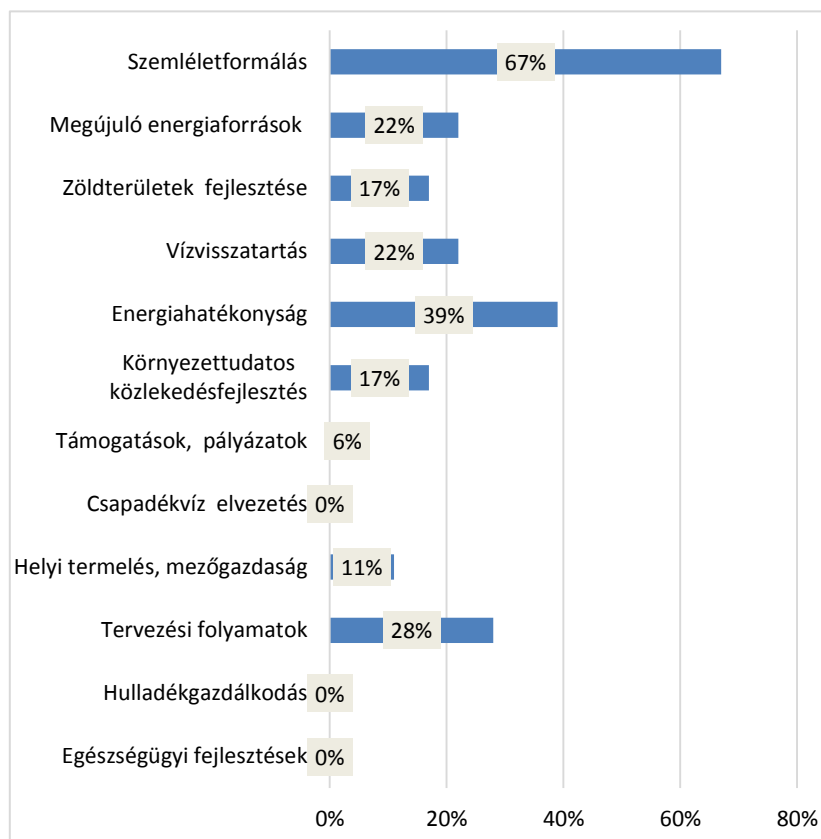
A **tervezési folyamatokat**, stratégiák készítését és tervezési folyamatokat az önkormányzatok képviselőinek 8 százaléka tartja fontosnak, közöttük is különösen a főváros és megyék (28%) és a megyei jogú városok (20%) képviselői.

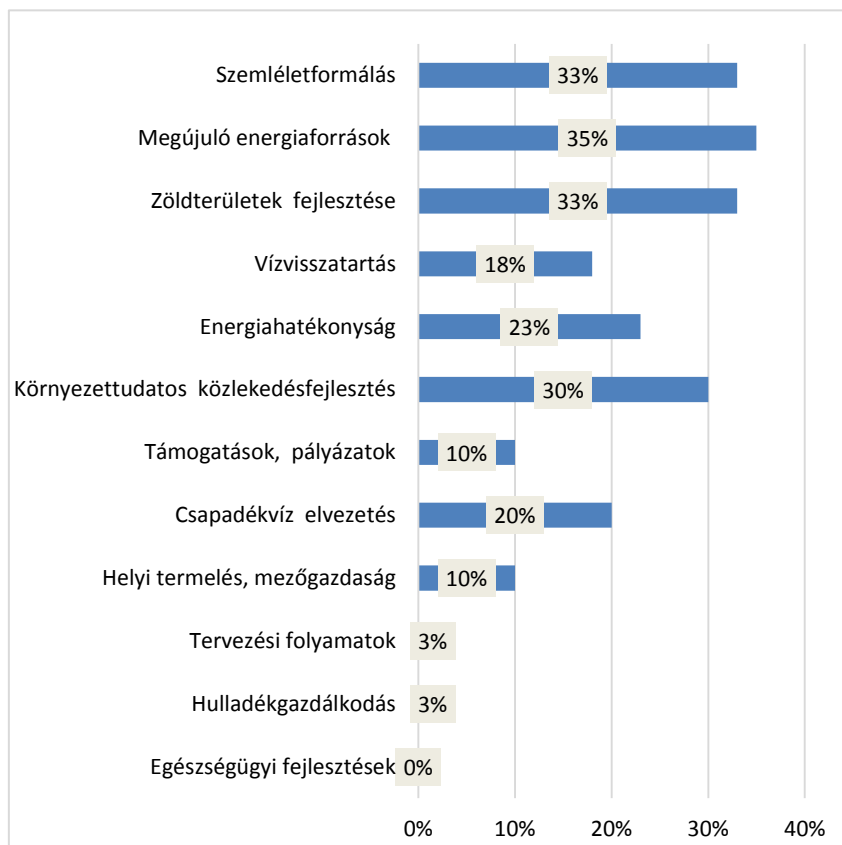
16. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága a teljes mintára

A lista végére a **hulladékgazdálkodás** feladatai (7%) és a kényelmi, **egészségügyi fejlesztések** (3%) kerültek, míg a válaszok 5 százalékát nem tudtuk kategorizálni.

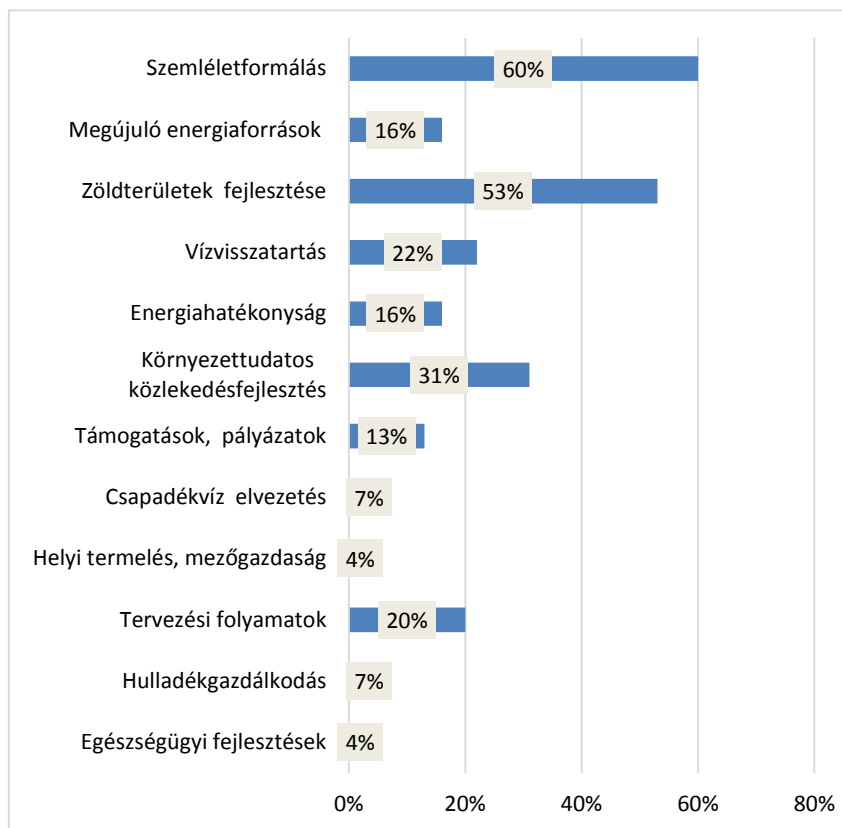
A 7 országos települési szövetség közül szintén a legfontosabbnak ítélt tevékenység a szemléletformálás, 6 képviselő adott olyan választ, melyek ehhez a területhez kapcsolódtak, köztük többen (4 fő) kiemelték a képzések fontosságát is. Második legfontosabb lépésként – 4 válasz – a tervezéshez kapcsolódó válaszok voltak. 3-3 gondolat kapcsolódott a megújuló energiaforrások, az energiahatékonyság és a támogatások, pályázatok témaköréhez. 2-2 válasz a vízvisszatartáshoz és a környezettudatos közlekedésfejlesztéshez. Egy-egy képviselő említette a zöldterület fejlesztést és a csapadékvíz elvezetését.

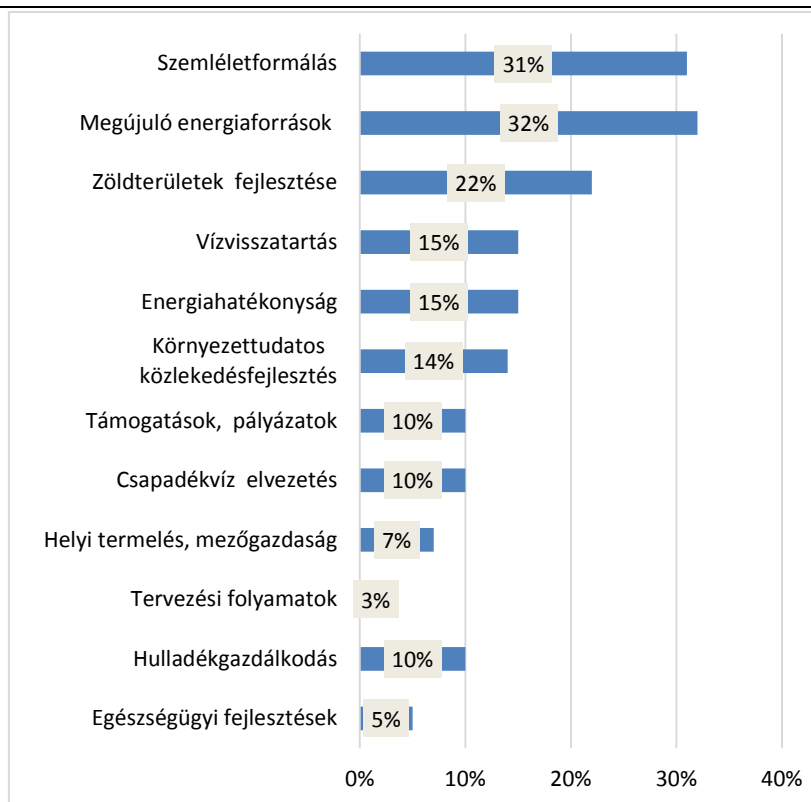
17. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága a fővárosra és megyékre

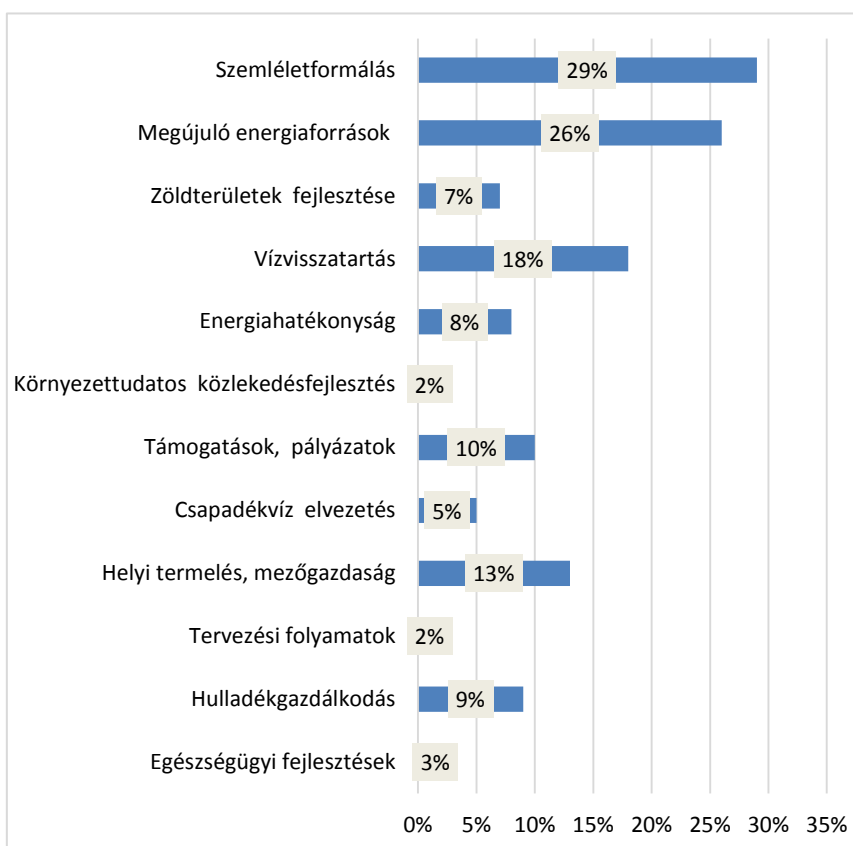
18. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága az 5-100 ezer lakosú településekre

19. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága a megyei jogú városokra és fővárosi kerületekre

21. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága az 1-5 ezer lakosú településekre

20. ábra: A legfontosabb alkalmazkodási tevékenységek említési gyakorisága az ezer fő alatti településekre

4.6.2 Az alkalmazkodás jóléti lépései

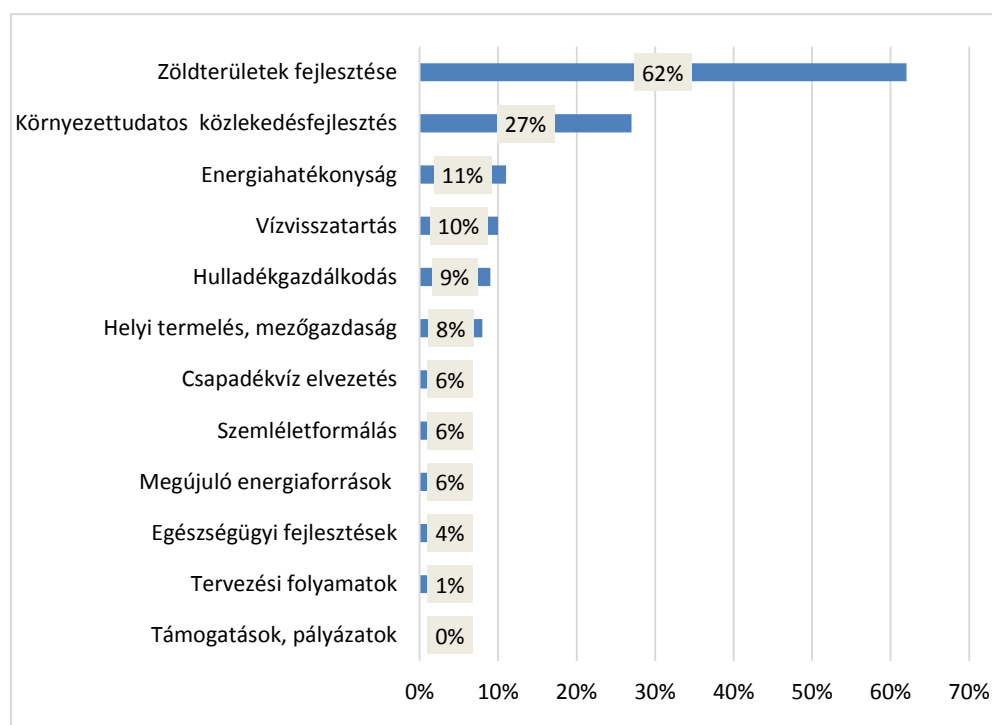
Kérdés: Melyek azok a tevékenységek, amelyek a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás mellett élhetőbbé, kellemesebbé is teszik a települést?

Az alkalmazkodás helyi lehetőségeire messze a legtöbben (62%) olyan válaszokat adtak, melyek a **zöldterületek fejlesztéséhez** kapcsolódnak, a települések nagyságával arányosan nőtt az ebbe a kategóriába csoportosítható válaszok száma (43-56-78-87%).

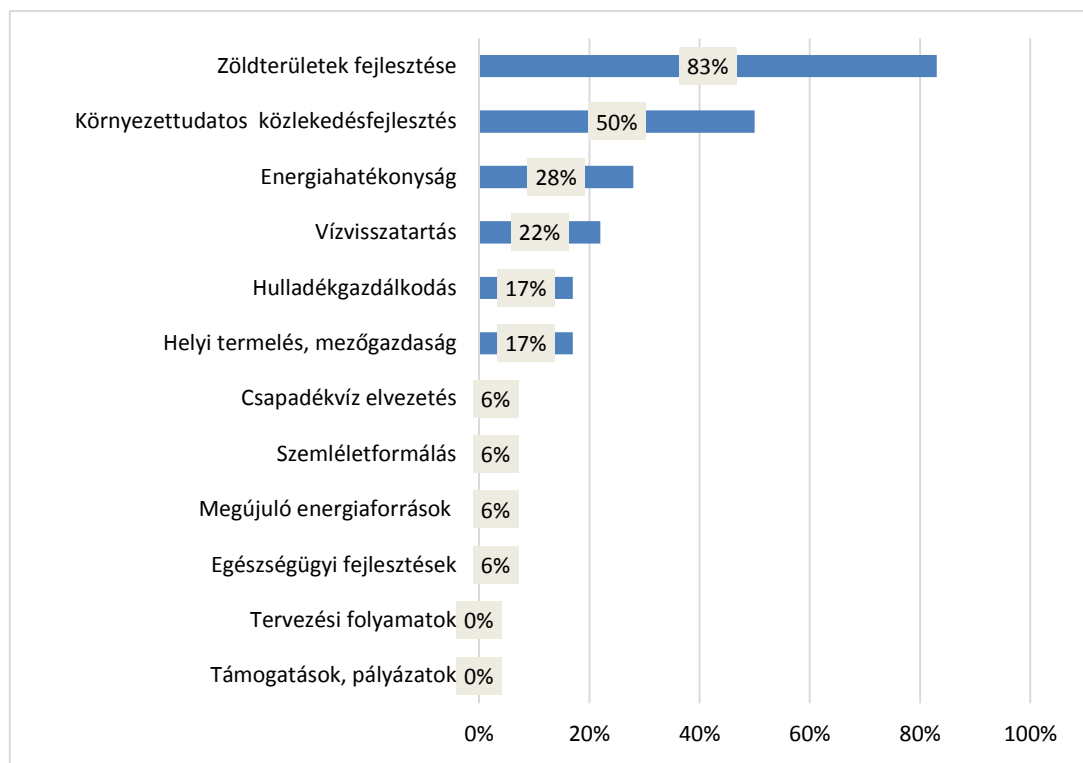
A válaszok 27 százaléka kapcsolódott a **környezettudatos közlekedésfejlesztéshez**, a kerékpáros és közösségi közlekedés lehetőségeihez, ahol az előző lehetőséghez hasonlóan a nagyobb települések képviselőinek fontosabb a lehetőség.

Nagyjából minden tizedik válasz kapcsolódott a komfortos, jól szigetelt épületekhez, az **energiahatékonyság** témaköréhez (11%), a vízgazdálkodáshoz, **vízvisszatartáshoz** (10%), a tisztább környezethez, **hulladékgazdálkodáshoz** (9%) és a **helyi termeléshez, mezőgazdasághoz** (8%). A válaszadók 6-6 százaléka nevezett meg a **megújuló energiaforrások** hasznosításához, a **szemléletformáláshoz** és a **csapadékvíz elvezetéséhez** kapcsolódó lehetőségeket, míg csak néhány válasz kötődött az **egészségügyi fejlesztésekhez** (4%) és a **tervezési folyamatokhoz** (1%) és mindössze egy válasz a **támogatásokhoz, pályázatokhoz**.

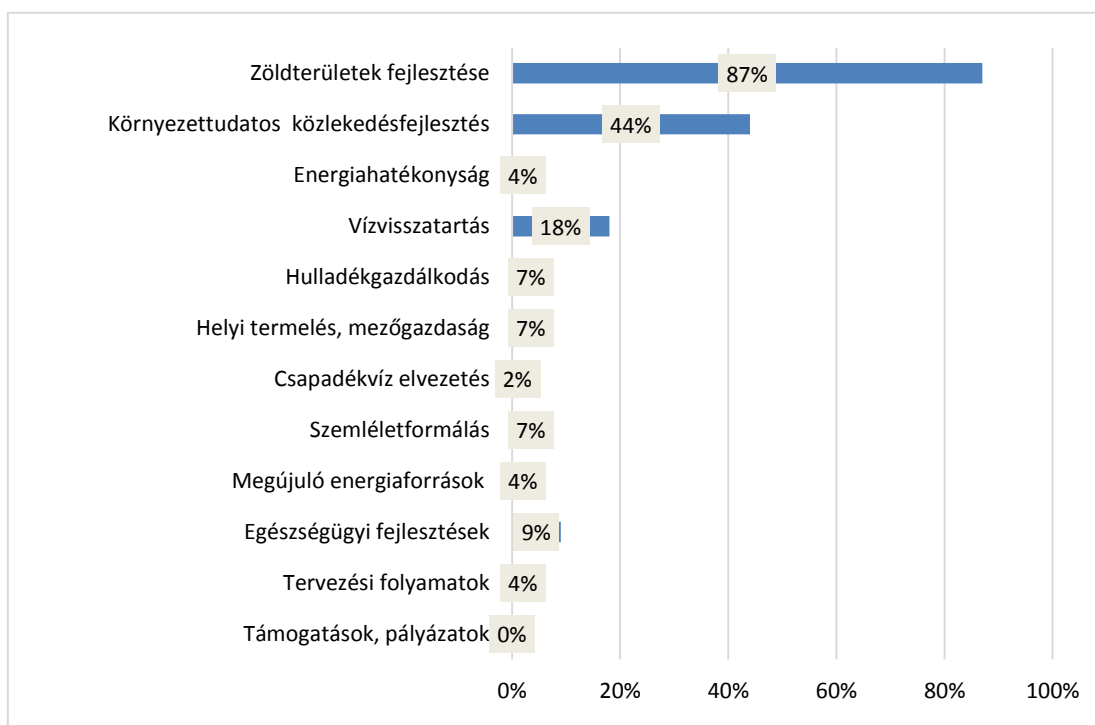
A 7 szövetség képviselő szerint a **legfontosabb olyan lépés, amely a települést komfortosabbá is teszi a zöldterületek fejlesztése (5 említés), 3 fő említette a megújuló energiaforrásokat, 2-2 fő az élményalapú szemléletformálást, a vízvisszatartást, a környezettudatos közlekedést és az energiahatékonyságot. 1-1 válasz kapcsolódott a támogatási lehetőségekhez, a mezőgazdasághoz, a hulladékgazdasághoz valamint az egészségügyi témaköréhez.**

22. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága a teljes mintára

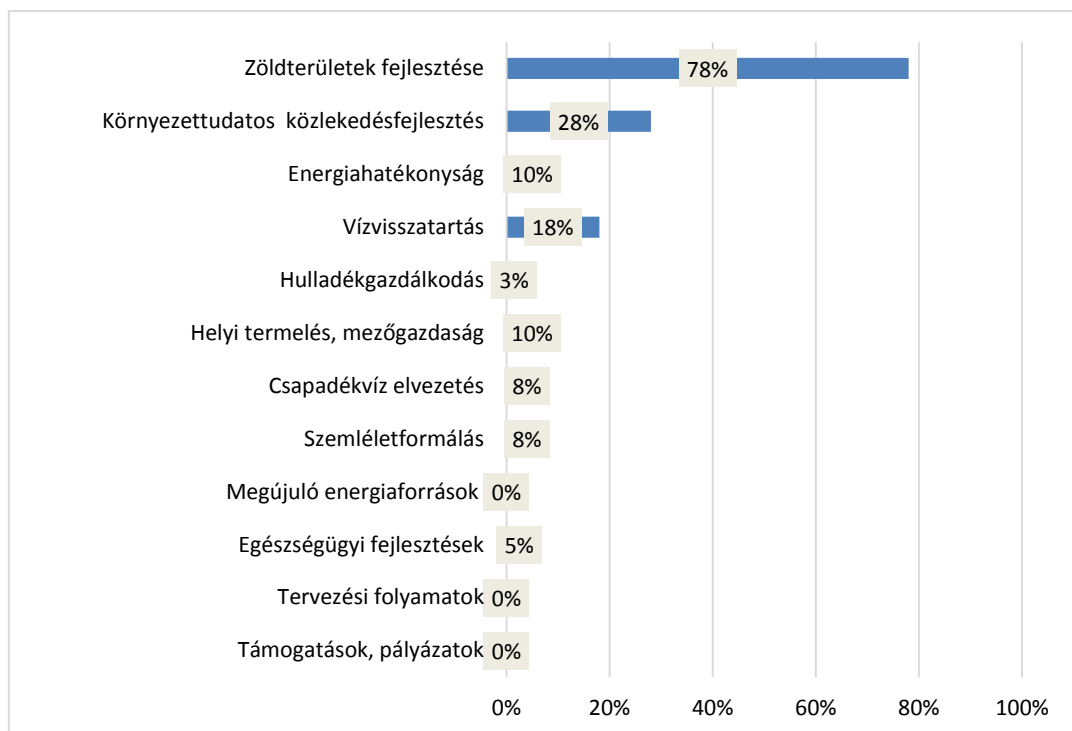

23. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága a fővárosra és megyékre

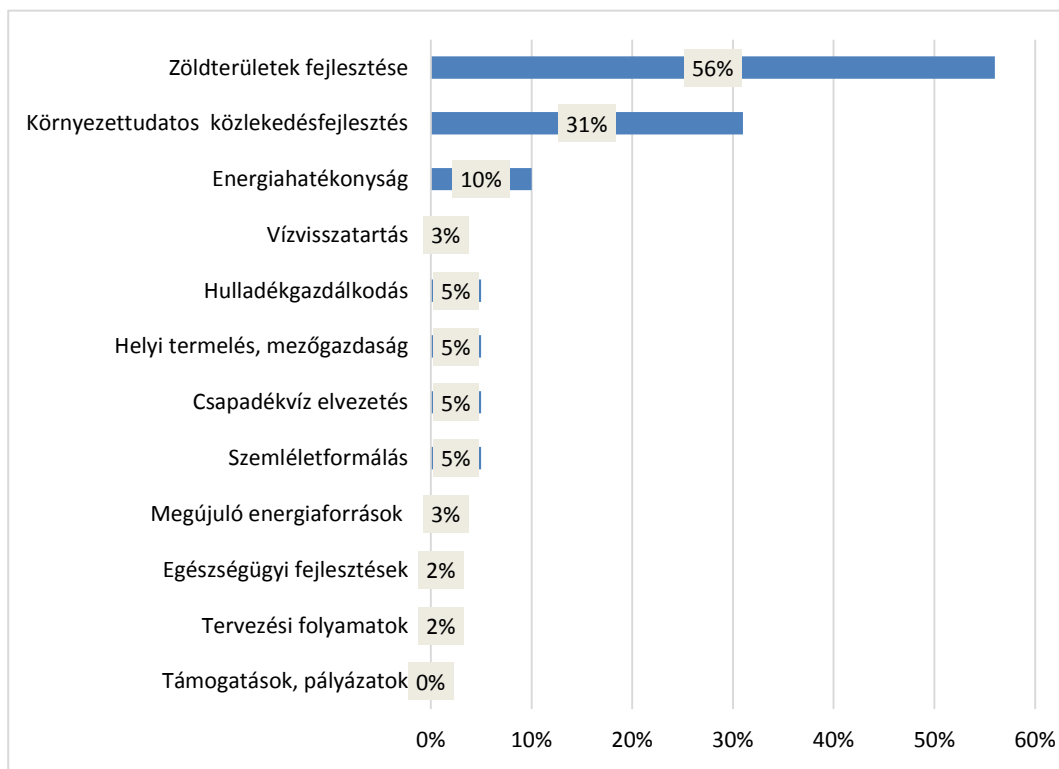

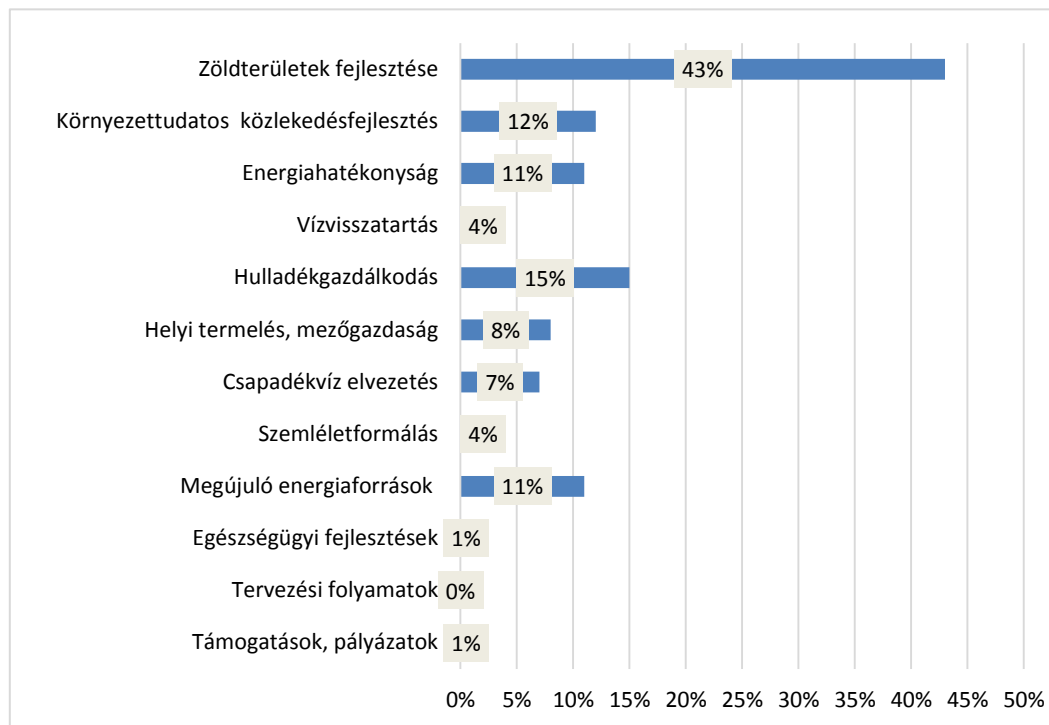
24. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága a megyei jogú városokra és kerületekre

25. ábra Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága a fővárosra és megyékre

26. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága az 1-5 ezer lakosú településekre

27. ábra: Az alkalmazkodás jóléti lépéseinek gyakorisága az ezer fő alatti lakosú településekre

4.7 Szervezeti jellemzők

4.7.1 A klímaváltozás ügyeivel foglalkozók száma és feladatköre az egyes önkormányzatoknál

Kérdés: Hányan foglalkoznak kifejezetten a klímaváltozás ügyeivel az önkormányzatnál?

A települések kétharmadánál nincs olyan munkatárs, aki kifejezetten az éghajlatváltozás ügyeivel foglalkozna. Egy ilyen munkavállalót a válaszadók 15%-a foglalkoztat, míg további 17% esetében több ilyen szakember is dolgozik a hivatalban.

A fővárosi és megyei önkormányzatoknál találhatóak legnagyobb arányban ilyen munkatársak, 83%-uknál létezik ez a feladatkör. A fővárosi kerületek és a megyei jogú városok 53%-ban, míg az 5-100 ezer fő közötti települések 62%-ában foglalkoztatnak ilyen dolgozót. Az 1–5.000 lakosszámú települések között 17%, míg az 1.000 fő alattiak között 8% az arány.

A régiók szerinti bontásból látható, hogy fenti kérdésben az országos átlagot a központi régió települései húzzák fel 53%-os aránnyal, míg a Nyugat- és Kelet-magyarországi régiók települései esetében 30% és 27%-ban jellemző ez a munkakör.

A települési jövedelemszinttel érthető módon összefüggésben van ezen munkakörök fenntartása. A legalacsonyabb ötöd esetében az arány mindössze 6%, szemben a legmagasabb jövedelmű településekkel, amelyek 50%-ban alkalmaznak az éghajlatváltozással foglalkozó munkatársat.

Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelésével kapcsolatban is kimutatható összefüggés. Azon települések, melyek sokféle hatást érzékelnek, 50%-ban alkalmaznak a klímaváltozás ügyeivel

foglalkozó szakembert, szemben azokkal, akik kevés, vagy átlagos mennyiségű hatást neveztek meg (27-30%).

A munkakör megléte szintén (kiszámítható módon) arányosan növekszik a települések klímaaktivitásának arányában, a kevésbé aktív települések 7%-ától az aktív települések 56%-áig.

A Klímaplatform kezdeményezéssel kapcsolatban is egyértelmű összefüggést mutat a klímaváltozás ügyeivel foglalkozók alkalmazása. A kezdeményezést nem ismerők mindössze 12%-ban foglalkoztatnak a témában munkatársat, míg akik ismerik a kezdeményezést és részt is vesznek benne, azok 61%-ban. Természetesen ezek az értékek több más változóval is összefügghetnek, mint pl. a település mérete, illetve jövedelmi viszonyai.

A NATÉR használat viszonylatában szintén egyértelmű a tendencia: a NATÉR használó önkormányzatok 76%-a, míg a nem használóknak csupán 29%-a foglalkoztat szakembert az éghajlatváltozással kapcsolatban.

A szövetségek közül háromnak van ilyen munkatársa. Az egyik, a Klímabarát Települések Szövetsége értelemszerűen foglalkozik a klímaváltozás ügyeivel. A Magyar Önkormányzatok Szövetsége esetében a főtítkárs személyes érdeklődése folytán foglalkozik vele "önkéntes alapon", míg a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége vezetője esetében nem derül ki, mennyire tudatos a témával való foglalkozás.

Megvizsgáltuk azt is, hogy az éghajlatváltozással foglalkozó munkatársaknak milyen feladatai vannak.

Kérdés: Milyen feladataik vannak?

A válaszok a következők szerint csoportosíthatóak:

- Pályázatírás, pályázatfigyelés és projektmenedzsment;
- Környezetvédelmi ügyek, zöldfelület fenntartás, vízgazdálkodás, hulladékgazdálkodás;
- Klímastratégia koordinációja;
- Környezeti nevelés, szemléletformálás;
- Környezetvédelmi hatósági ügyek, környezetvédelmi referensi feladatok;
- Energetika;
- Úthálózattal, kerékpárutakkal kapcsolatos feladatok;
- Városüzemeltetés.

A szövetségek esetében az ilyen munkatársaknak a településeikéhez viszonyítva átfogóbb, általános feladataik vannak, ami a szövetség jellegéből adódik. Ilyenek a konferenciákra való részvétel, a stratégiák készítése és a képzések szervezése.

4.7.2 Tagság az éghajlatvédelemmel foglalkozó hálózatokban

Éghajlatvédelmi szövetségi tagság

A kérdés esetében szem előtt kell tartani, hogy a kutatás során lekérdezett önkormányzatok esetében a megkérdezettek viszonylag szűk köre, 12%-a nyilatkozott arról, hogy tagja valamilyen

éghajlatváltozással foglalkozó önkormányzati szövetségnek és négyen több ilyen szövetségnek is tagjai.

A megkérdezett önkormányzatok közel 8%-a számolt be arról, hogy tagjai a Klímabarát Települések Szövetségének, amely önkormányzatok fele fővárosi kerület vagy megyei jogú város. Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség tagságról a válaszadók 3%-a számolt be, ők leginkább kistelepülések voltak, a tagok 63%-a ezer fő alatti településkategóriából került ki. A Polgármesterek Klímaügyi Szövetségének is csak néhány tagjával találkoztunk a kutatás során, a teljes minta kevesebb mint 3%-a jelezte tagságát, amelynek közel 43%-a fővárosi kerület és megyei jogú város volt.

Ha területileg nézzük meg, hogy mely önkormányzatok aktívabbak, egyértelműen látszik, hogy ebből a szempontból Nyugat-Magyarország vezet, a tagsággal rendelkezők 61%-a található itt, míg Közép- és Kelet-Magyarországon található a tagok 19-19%-a.

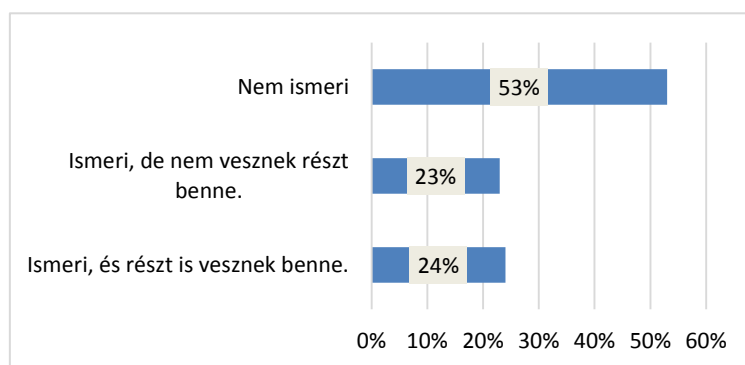
A települések jövedelmi szintje szerint nagyjából a legnagyobb jövedelemmel rendelkező települések léptek be valamelyik klímavédelmi szövetségbe, de azért minden jövedelmi kategóriában találunk olyan önkormányzatot, akik fontosnak tartották a belépést.

Nyilvánvalóan ezek az önkormányzatok fontosnak tartják az éghajlatváltozással kapcsolatos tevékenységeket, megelőzést, alkalmazkodást, valamennyi válaszadó önkormányzattal összehasonlítva legalább átlagos szinten, de esetenként átlagon felüli, nagyjából 32%-uk aktív az éghajlatváltozás elleni küzdelemben.

Ezek az önkormányzatok jól ismerik az éghajlatvédelemben zajló tervezési folyamatokat, mindannyian ismerik és részt is vesznek a megyei klímaplatform munkájában. A NATÉR-t a megkérdezettek teljes körével összehasonlítva jobban ismerik és többen használják, 7 önkormányzat számolt be annak használatáról a megkérdezett 31 közül.

Megyei klímaplatformok

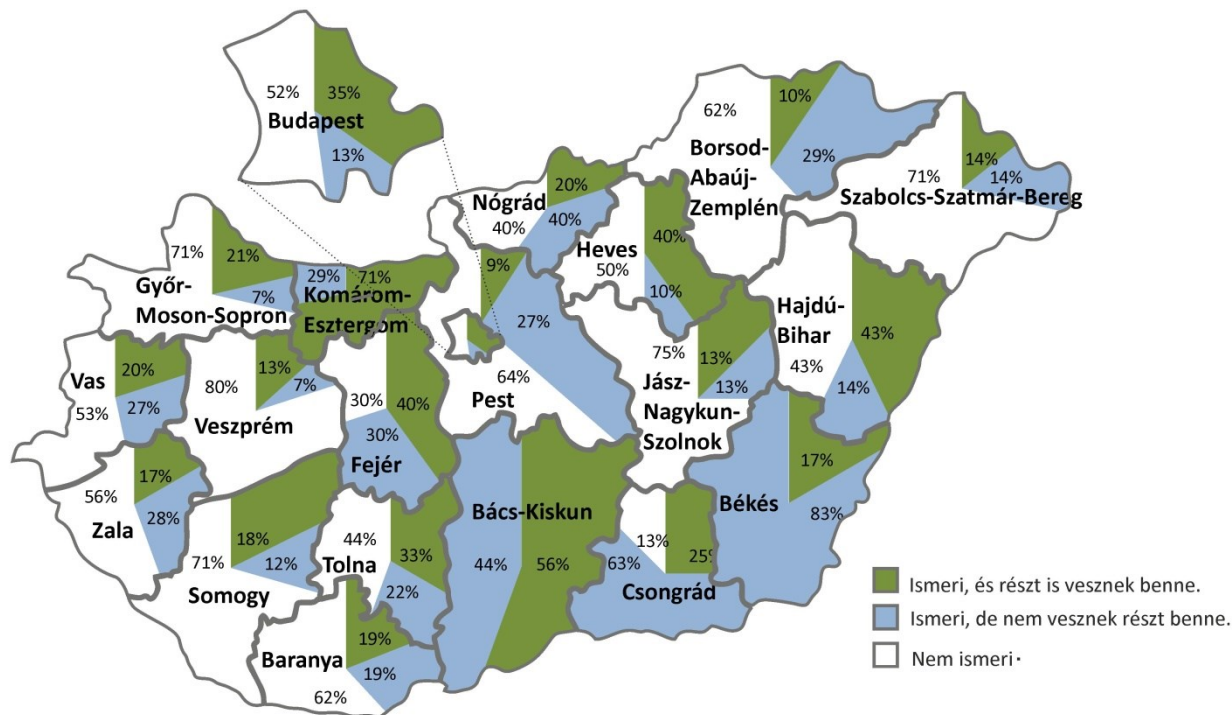
A megkérdezettek közel fele ismeri a megyei klímaplatformokat (47%), negyedük részt vesz a tevékenységekben (24%). Értelmeszerűen az ismerők és résztvevők aránya a megyei önkormányzatoknál a legnagyobb. Az átlagnál szignifikánsan erősebb a részvétel a fővárosi kerületek és megyei jogú városok esetében és kisebb az ezer fő alatti települések esetén. Megfigyelhető eltérés a jövedelmi szint alapján is, a gazdagabbak inkább részt vesznek, a legszegényebbek kevésbé. Ugyancsak jobban részt vesznek az éghajlatvédelemben aktívabb önkormányzatok és a NATÉR használók.

28. ábra: Ismeri a megyei klímaplatform kezdeményezést?

Ha megnézzük, hogy melyik megyében vesznek részt legaktívabban a megyei klímaplatform munkájában, akkor az első helyeken Komárom-Esztergom megyét, (a megkérdezettek 71%-a), Bács-Kiskun megyét (a megkérdezett önkormányzatok 56%-a) és Hajdú-Bihar megyét (a válaszadók 43%-a)

találjuk. A lista végén ebből a szempontból Pest megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye van, Pest megyében a megkérdezettek mindössze 9%-a vesz részt a klímaplatform munkájában, míg Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is csupán a válaszadók 10%-a aktív a megyei klímaplatformban. Hozzá kell tenni, hogy mivel megyénként igen kis elemszámmal dolgoztunk (9-20) az adatok bizonytalansága jelentős.

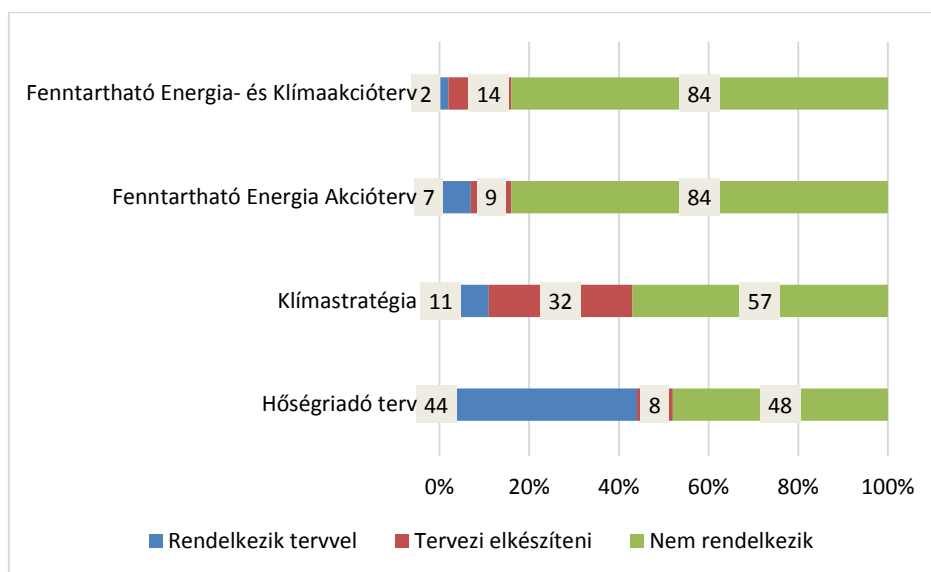

29. ábra: Megyei klímaplatformok aktivitása

4.8 Éghajlatvédelmi tervezés

Tervek az éghajlatváltozás helyi fékezésére és az alkalmazkodásra

A felmérésben megkérdezett önkormányzatoknál négyféle stratégia, terv meglétét illetve elkészítésének szándékát vizsgáltuk. **Klímastratégia**, a Polgármesterek Szövetségének tagságához szükséges **Fenntartható Energia Akcióterv (SEAP)** és **Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv (SECAP)** valamint **hőszélgádi terv** meglétére kérdeztünk rá.

30. ábra: Stratégiák és tervek az éghajlatváltozás helyi fékezésére és az alkalmazkodásra

A legtöbb önkormányzat – 44 % – **hőségriadó tervvel** rendelkezik, és tovább 8 % tervezi az elkészítését. Több helyütt a hőségriadóhoz kapcsolódó intézkedések más terv, stratégia részét képezik. A nagyobb települések még magasabb arányban – az 5 ezer fő feletti települések 53%-ban, a megyei jogú városok és fővárosi kerületek 65%-ban – rendelkeznek ilyen tervvel.

Jóval kevesebben rendelkeznek a klímaváltozással foglalkozó részletesebb tervekkel:

- **Klímastratégiával** a megkérdezett önkormányzatok 11 százaléka;
- **Fenntartható Energia Akciótervvel** 7 százaléka;
- **Fenntartható Energia- és Klímaakciótervvel** 2 százaléka rendelkezik.

Kutatási hipotézisünk, hogy a komolyabb tervekkel rendelkező önkormányzatok együttműködnek valamelyik szakmai szövetségben, részben igazolódott be, a klímastratégiával rendelkező települések 41 százaléka, a SEAP elkészítők kétharmada, míg a SECAP elkészítők 60 százaléka nyilatkozott úgy, hogy tagja valamelyik szövetségnek, ami magas arány, de elmarad az általunk várttól.

A települések közül legtöbben (32%) klímastratégia elkészítését tervezik, 14% a SECAP és 9% a SEAP tervezésbe váгна bele. A tervek elkészítéséhez az önkormányzatok nagy többsége pályázati forrást vesz, venne igénybe. A települések ismerik az elkészítéshez támogatást biztosító pályázati lehetőségeket (KEHOP, TOP), a stratégiák elkészítését tervezők 32 százaléka nevezett meg konkrét forrást.

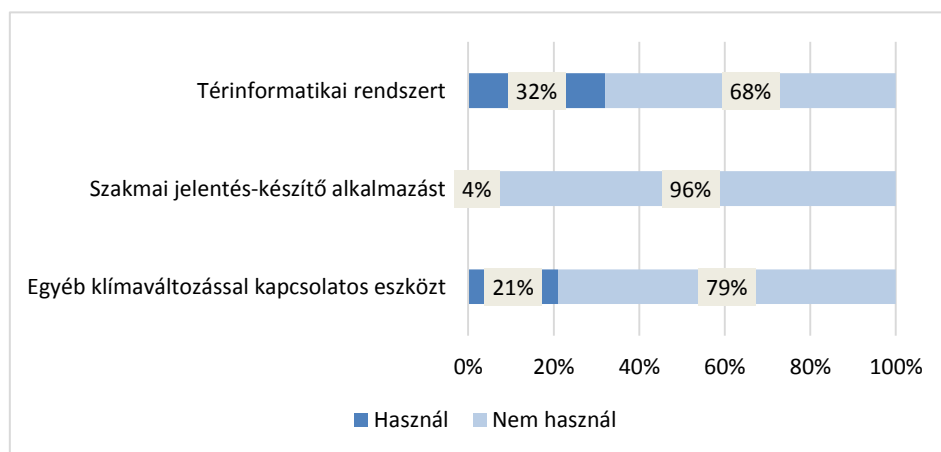
4.9 Térinformatikai rendszerek használata

4.9.1 Térinformatika használata a tervezéshez

Kérdés: Használ-e az önkormányzat...

- *térinformatikai rendszert a környezeti állapot monitorozásához, a stratégiai tervezéshez?*
- *ebből szakmai jelentés-készítő alkalmazást?*
- *egyéb klímaváltozással kapcsolatos eszközt?*

A megkérdezettek közel egyharmada (32%) használ valamilyen térinformatikai rendszert a környezeti állapot monitoringjához, a stratégiai tervezéshez. Szakmai jelentés-készítő alkalmazást az önkormányzatok elenyésző része (4%) használ. Egyéb klímaváltozással kapcsolatos eszköz használatát a megkérdezettek ötöde (21%) jelezte.

31. ábra: Használ-e az önkormányzat...

A térinformatikai rendszert használók fele a TEIR rendszert említette, 15%-uk saját rendszert használ. A használók 12%-a említette a NATÉR-t spontán módon (ez 10 említést jelent, kevesebb mint a mintában jelenlévő 17 NATÉR felhasználó – lásd a következő kérdésre a választ). A Vasteir rendszert 9% használja (értelemszerűen ők csak Vas megyeiek) 5%-uk valamilyen vízügyi rendszert említett. Néhányan jelezték a MAPINFO, MINERVA, TAKARNET használatát.

A fővárosi kerületek és megyei önkormányzatok az átlagnál kétszer gyakrabban használnak térinformatikai rendszereket, hasonlóan magas a Központi régió önkormányzatainál ez az arány. Szignifikáns eltérés tapasztalható a jövedelmi viszonyok szerint is: minél gazdagabb egy település, annál nagyobb arányban használ térinformatikát. A klímaplatformokban aktívabb önkormányzatok térinformatikában is aktívabbak.

Jelentés-készítő alkalmazást gyakorlatilag nem tudtak a válaszadók megnevezni. A válaszadók alacsony száma miatt szignifikáns eltérés nem jelentkezik, csak az, hogy a Központi régió önkormányzatai használnak az átlagosnál több esetben jelentés-készítő alkalmazást.

Az egyéb eszközök között leggyakrabban a tanulmányokat említik általában (a jelzések közel fele), néhányan hivatkoznak különböző stratégiákra (NÉS, NKP, NFFS), szervezetek hírleveleire, honlapjaira (pl. KBTSZ), meteorológiai vagy katasztrófavédelmi honlapokra, kiadványokra.

A legtöbb szövetség szerint kevés önkormányzat használ térinformatikai rendszert, a kisebbek főleg nem jutnak ilyen rendszerekhez. A nagyobbak esetén is inkább használják az építéshatósági ügyekre,

s nem környezetvédelmi, éghajlatvédelmi tervezésre. Érdekes, hogy a felmérésünk alapján több önkormányzat használ térinformatikai szolgáltatásokat, mint ahogyan azt a szövetségek vezetői becsülték. Ez jelezheti azt, hogy a szövetségeken belül a térinformatikával kapcsolatos információáramlás gyenge, nem olyan fontos ügy, hogy erről a vezetőségnek képe legyen.

4.9.2 A NATÉR használata

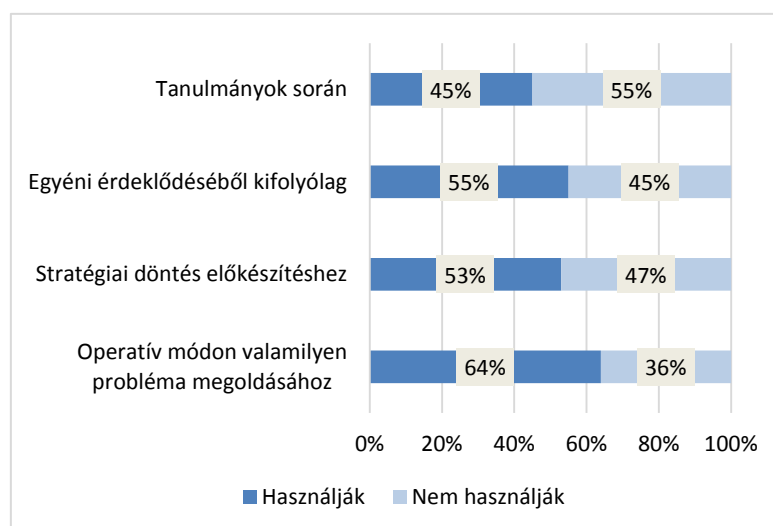
Kérdés: Használja az önkormányzat – akár intézményi szinten, akár személyesen - a NATÉR-t?

A 253 megkérdezettből 17-en használták a NATÉR szolgáltatást, további 26 valamilyen más szolgáltatást a klímaváltozást is érintő tervezésben, tehát a NATÉR szolgáltatást a megkérdezettek 7%-a, valamilyen térinformatikai szolgáltatást a 17%-uk használt. A NATÉR-felhasználók száma kiemelkedő a megyei önkormányzatok között, illetve enyhén összefügg a jövedelmi adatokkal – a gazdagabb önkormányzatok körében kissé magasabb a NATÉR-felhasználók aránya. A NATÉR-felhasználók aktivitása kiemelkedő: egy kivételével az összes NATÉR felhasználó részt vesz a megyei klímaplatformok működésében.

4.9.3 Mire használják az online szolgáltatásokat

Kérdés: Ha használ valamilyen szolgáltatást → Mire használja Ön / használják Önök az online szolgáltatást?

Az online szolgáltatást használó 43 válaszadó kétharmada operatív módon valamely probléma megoldásához használja a szolgáltatást, s felük használja stratégiai döntés előkészítéséhez, egyéni érdeklődésből vagy tanulmányok során.

32. ábra: Mire használják a megkérdezettek az online szolgáltatásokat?

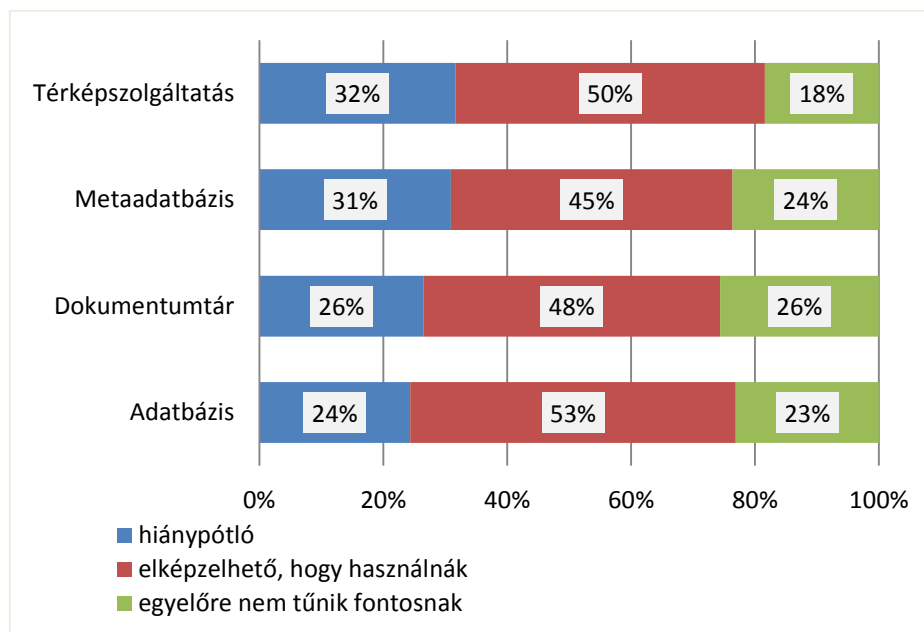
Az online szolgáltatások használata a stratégiai döntések előkészítésénél a megyei önkormányzatok és a fővárosi kerületi önkormányzatok körében kiemelkedően magasabb, mint az átlag.

4.9.4 Az éghajlatváltozással kapcsolatos térképek, adatbázisok, metaadatbázisok és dokumentumtárak iránti felhasználói igény

Megvizsgáltuk a különféle éghajlatváltozással kapcsolatos online szolgáltatásokra való igényt. Ezt a kérdést csak a nem-NATÉR felhasználóknak tettük fel.

Kérdés: Az alábbiakban négy online szolgáltatás leírását olvasom fel Önnek. Kérem, mindegyikről mondja meg, hogy mennyire lenne hasznos az Ön számára!

- *Térképszolgáltatás, amelyen megjeleníthetők az adott területet érintő éghajlati hatások, statisztikai adatok, illetve modellek eredményei;*
- *Adatbázis, ahonnan ábrák, grafikonok tölthetők le a klímaváltozás hatásaival kapcsolatban;*
- *Metaadatbázis – adattérkép, hogy milyen klímaváltozással kapcsolatos adatot hol találunk;*
- *A klímaváltozással kapcsolatos dokumentumok, jogszabályok, publikációk gyűjteménye.*

33. ábra: Különböző online szolgáltatások iránti igény a nem-NATÉR felhasználók esetén

A válaszadók összessége körében nincs jelentős szórás az egyes szolgáltatások tekintetében, azaz mindegyiket közel azonos arányban, 24 – 32% között tartják hiánypótlónak, illetve 45,5 – 53% arányban bizonyos projektek esetén potenciálisan hasznosnak (elképzelhető olyan projekt, amelyben használnák).

Településméret szerint vizsgálva a megyei önkormányzatok és az 5–100.000 lakos közötti települések tartanak leginkább hasznosnak az éghajlatváltozással kapcsolatos adatbázisokat, míg az 5.000 fő alatti kistérségek csak lényegesen kisebb arányban.

A régiók között nincs számottevő eltérés a felhasználói igény tekintetében.

A jövedelemszint alapján vizsgálva egyenes összefüggést nem találunk, mindössze a legalacsonyabb jövedelmi ötödbe tartozó településeknél mértünk 15-20 százalékponttal alacsonyabb igényt a kérdésben szereplő szolgáltatások iránt.

Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelése szerinti keresztelemzésben a kevés hatást érzékelő válaszadók alacsonyabb arányban tartanak igényt a szolgáltatásokra. A különbség különösen

szembetűnő a „hiánypótló megoldás lenne” válasz esetében, ahol a kevés, illetve a sokféle hatást érzékelő válaszadók közötti eltérés két-háromszoros.

Az önkormányzat klímaaktivitásával összefüggésben vizsgálva szintén látható tendencia arra, hogy a klímavédelem szempontjából aktívabb önkormányzatok nagyobb arányban tartják hiánypótlónak az egyes szolgáltatásokat. A szolgáltatások iránti igény a térképek és az adatbázisok terén nagy szórást mutat az aktivitással keresztelemzésben, míg a metaadatbázisok és dokumentumtárak esetében kisebb a szórás, azaz a kevésbé aktív önkormányzatok is viszonylag jelentős érdeklődést mutatnak irántuk.

Lényeges összefüggés, hogy a Klímaplatformot nem ismerő önkormányzatok lényegesen kisebb, hozzávetőleg fele arányban tartják a szolgáltatásokat hiánypótlónak, illetve lényegesen nagyobb arányban gondolják úgy, hogy azok egyelőre nem relevánsak számukra.

A szövetségek a településekhez viszonyítva lényegesen nagyobb arányban tartották hasznosnak az éghajlatváltozással kapcsolatos online szolgáltatásokat (a pontos arányt az alacsony mintaméret miatt nem volt érdemes számítani).

A négyféle szolgáltatás esetében nem volt megfigyelhető tendencia, azaz egyes szövetségek más-más adattípusokat tartottak hiánypótlónak.

Ehhez a kérdéshez volt konkrét javaslat az egyik szövetség részéről: “Fontos lenne, hogy a térinformatikai rendszereket közcélból egyszerűbben lehessen térítésmentesen használni. Egyszerűbb regisztráció, egyszerűbb felületek, stb.”

Az egyik válaszadó részéről felmerült egy ‘egyéb ötlet’ is online szolgáltatásra: “az időjárás rendkívüli változásainak figyelése”.

4.10 A NATÉR felhasználók tapasztalatai

Kérdések:

- Kik használták a NATÉR szolgáltatást Önöknél?
- Ön a NATÉR szolgáltatást...
 - rendszeresen használja,
 - előfordult már, hogy használta a munkájához,
 - kipróbálta már / nézte az oldalt?
- Melyik NATÉR-szolgáltatást használta Ön?
- Milyen tapasztalatokat szerzett a használat során? Mire volt alkalmas a rendszer? Milyen nehézségekkel találkozott a használat során?
- Milyen igényei fogalmazódtak meg a használat során?
- Ön szerint a NATÉR-ban elérhető dokumentumok, tartalmak...
- A NATÉR tervezett fejlesztései közt szerepel egy olyan modul, ami kifejezetten döntéshozók számára nyer ki a NATÉR-ből számukra információkat jól érthető módon egy adott területi egységre vonatkozóan. Ön szerint egy ilyen modul...
- A NATÉR tervezett fejlesztései közt szerepel egy új szolgáltatás, melynek keretében a NATÉR-ből kinyert, információk alapján kampányokban is közvetlenül felhasználható ismeretterjesztő anyagokat készítenek a településen / térségben várható változásokról. Ön szerint egy ilyen szolgáltatás...

A kutatás kiemelt célcsoportját képezték azok az önkormányzatok, akik használják a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszert. A 253 megkérdezettből 13 önállóan említette, hogy használja a szolgáltatást, további 4 – azaz összesen 17 önkormányzat képviselője – az erre vonatkozó konkrét kérdésnél nyilatkozott úgy, hogy használja a rendszert.

16 településen az önkormányzatot képviselő válaszadó használja a szolgáltatást, míg egy településen alvállalkozó használja az önkormányzat nevében. A 16 településből 2 helyen alvállalkozó, 4 helyen más munkatárs is használja a NATÉR-t.

3 válaszadó csak a kipróbálásig jutott, 12 helyen fordult elő, hogy már használták a munkájukhoz és mindössze egy valaki nyilatkozott úgy, hogy rendszeresen használja a térinformatikai rendszert.

A felhasználók között legnépszerűbb a rendszer térképszervert, amelyet 16 fő használt már, 10 fő próbálta ki a metaadat keresőt, 8 fő a GeoDat felületet és a dokumentumtárat is igénybe vette.

A NATÉR felhasználók kritikai észrevételei:

- Nem elég részletes
- Átlagember számára bonyolult a kezelése a felületnek
- Kevés a megyei szintű adat
- GeoDat többször nem működik; általános információszerzésre jó
- Tájékozódásra volt csak alkalmas
- Viszonylag egyszerű, felhasználóbarát, nem okozott nehézséget a használata
- Egyes témákban (pl. turizmus), nehezen értelmezhető térképi olvasás
- A megyei adatok kinyerése, illetve a térképi megjelenítés időnként, adatonként változó mértékben nehézkes
- Nincsenek sajnos kerületi pontosságú adatok, ezért is inkább csak tájékozódásra, térképadat böngészésre használják. Adatok pótlása: pl. légszennyezésre kéne. Tervezéskor ezért csak becslés van, az így pontatlan metódus
- Tematikus rétegek menet közbeni hozzárendelése, változtatása nehézkes
- Belépés komplikált, hiányzik a települési szint, a településnevek nem mindegyik adatmegjelenítésnél jelennek meg, járási szint is hiányzik
- Bonyolult, túl informatikai és tudományos jellegű, nem sikerült átlátni a rendszert
- Nagyon jó összehasonlítási lehetőség nyújt más településekkel

A NATÉR felhasználók megfogalmazott igényei:

- Felhasználóbarátabb legyen – 4 felhasználó említette
- Több, részletesebb információ
- Egyszerűbb regisztrációs folyamat
- Egyedi szennyezőkről adatok kellenének
- Megyei adatok jelenhetnének meg
- Jó lenne, ha a térképrétegeket lehetne saját térképekkel kombinálni
- Jelenjenek meg a helyszínrajzi számok a térképeken
- Integrálja a rendszer a hatósági térképeket
- Több települési, térségi szintű adatbázis

- Felhasználói képzés szervezése
- Javítani kell a térképi megjelenítés módján, kinyerhetőségén, különösen az országosnál kisebb szinteken
- Más adatbázisok főleg térkép-adatbázisok kommunikáljanak a NATÉR-al (pl. levegős, vizes, hulladékos, kutak vízminőség monitoring, pontforrások)
- A dinamikus rétegszelekció betöltése legyen gyorsabb
- Jelenjen meg a települési és járási szint, hosszú, akár 100 éves adatsorokkal
- Interaktivitás fejlesztése, tudjanak a felhasználók visszajelzést adni az üzemeltetőnek, fejlesztőknek

A NATÉR-ban elérhető dokumentumok, tartalmak:

- 2 válaszadó szerint érthetőek és könnyen hasznosíthatóak;
- 6 fő szerint érthetőek, de a további felhasználáshoz dolgozni kell rajtuk;
- Szintén 6 megkérdezett válaszolt úgy, energiát igényel értelmezni őket, de használhatóak;
- 1 ember nyilatkozott, hogy nehezen érthetőek, túlságosan szakmaiak;
- 2 válaszadó pedig nem tudta megítélni, mert nem ismeri eléggé ezeket.

A NATÉR tervezett fejlesztései közt szereplő modulról, ami kifejezetten döntéshozók számára nyer ki a rendszerből számukra információkat jól érthető módon egy adott területi egységre vonatkozóan

- 11 fő gondolja, hogy hiánypótló megoldás lenne;
- 5 válaszadó szerint elképzelhető olyan projekt, amelyben használnák;
- 1 fő nem tudta megítélni a fontosságát.

A NATÉR tervezett fejlesztései közt szerepelő új szolgáltatásról, melynek keretében a NATÉR-ból kinyert, információk alapján kampányokban is közvetlenül felhasználható ismeretterjesztő anyagokat készítenek a településen:

- 12 fő gondolja, hogy hiánypótló megoldás lenne;
- 5 válaszadó szerint elképzelhető olyan projekt, amelyben használnák.

A mélyinterjúkban megkérdezett szövetségek közül kettő – a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége és a Klímabarát Települések Szövetsége (KBTSz) – használja a NATÉR-t, közülük a szakmai KBTSz szorosan együtt is működik a rendszer gazdájával. Mindkét szövetség képviselője szerint fontos, jól használható és a területén hiánypótló a szolgáltatás, ugyanakkor fontos lenne, hogy a felületen megjelenjenek milyen frissítések, változások történtek a korábbi látogatások óta.

5 FORRÁSOK

Drafting Team Metadata and European Commission Joint Research Centre, 2013: INSPIRE Metadata Implementing Rules: Technical Guidelines based on EN ISO 19115 and EN ISO 19119. —

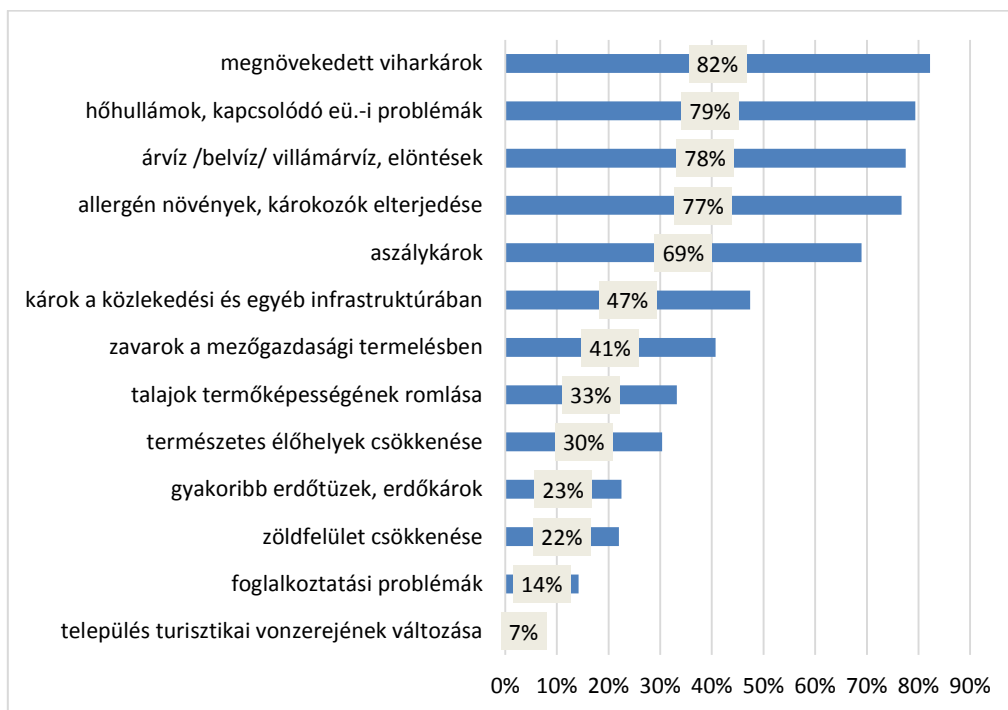
http://inspire.ec.europa.eu/documents/Metadata/MD_IR_and_ISO_20131029.pdf

Initial Operating Capability Task Force for Network Services, 2011: Technical Guidance for the implementation of INSPIRE Discovery Services. —

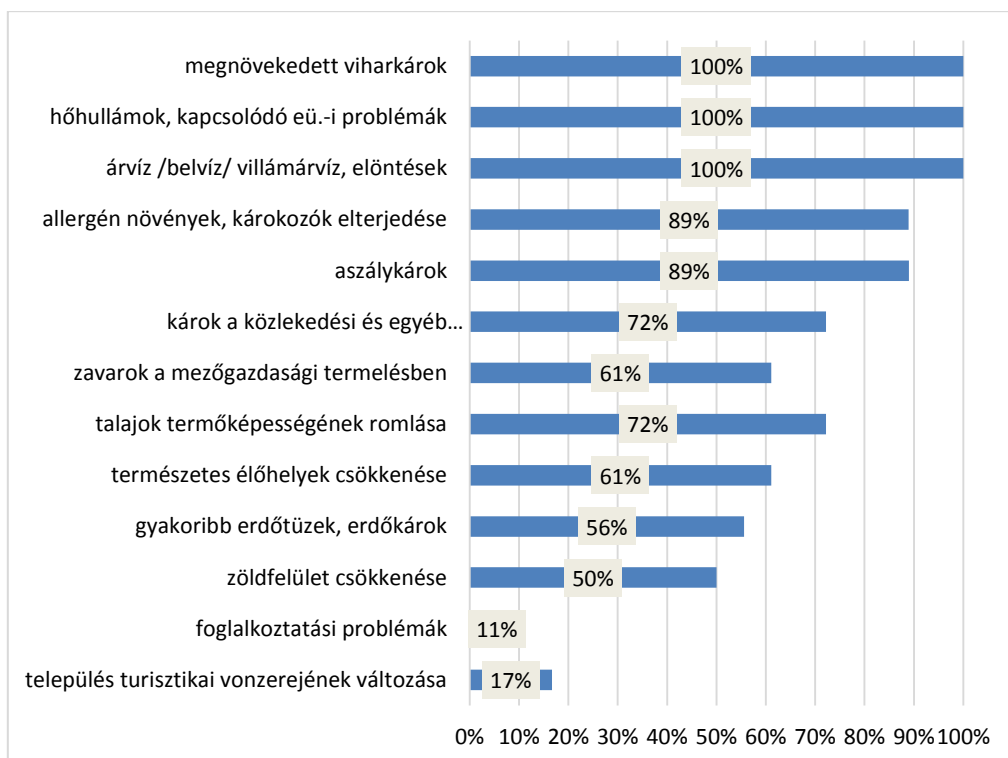
http://inspire.ec.europa.eu/documents/Network_Services/TechnicalGuidance_DiscoveryServices_v3.1.pdf

6 MELLÉKLETEK

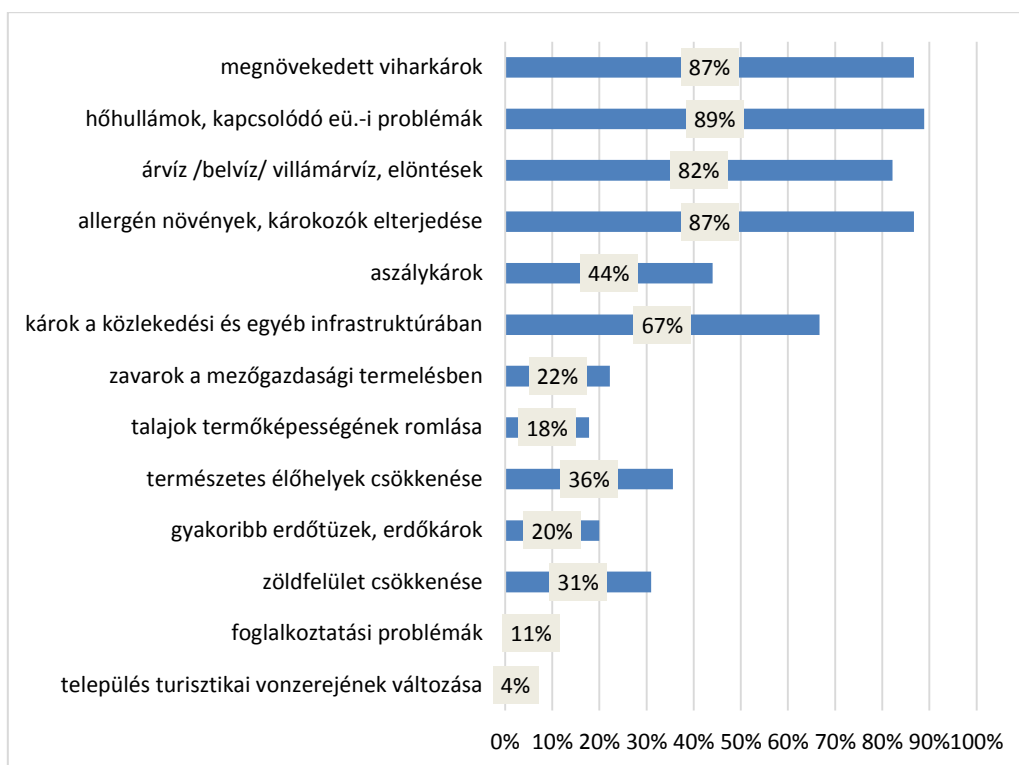
6.1 További grafikonok

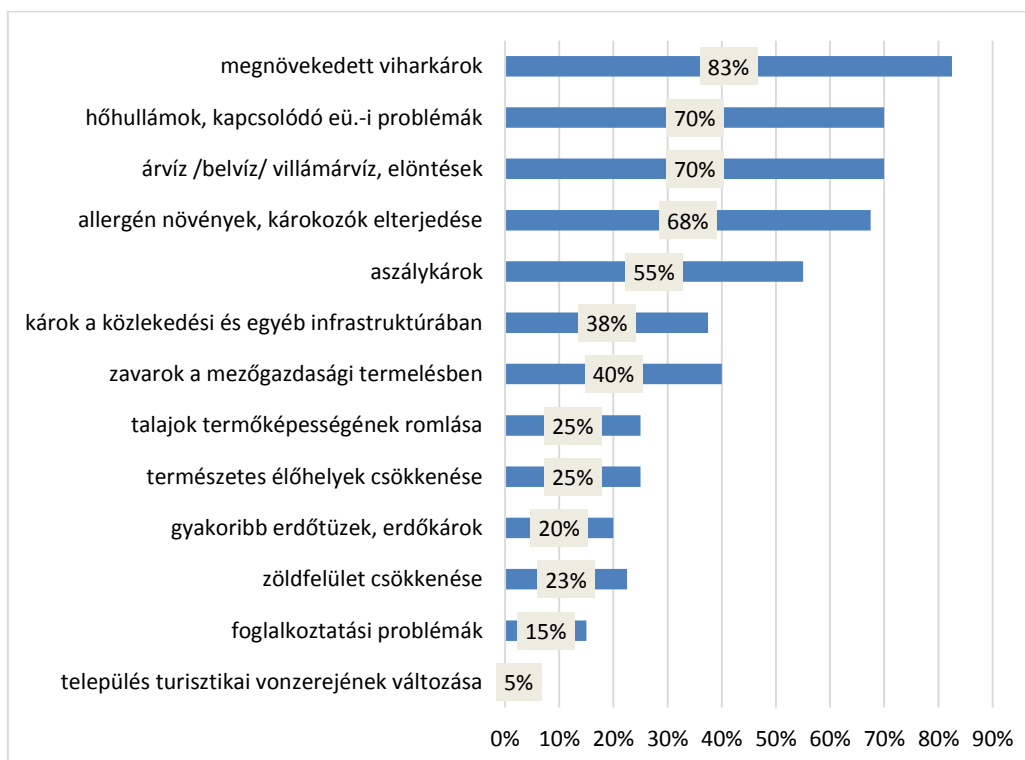
34. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a teljes mintában

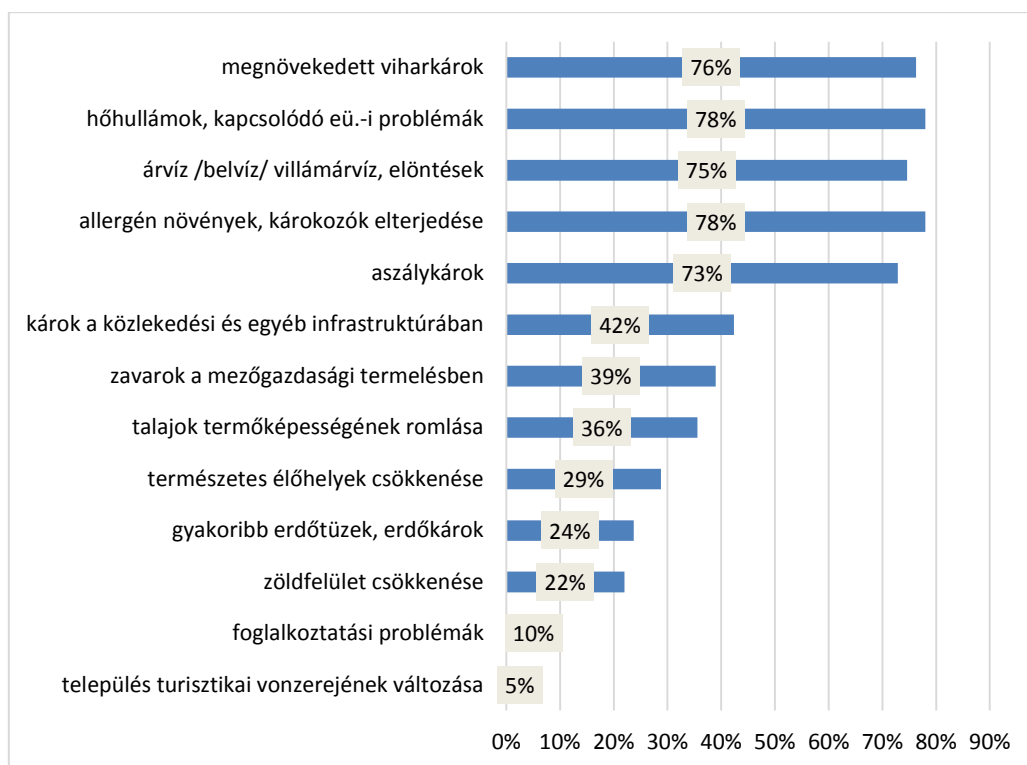
35. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a fővárosban és a megyékben

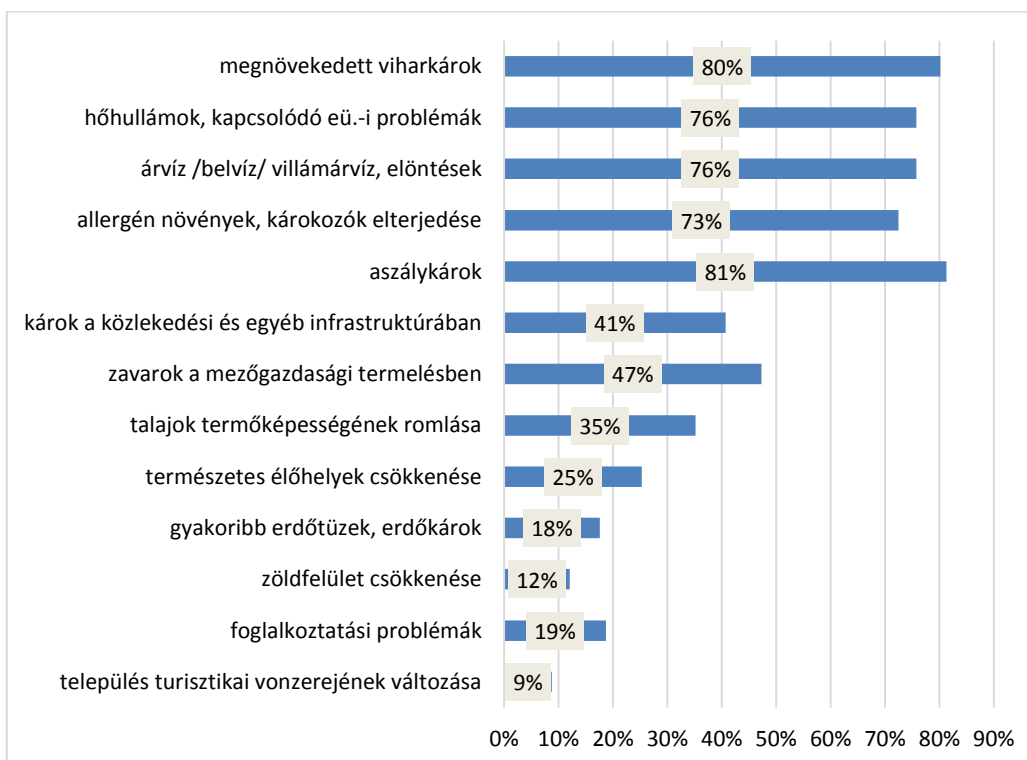
36. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a megyei jogú városokban és fővárosi kerületekben

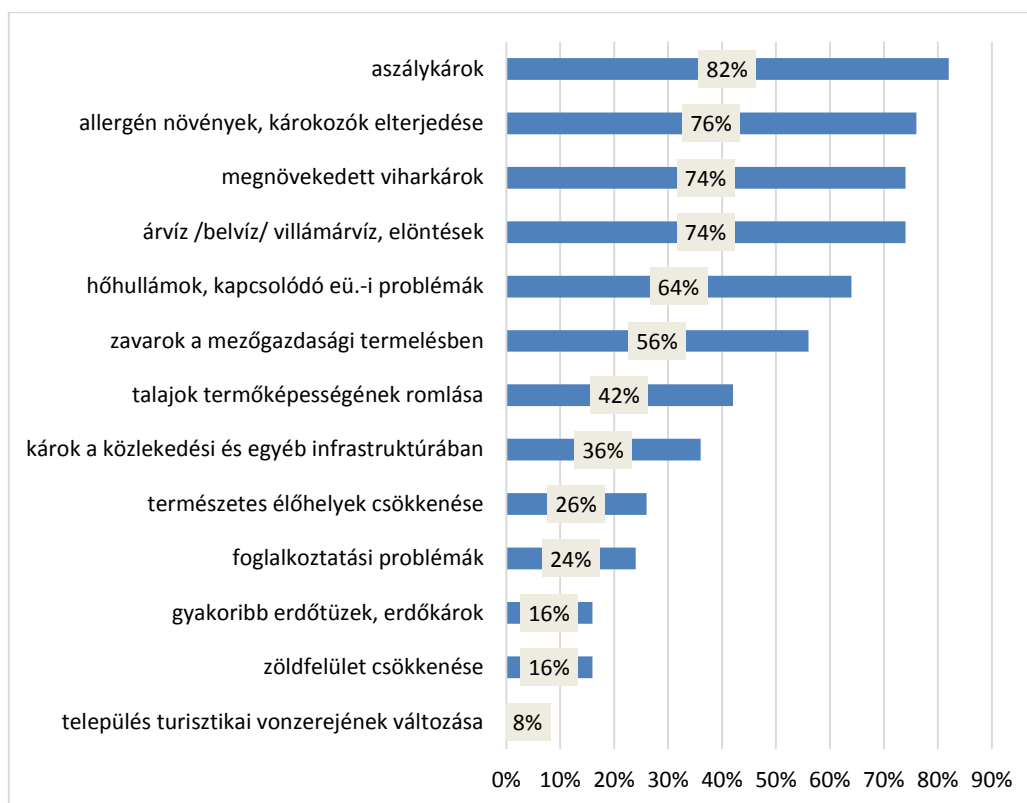
37. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai az 5-100 ezer lakosú településeken

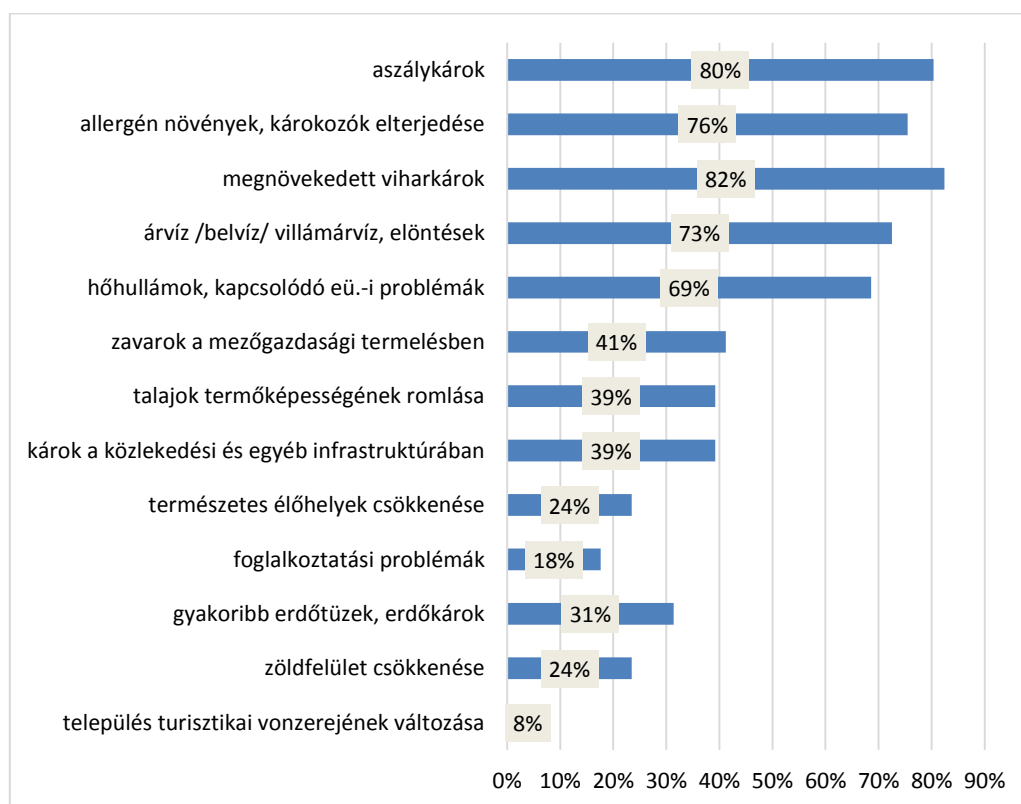
38. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai az 1-5 ezer lakosú településeken

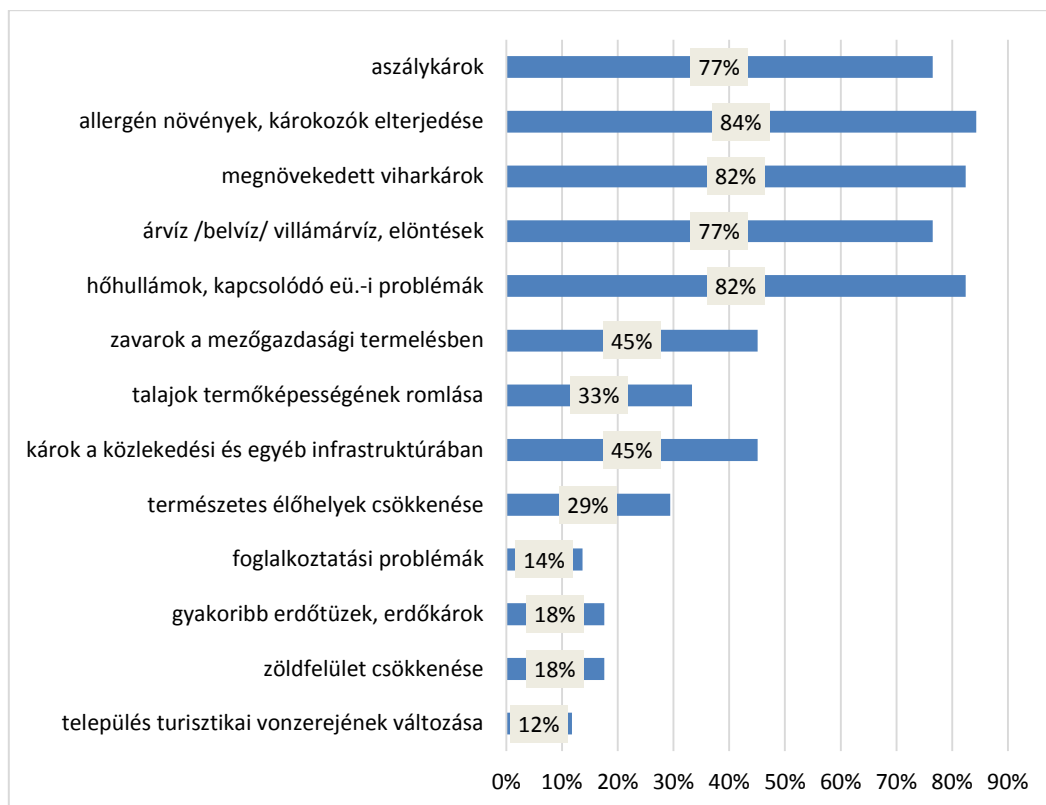
39. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai az ezer fő alatti településeken

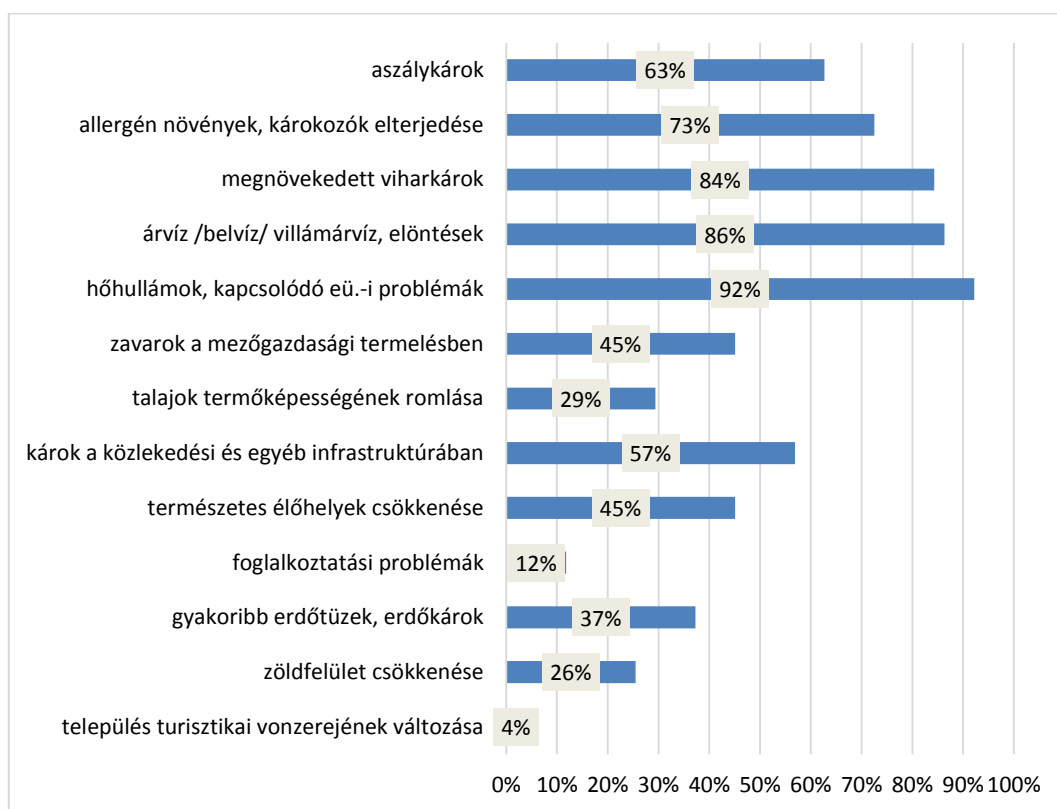
40. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság legalsó jövedelmi kvintilisében (ötödében)

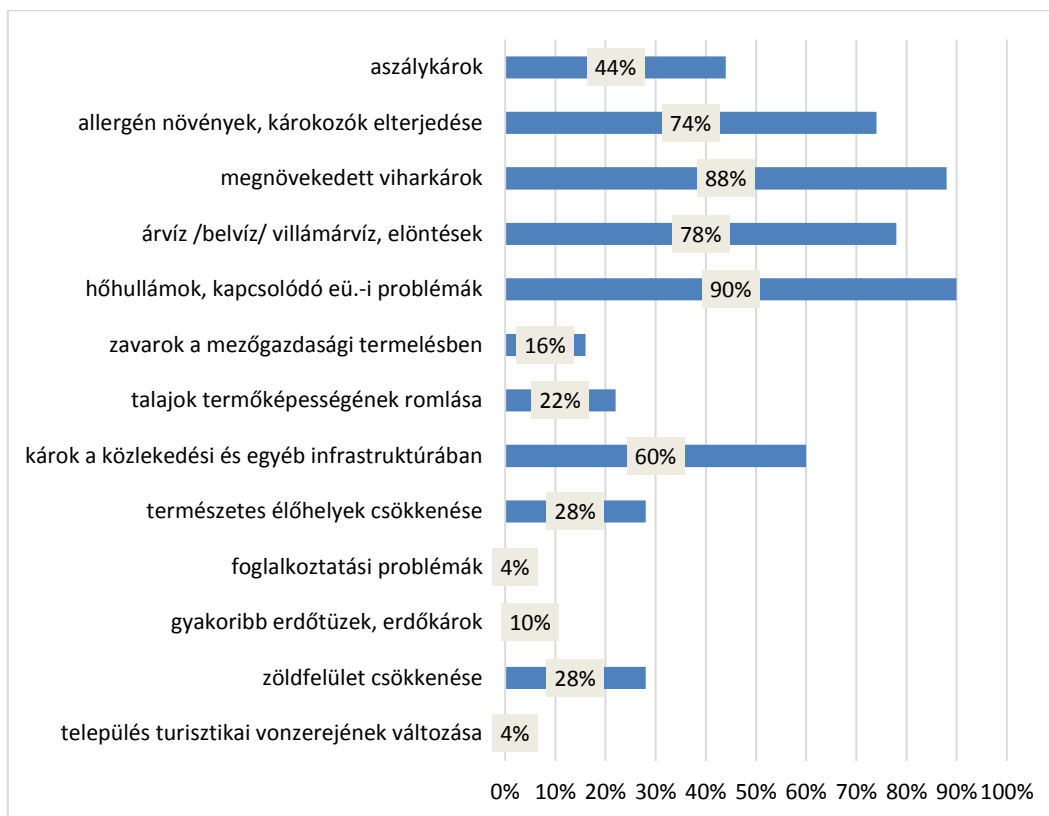
41. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság második jövedelmi kvintilisében (ötödében)

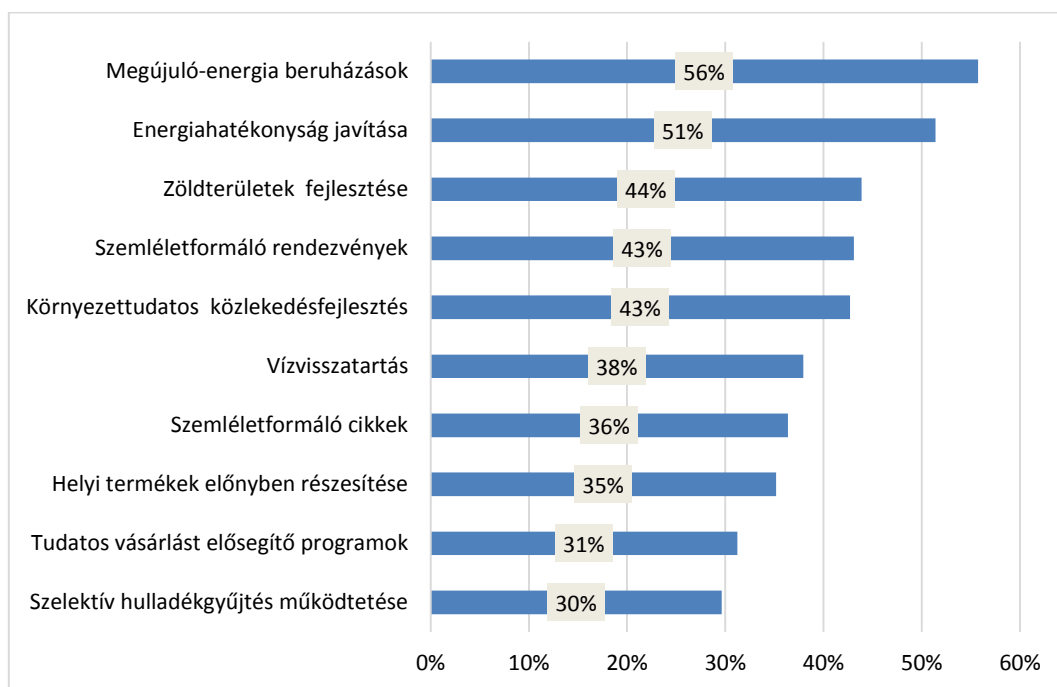
42. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság harmadik jövedelmi kvintilisében (ötödében)

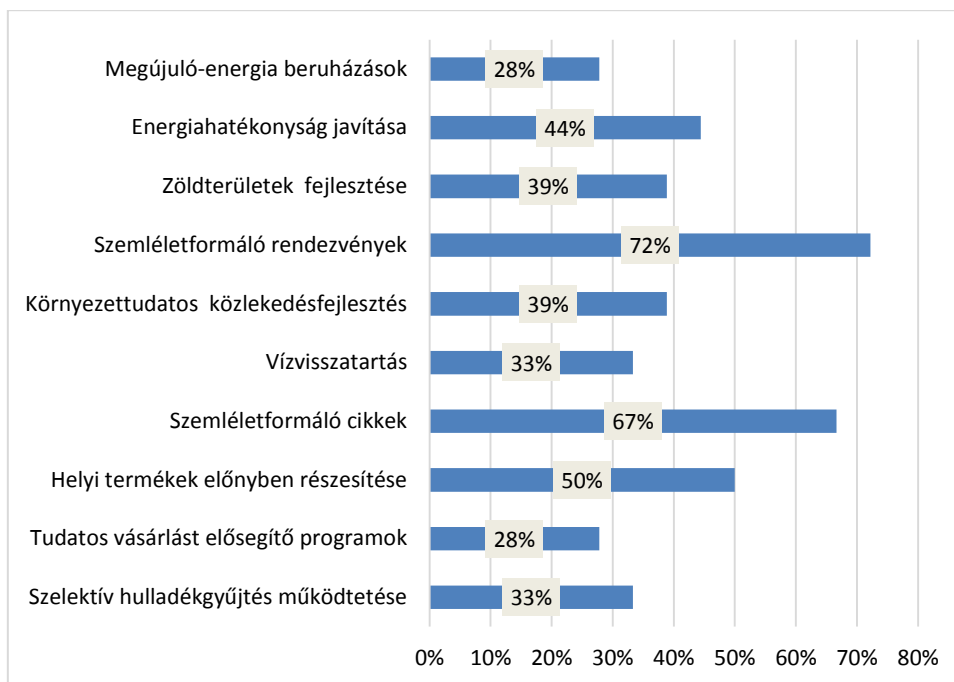
43. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság negyedik jövedelmi kvintilisében (ötödében)

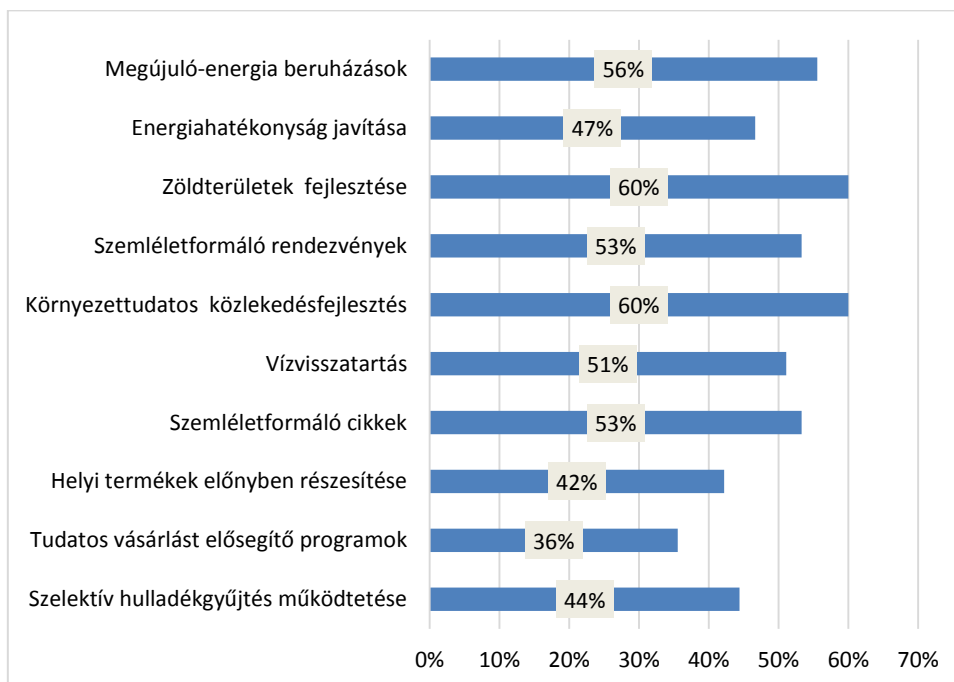
44. ábra: Az éghajlatváltozás tapasztalt hatásai a lakosság legfelső jövedelmi kvintilisében (ötödében)

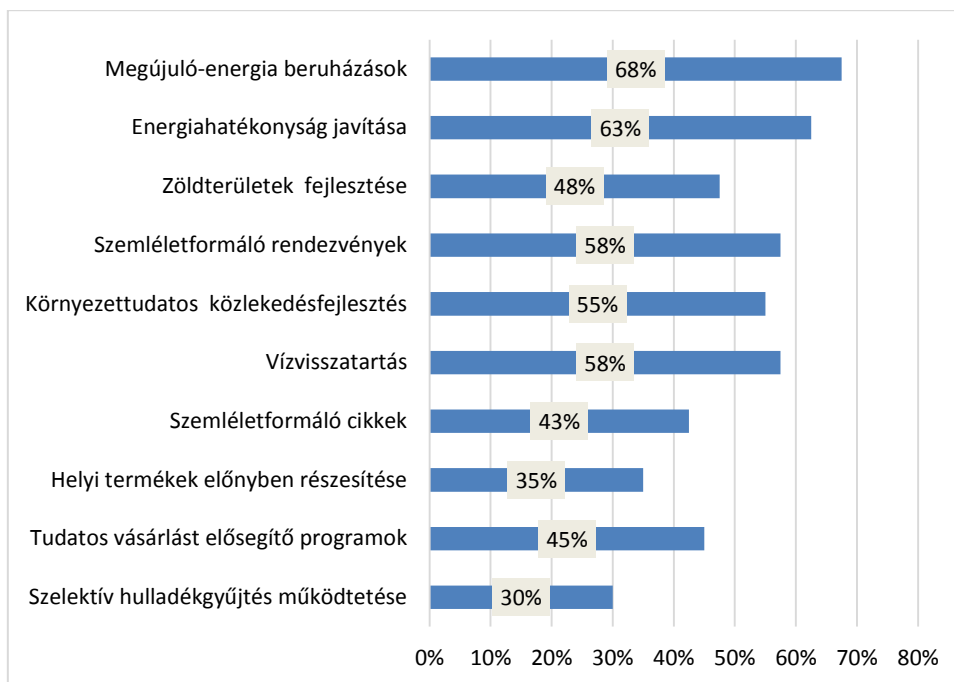
45. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – Teljes minta

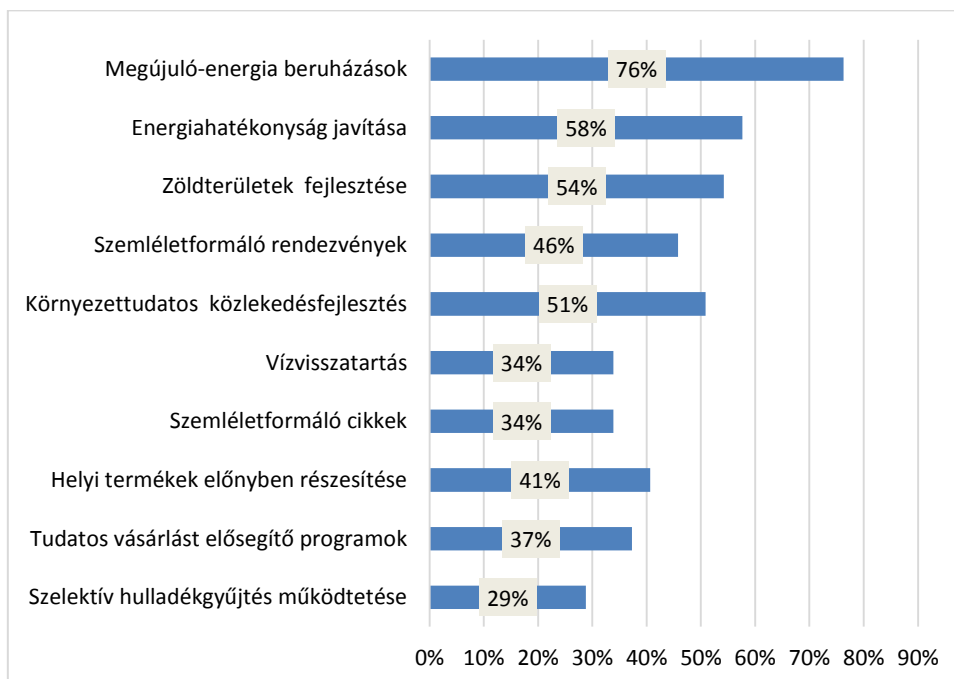
46. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – Főváros és megyék

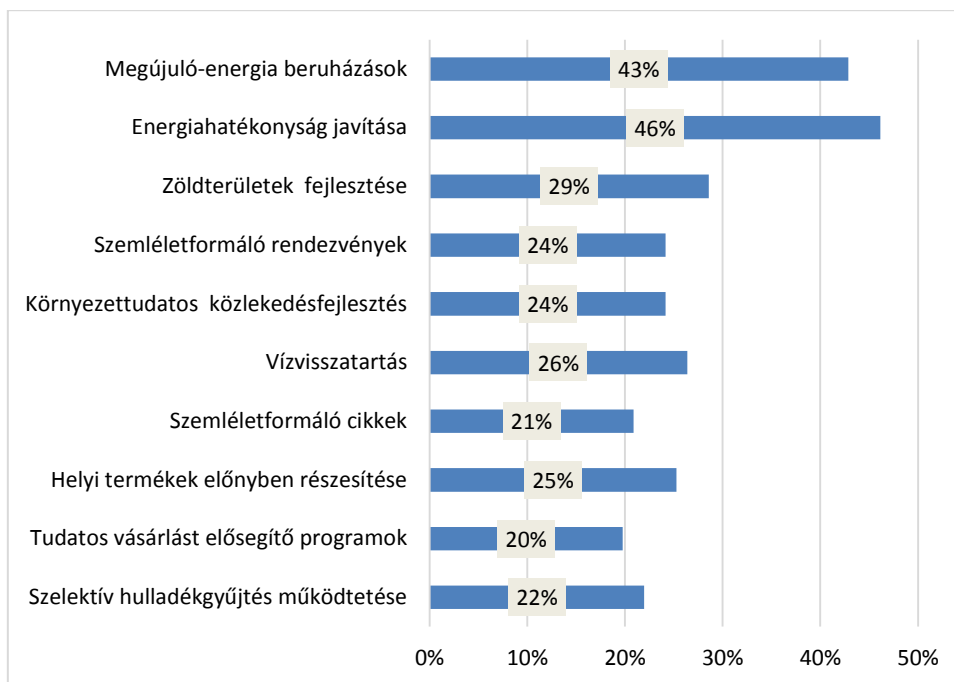
47. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – Megyei jogú városok és fővárosi kerületek

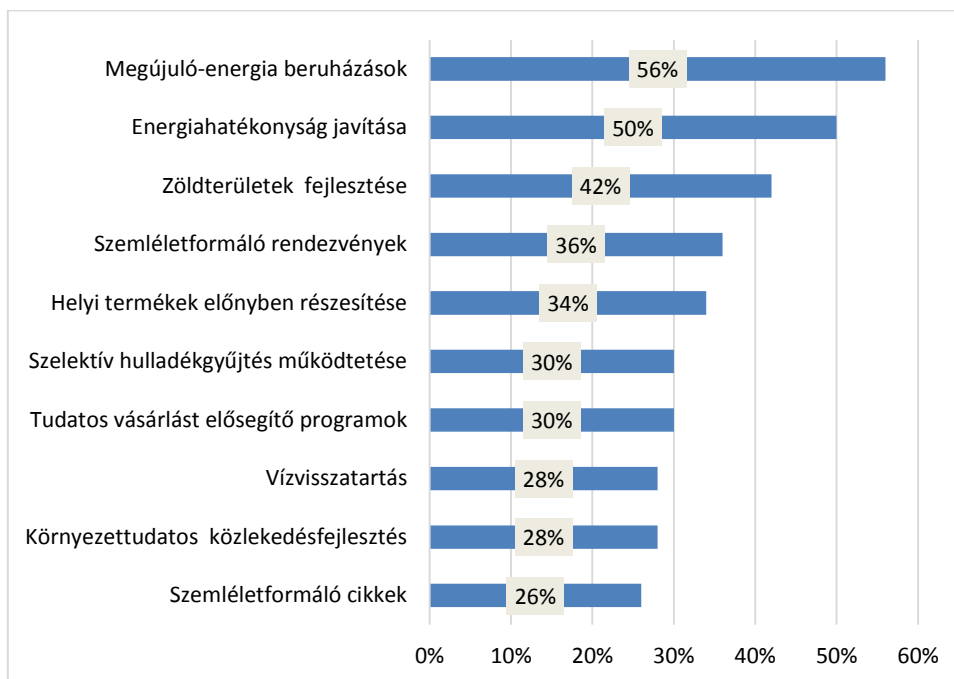
48. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – 5-100 ezer lakosú települések

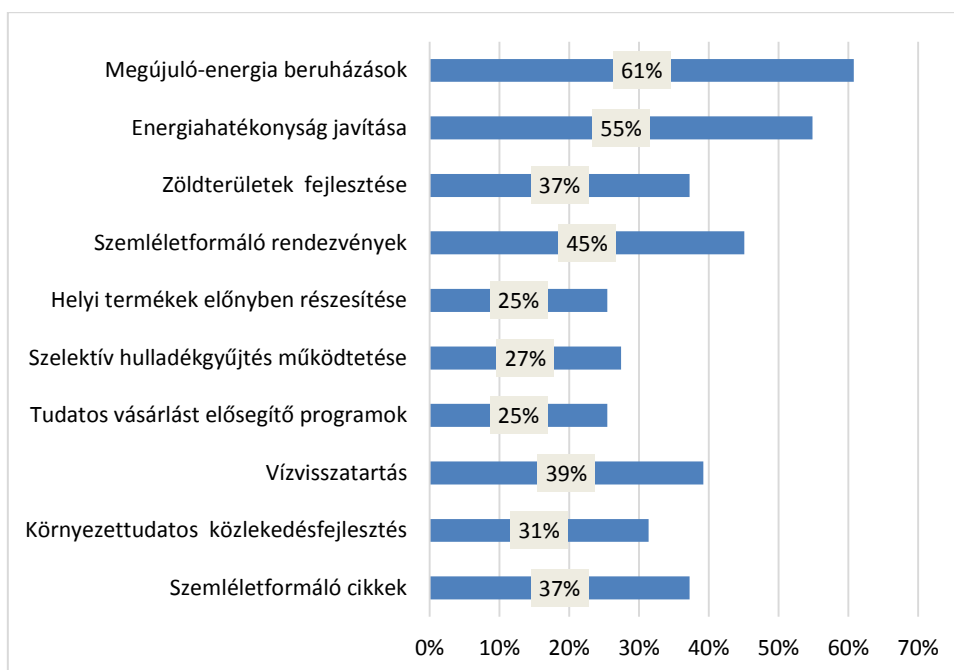
49. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – 1-5 ezer lakosú települések

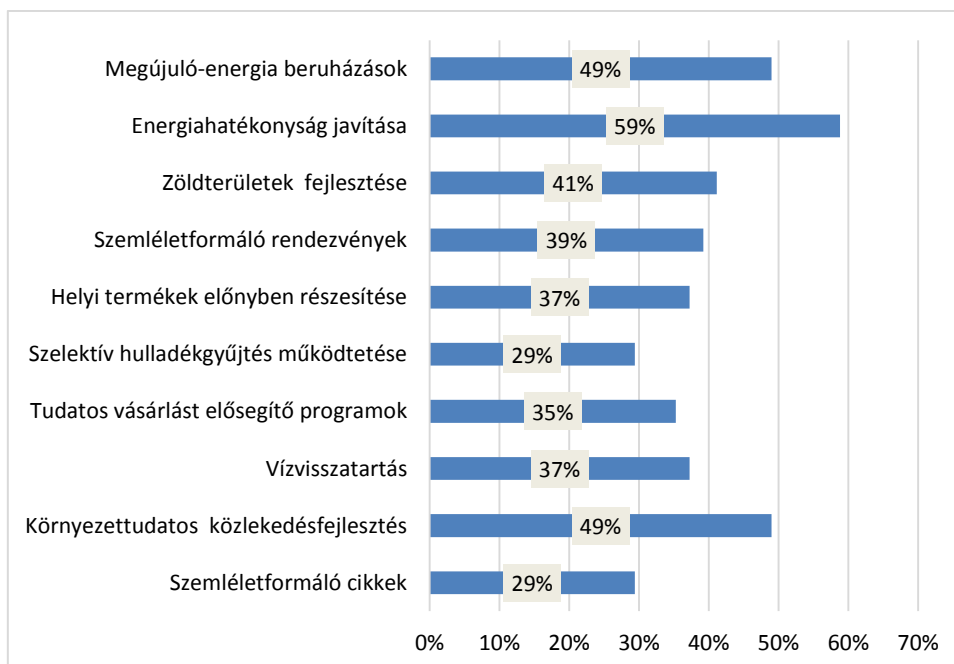
50. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás csökkentéséért?” – Ezer fő alatti települések

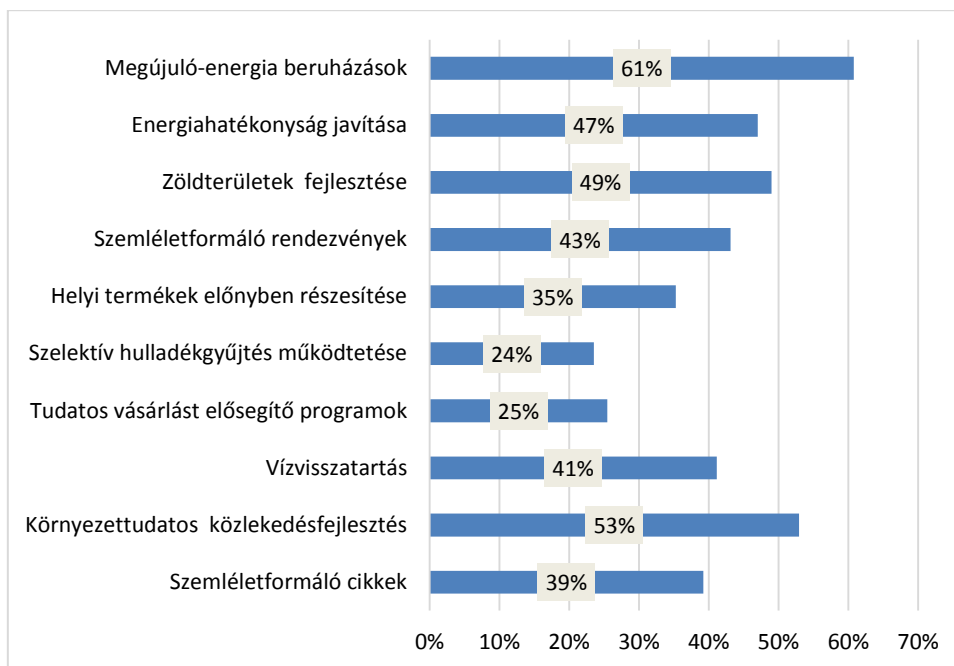
51. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság legalsó jövedelmi kvintilisében (ötödében)

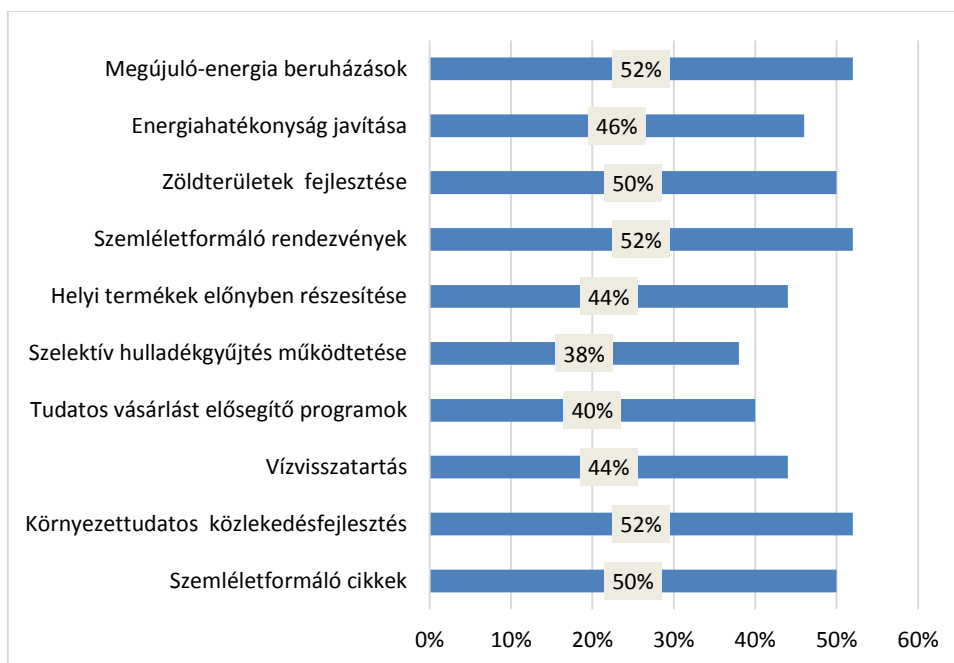
52. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság második jövedelmi kvintilisében (ötödében)

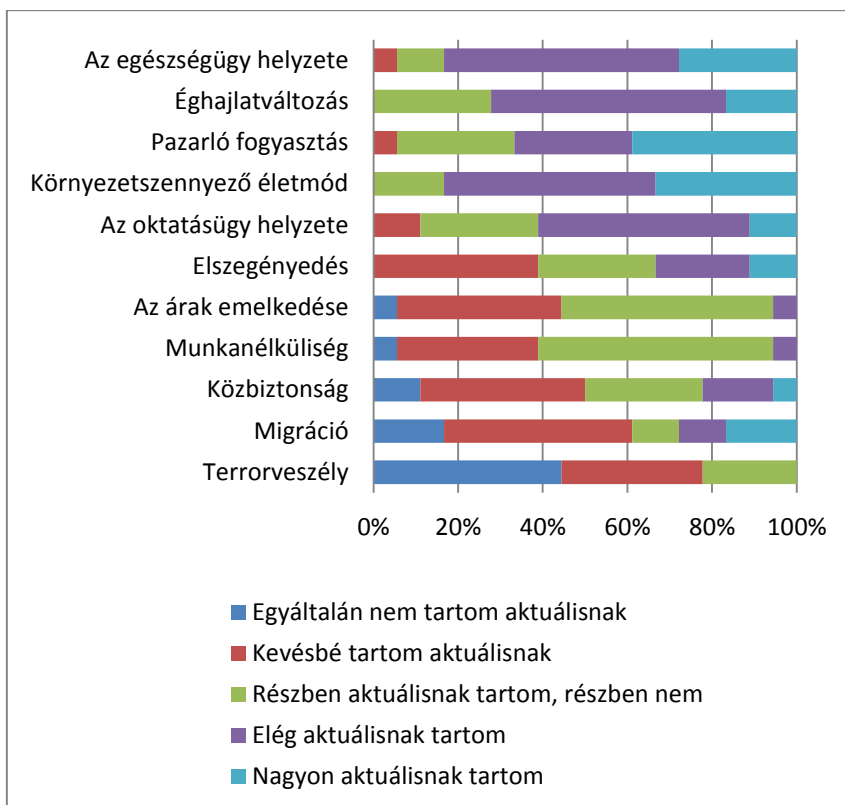
53. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság harmadik jövedelmi kvintilisében (ötödében)

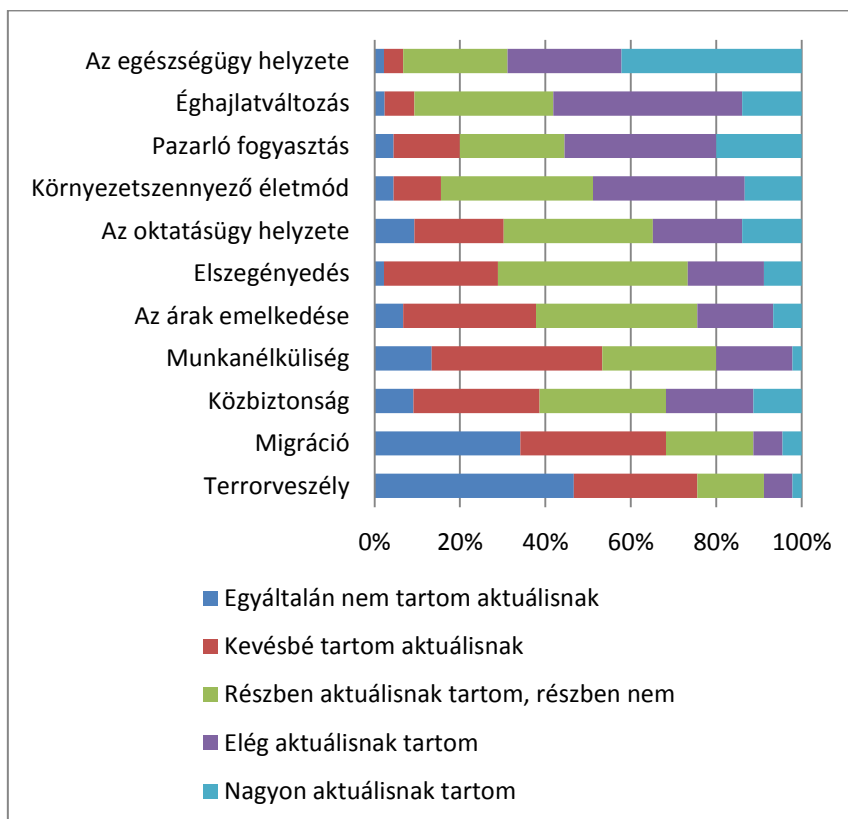
54. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság negyedik jövedelmi kvintilisében (ötödében)

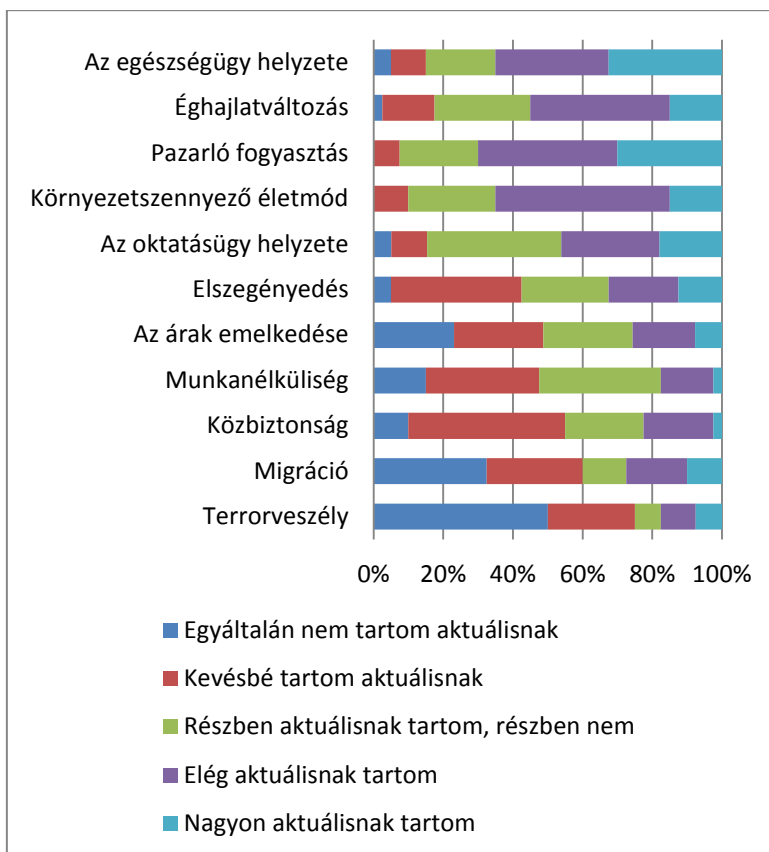
55. ábra: „Mit tennének a jövőben a klímaváltozás ellen?” – a lakosság legfelső jövedelmi kvintilisében

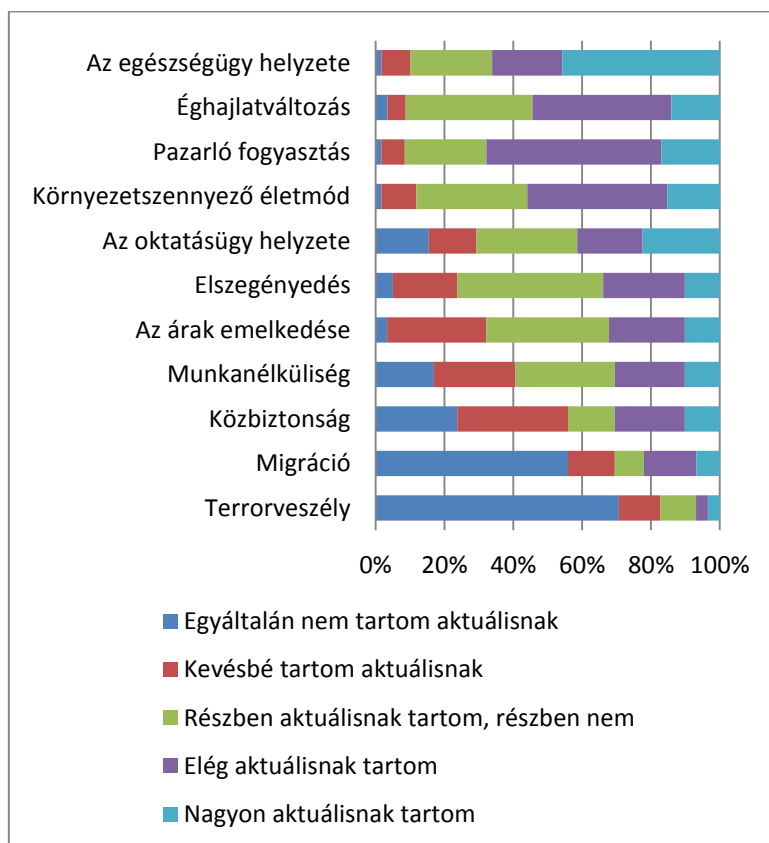
56. ábra: Hazai kihívások aktualitása – fővárosi és megyei önkormányzatok

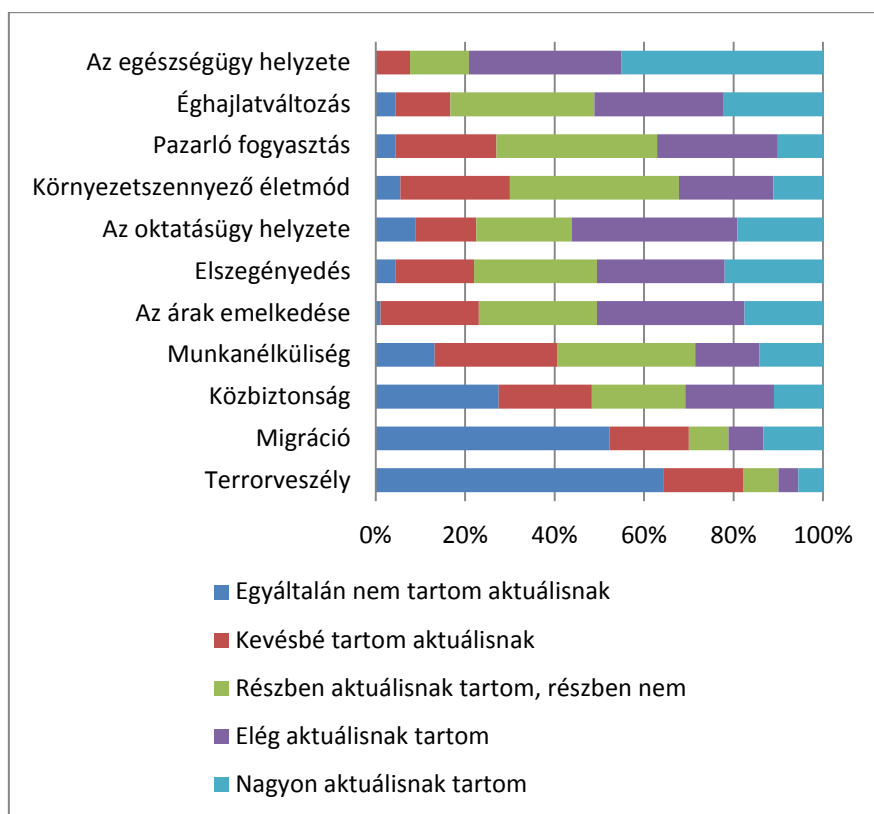
57. ábra: Hazai kihívások aktualitása – fővárosi kerületi és MJV önkormányzatok

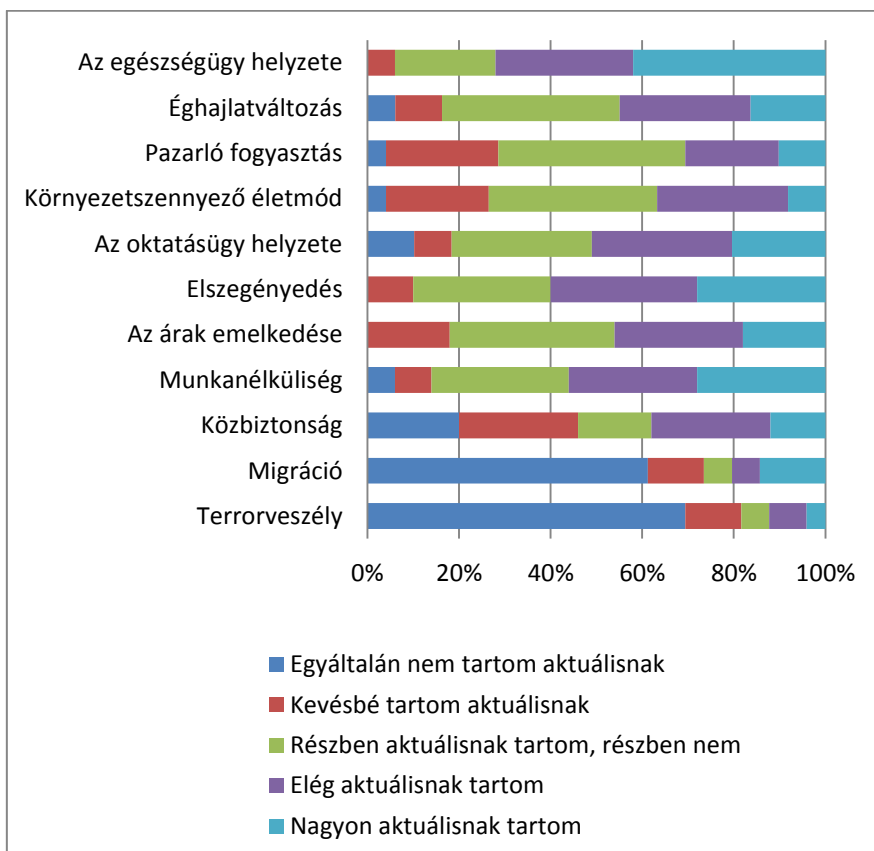
58. ábra: Hazai kihívások aktualitása – 5-100 ezer lakosú önkormányzatok

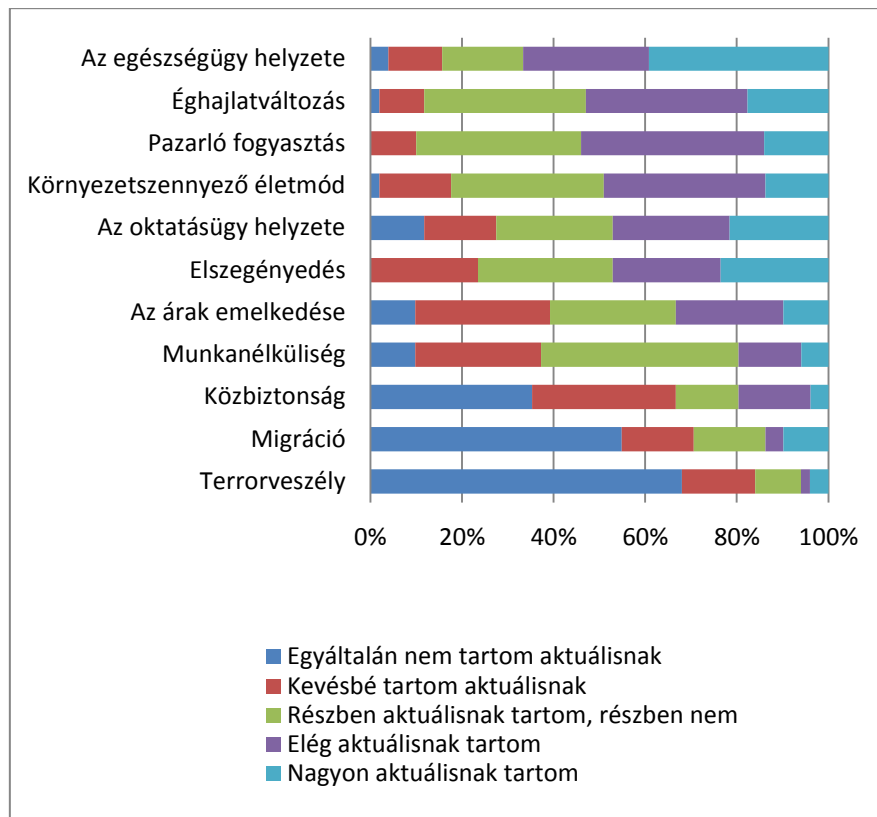
59. ábra: Hazai kihívások aktualitása – 1-5 ezer lakosú önkormányzatok

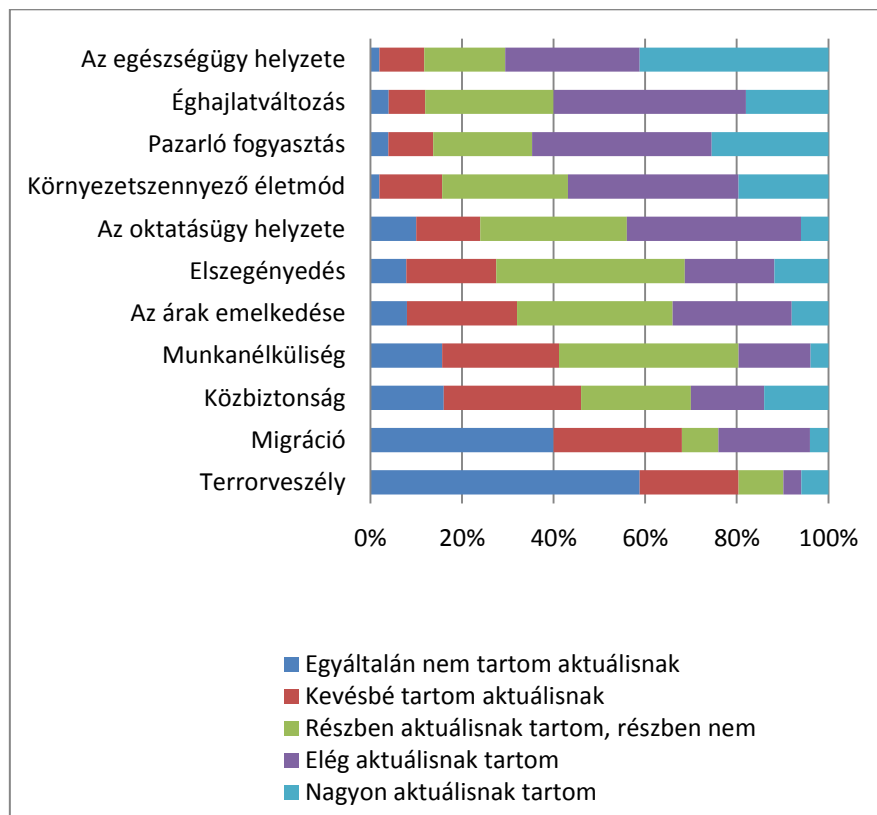
60. ábra: Hazai kihívások aktualitása – ezer lakos alatti önkormányzatok

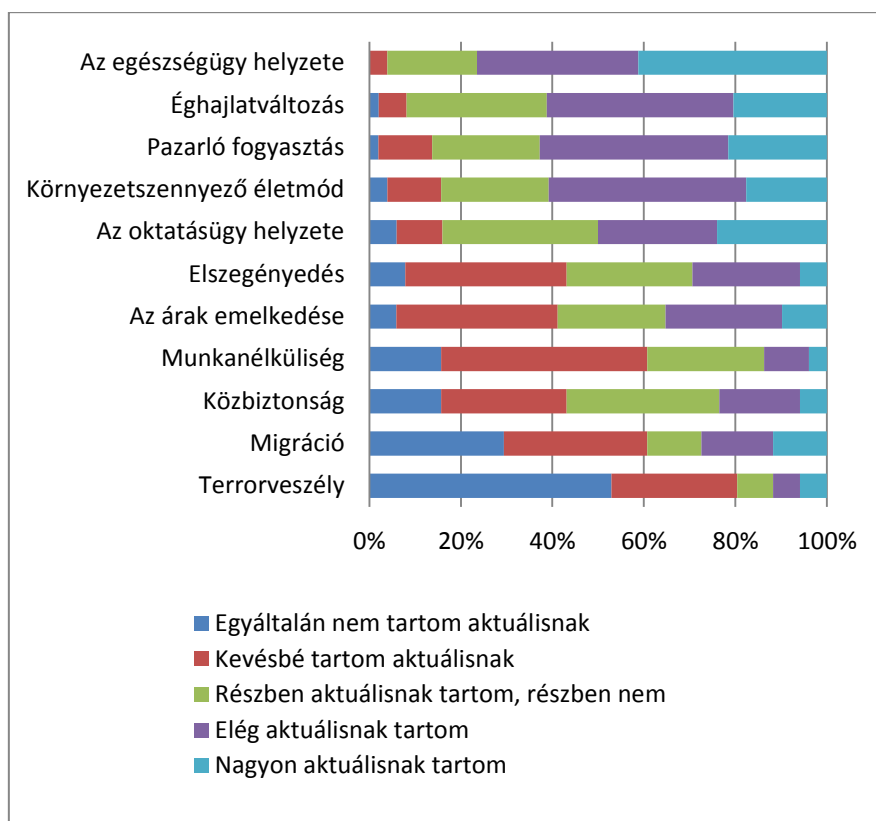
61. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság legalsó kvintilisébe (ötödébe) eső lakosság él

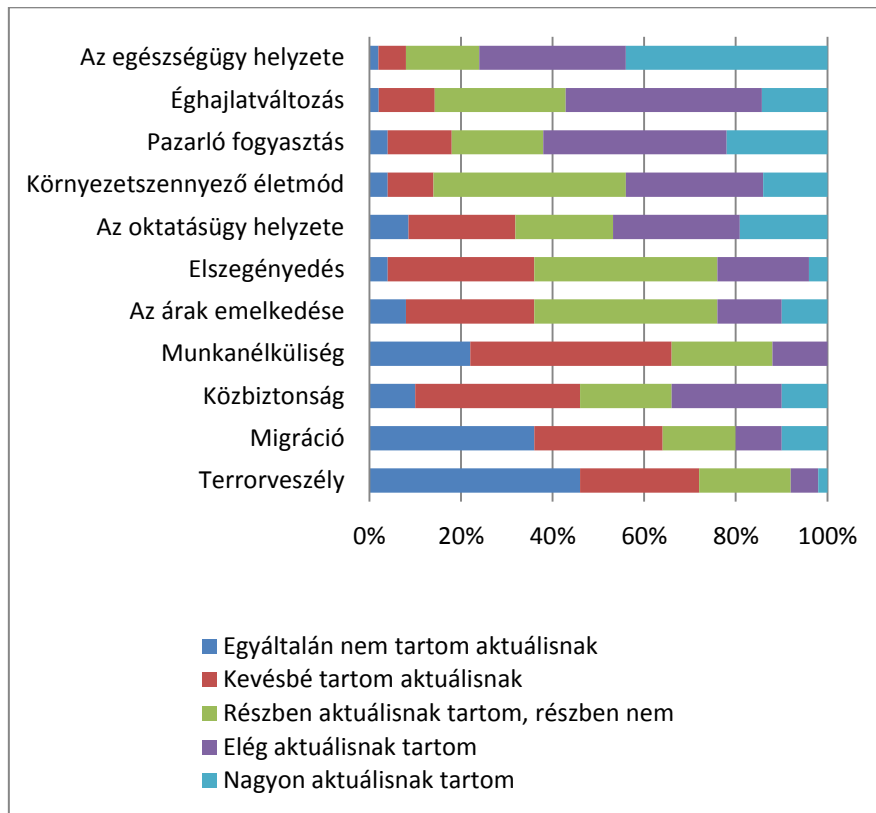
62. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság második kvintilisébe (ötödébe) eső lakosság él

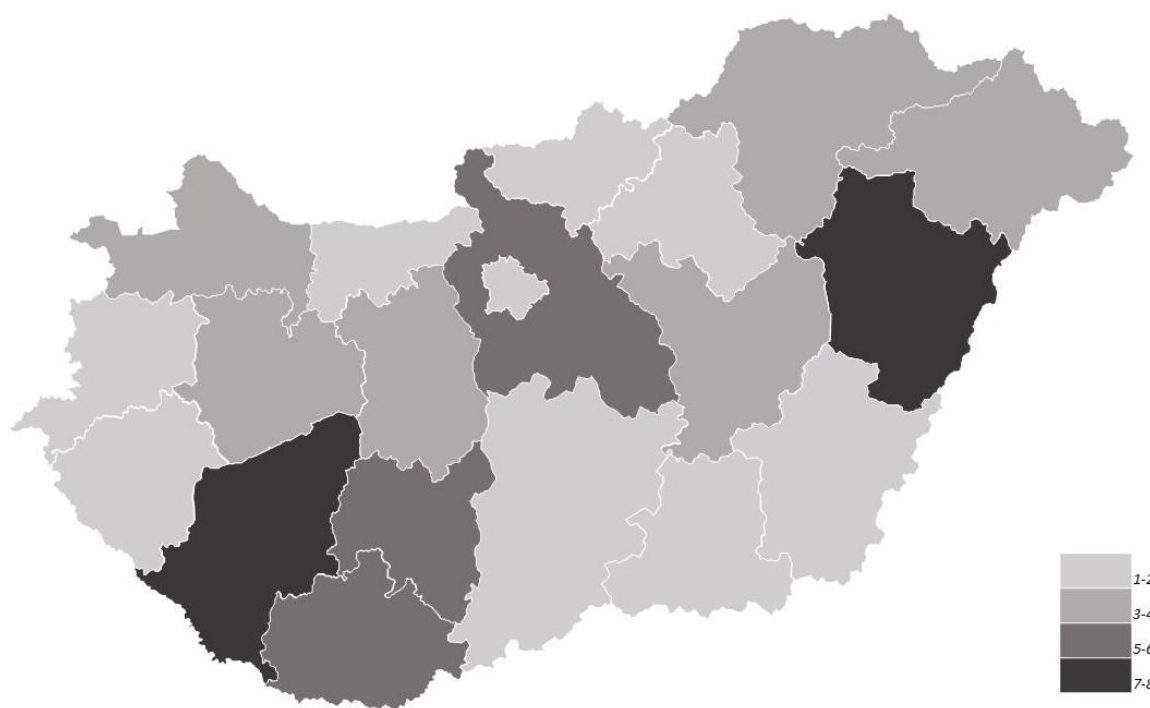
63. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság harmadik kvintilisébe (ötödébe) eső lakosság él

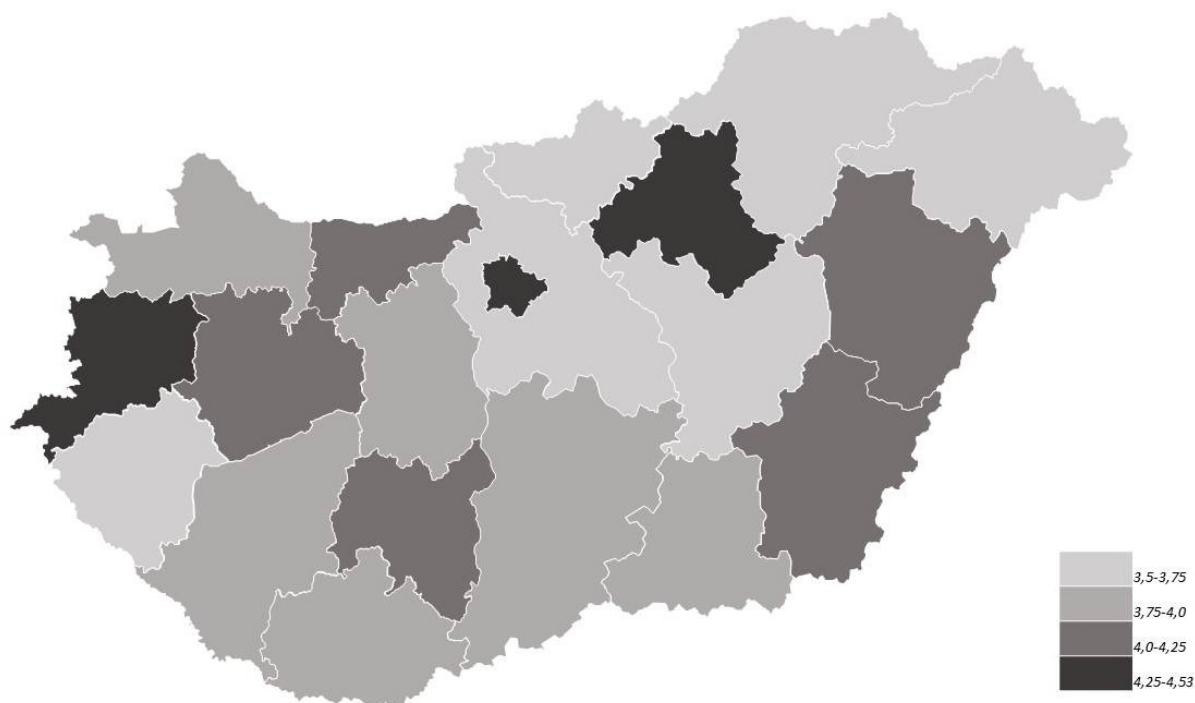
64. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság negyedik kvintilisébe (ötödébe) eső lakosság él

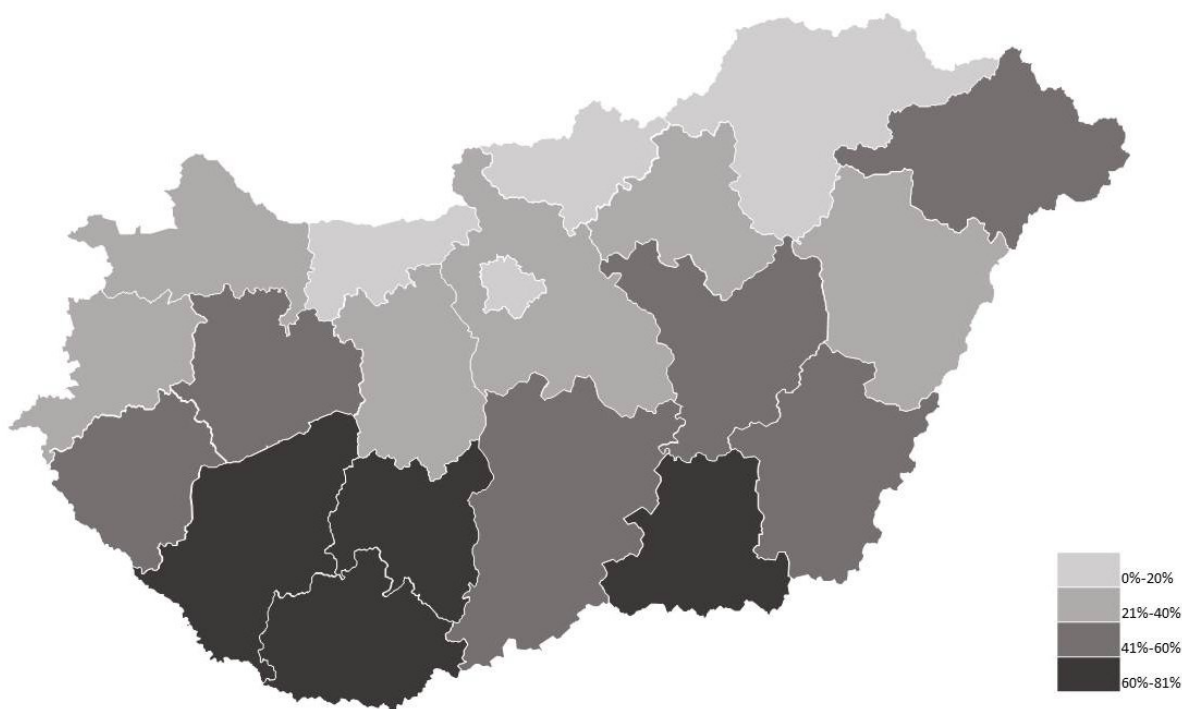
65. ábra: Hazai kihívások aktualitása – önkormányzati válaszok, ahol a jövedelem szerint a lakosság legfelső kvintilisébe eső lakosság él

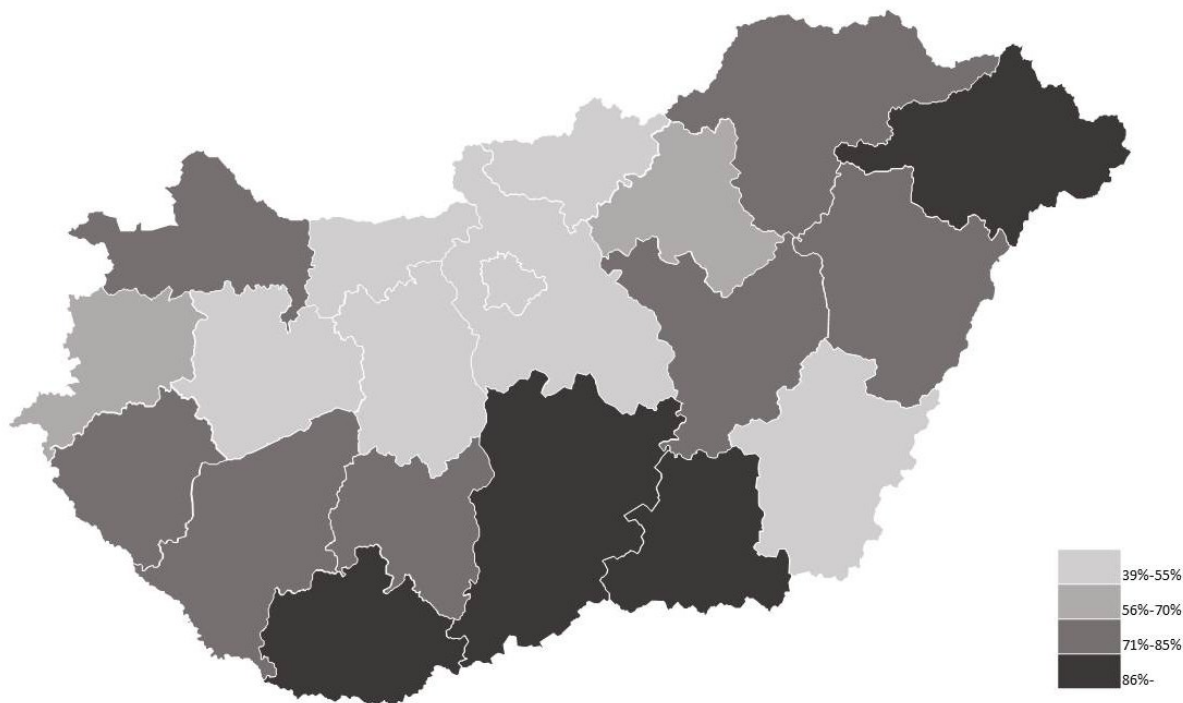
**66. ábra: Hazai kihívások aktualitása –
Hányadik helyen van a fontossági sorrendben az éghajlatváltozás az egyes megyékben?**

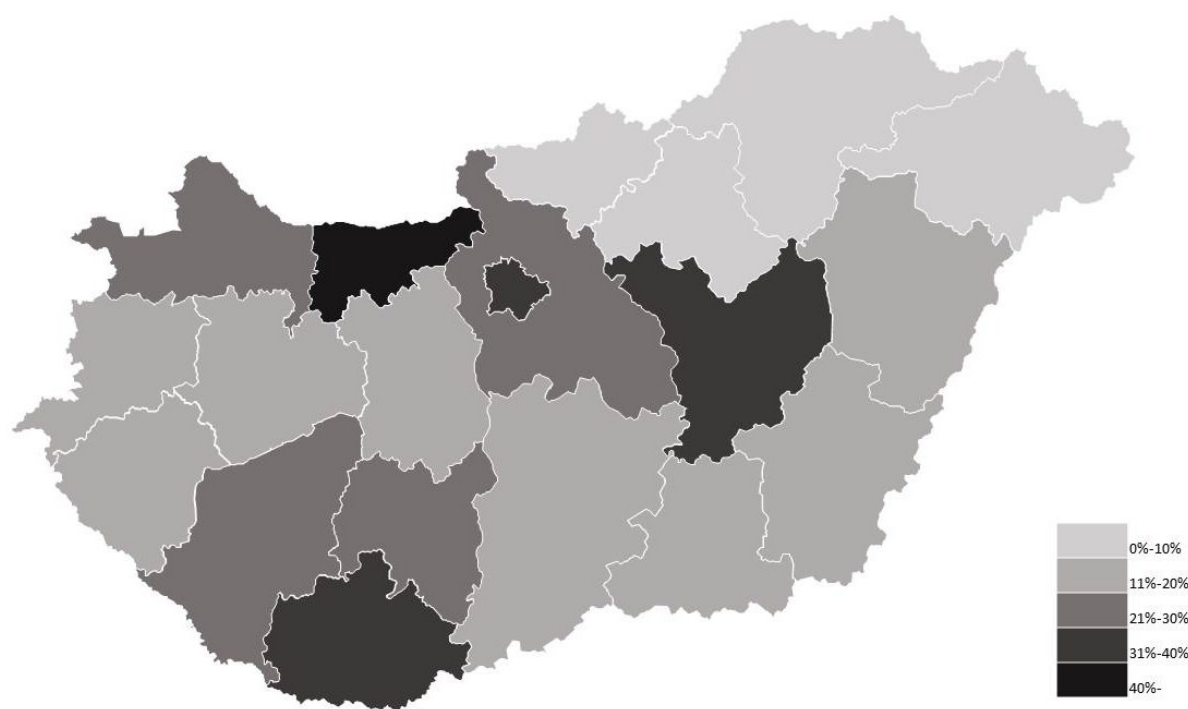
**67. ábra: A közúti közlekedés és szállítás felelőssége az éghajlatváltozásért az egyes megyékben
1 – Egyáltalán nem felelős, 5 – Jelentős mértékben felelős**

68. ábra: Az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településükön?
A „zavarok a mezőgazdasági termelésben” válaszok aránya a megyékben

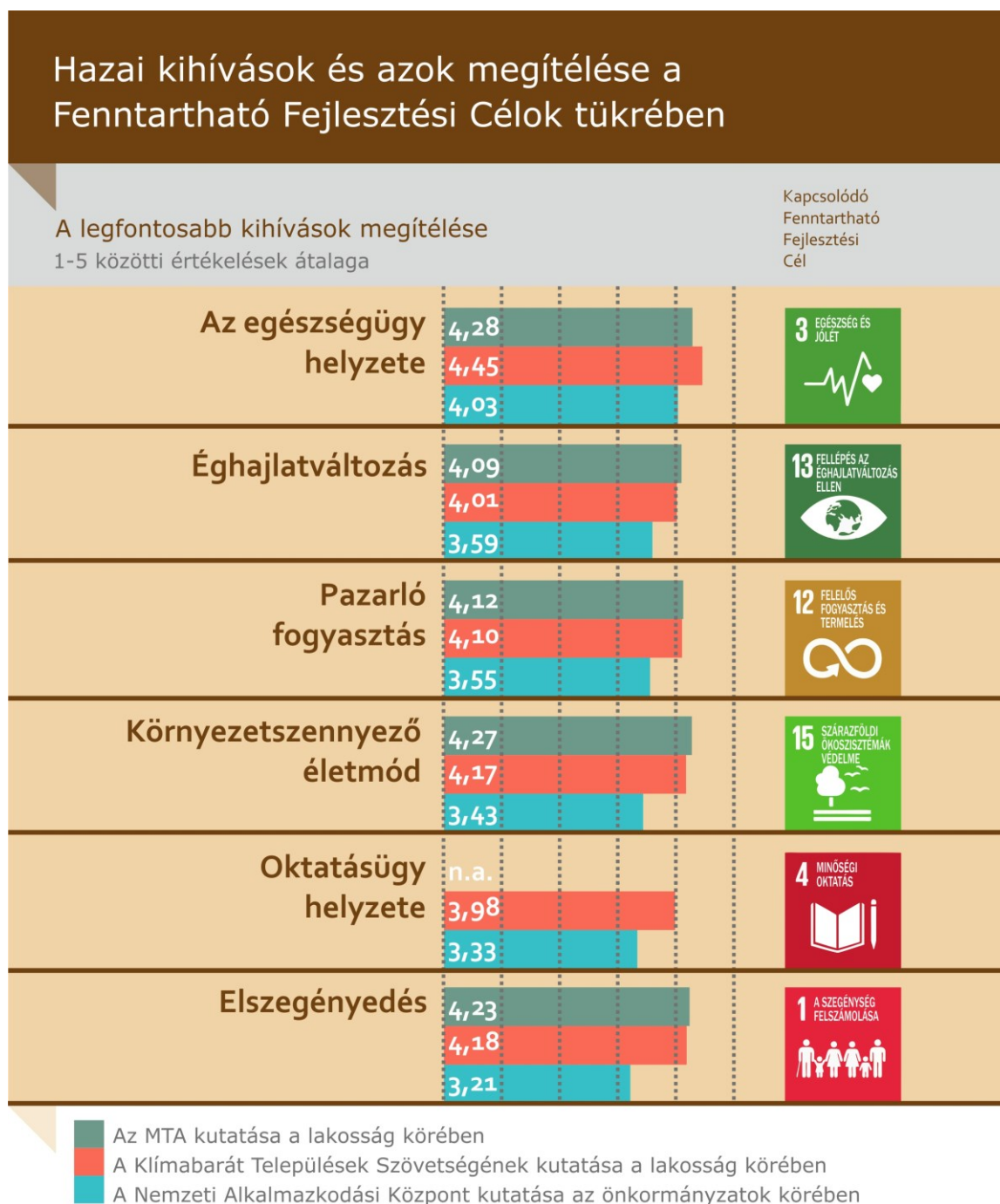

69. ábra: Az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településükön?
Az „aszálykárok” válaszok aránya a megyékben

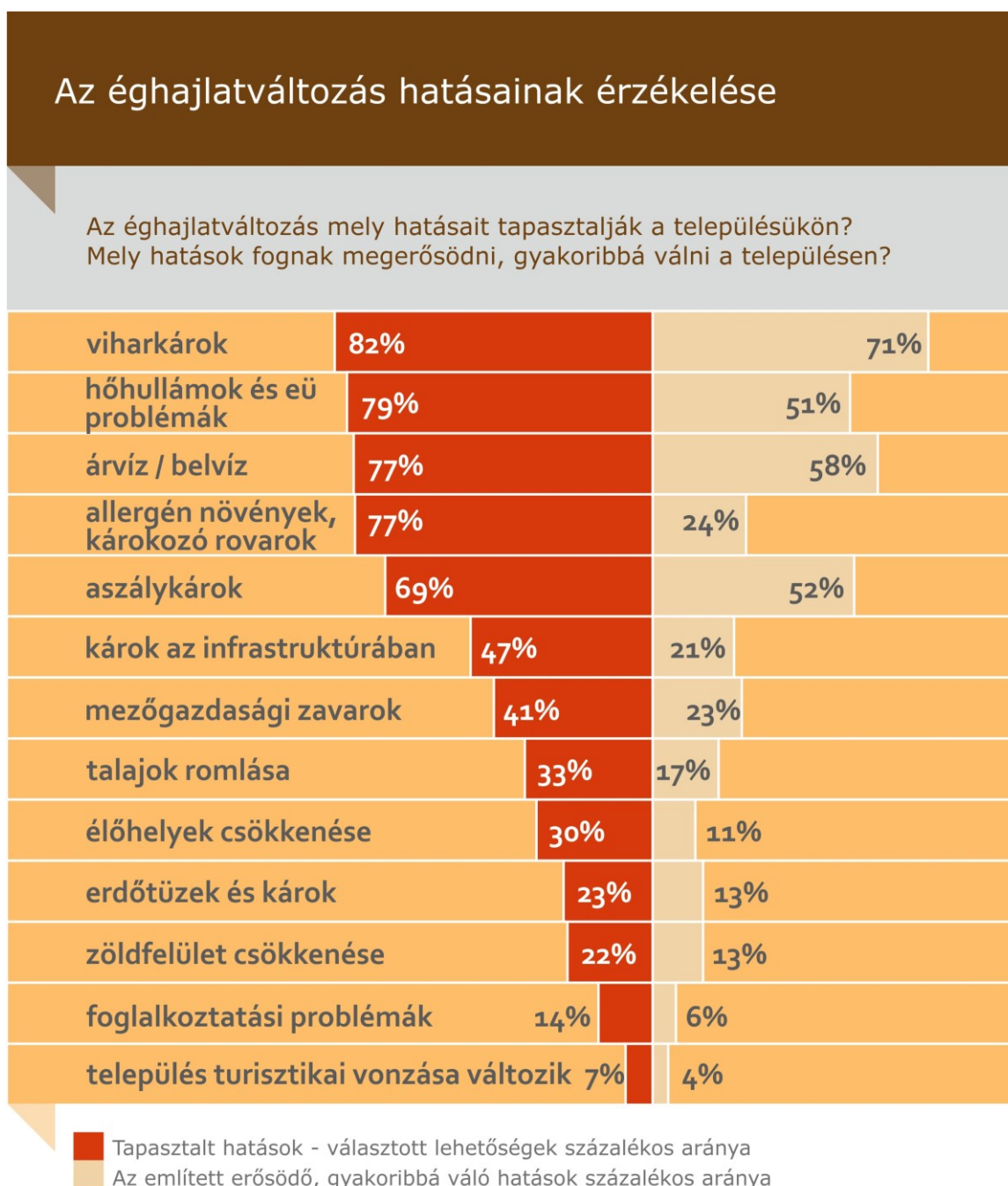

70. ábra: Az éghajlatváltozás mely hatásai erősödhetnek a jövőben? A károk a közlekedési és egyéb infrastruktúrában válaszok aránya a megyékben

6.2 Infografikák

71. ábra: Hazai kihívások és azok megítélése a Fenntartható Fejlesztési Célok tükrében

72. ábra: Az éghajlatváltozás hatásainak érzékelése

Mit tettek eddig? Energiahatékonyság és közlekedésfejlesztés a klímavédelem jegyében

Energiahatékonyság javítása önkormányzati intézményekben
A válasz százalékos aránya településtípusonként

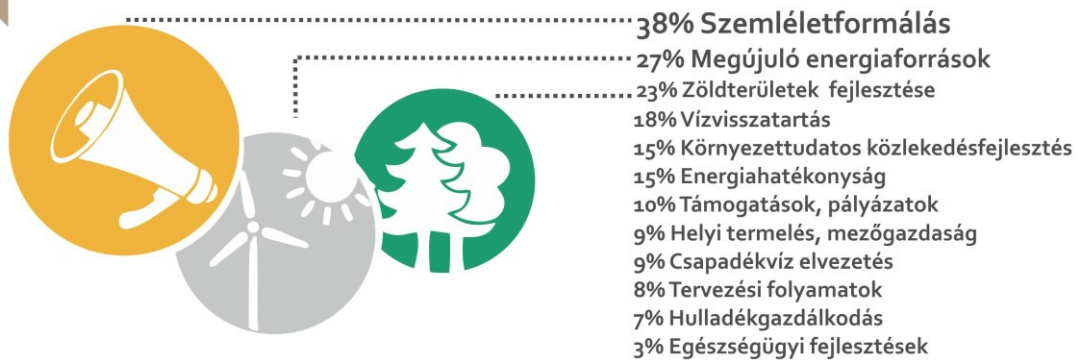

Környezetbarát közlekedés feltételeinek javítása
A válasz százalékos aránya településtípusonként

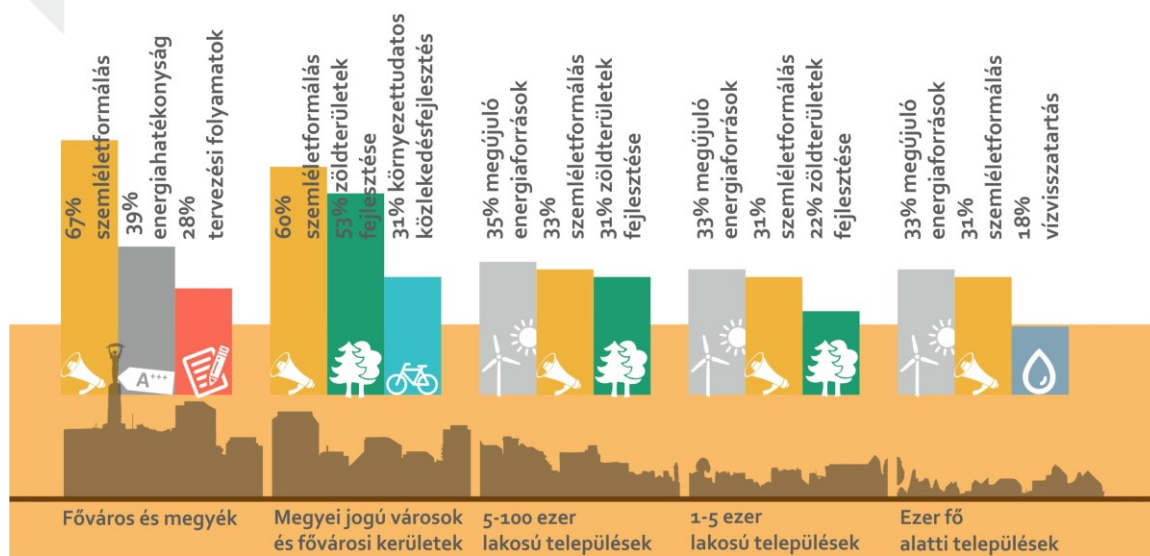

73. ábra: Mit tettek eddig? Energiahatékonyság és közlekedésfejlesztés a klímavédelem jegyében

Felkészülés a klímaváltozásra Az alkalmazkodás legfontosabb helyi lépései

Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz A három legfontosabb helyi lépés településtípusonként

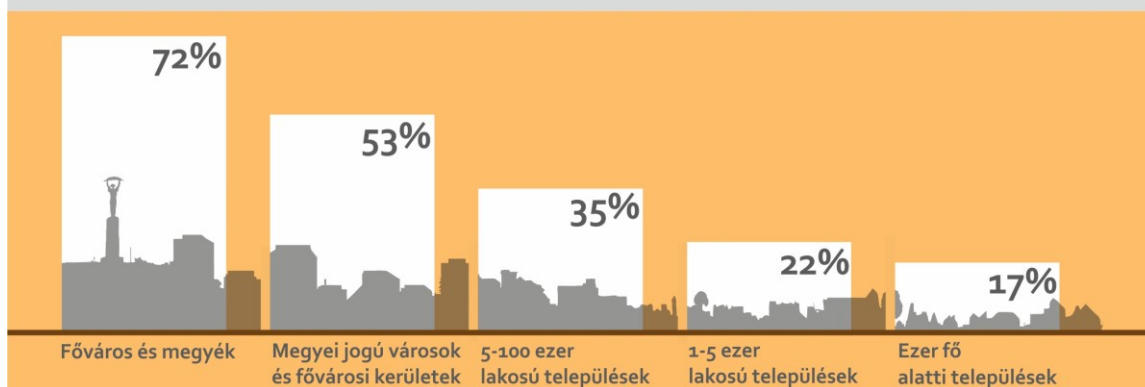

74. ábra: Felkészülés a klímaváltozásra – Az alkalmazkodás legfontosabb helyi lépései

Önkormányzatok térinformatikai rendszer használata

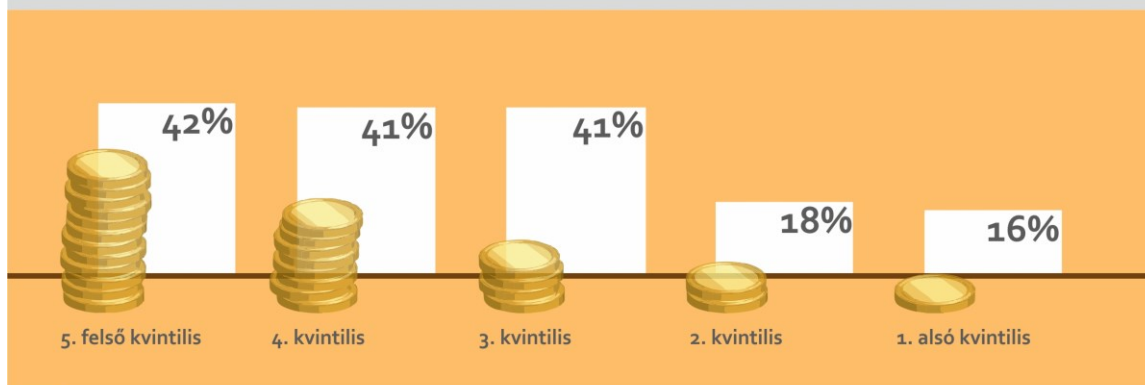
Térinformatikai rendszerek használata településtípusok szerint

A válasz százalékos aránya településtípusonként

Térinformatikai rendszerek használata a települések jövedelmi helyzete alapján

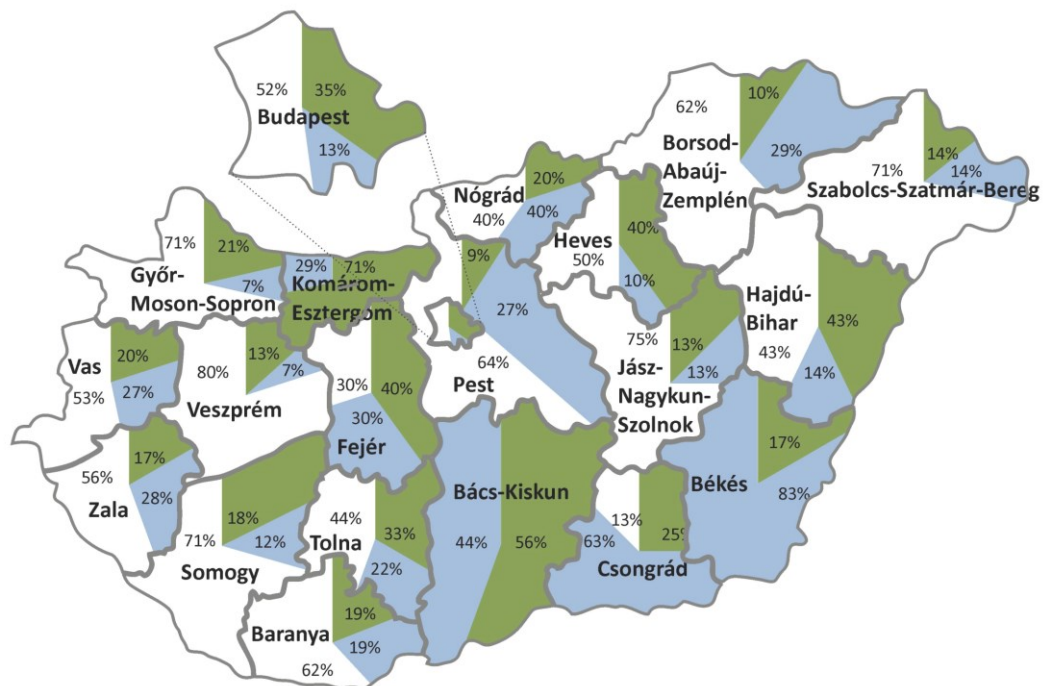
A válasz százalékos aránya jövedelmi helyzet szerint

75. ábra: Önkormányzatok térinformatikai rendszer használata

Megyei klímaplatformok aktivitása

A klímaplatformokat ismerő és az együttműködésben résztvevő önkormányzatok aránya megyénként

- Ismerik, és részt is vesznek benne
- Ismerik, de nem vesznek részt benne
- Nem ismerik

76. ábra: Megyei klímaplatformok aktivitása

6.3 Kérdőívek

Klímaváltozás – Önkormányzatok 2017	
A kérdezőbiztos neve:	Önkormányzat neve:
Az interjú időpontja: 2017.	Az interjú kezdete: óra, perc
Megye:	

Jó napot kívánok! vagyok, a Nemzeti Alkalmazkodási Központ és a Magyar Természetvédők Szövetsége megbízásából önkormányzatok körében végzünk felmérést a klímaváltozással kapcsolatos projektekről, szakmai tapasztalatokról. Ehhez szeretném az Ön segítségét kérni egy rövid, kb. 30 perces interjú erejéig. Az interjú során az Ön véleményére vagyunk kíváncsiak, nincsenek jó vagy rossz válaszok, továbbá semmit sem akarunk eladni Önnek. Válaszait szigorúan bizalmasan fogjuk kezelni és azokat összesítve, név nélkül dolgozzuk fel!

ATTITÚDVIZSGÁLAT

1) Mi jut eszébe a klímaváltozásról?

(Írd le, amit mond!)

.....

.....

NT/NV

- X

2) Mennyire tartja ön aktuálisnak az alábbi hazai kihívásokat a településén élők szempontjából?

Kérjük, osztályozzon úgy, ahogy az iskolában szokás, ahol az egyes azt jelenti, hogy egyáltalán nem aktuális, az ötös azt jelenti, hogy különösen aktuális.

		Egyáltalán nem tartom aktuálisnak	Kevésbé tartom aktuálisnak	Részben aktuálisnak tartom, részben nem	Elég aktuálisnak tartom	Nagyon aktuálisnak tartom	NT / NV
a	Az egészségügy helyzete	1	2	3	4	5	X
b	Elszegényedés	1	2	3	4	5	X
c	Környezetszennyező életmód	1	2	3	4	5	X
d	Pazarló fogyasztás	1	2	3	4	5	X
e	Munkanélküliség	1	2	3	4	5	X
f	Éghajlatváltozás	1	2	3	4	5	X
g	Az oktatásügy helyzete	1	2	3	4	5	X
h	Az árak emelkedése	1	2	3	4	5	X
i	Közbiztonság	1	2	3	4	5	X
j	Migráció	1	2	3	4	5	X
k	Terrorveszély	1	2	3	4	5	X

3) Az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják a településükön?

(Olvasd fel a hatásokat és karikázd a válaszadó által megjelölteket)

4) Ön szerint a jövőben mely települést érintő hatások válhatnak gyakoribbá, erősödhetnek?

(Először írd le pontosan a választ, utána karikázd be a táblázatban! NE OLVASD FEL A LEHETŐSÉGEKET!)

.....

.....

NT/NV - X

		Tapasztalta a klímaváltozás kapcsán	Nem tapasztalta	Várhatóan erősödni fog	NT / NV
a	zöldfelület csökkenése	2	1	3	X
b	aszálykárak	2	1	3	X
c	talajok termőképességének romlása	2	1	3	X
d	árvíz / belvíz / villámárvíz, elöntések	2	1	3	X
e	természetes élőhelyek csökkenése	2	1	3	X
f	gyakoribb erdőtűzek és egyéb erdőkárak	2	1	3	X
g	allergén növények vagy és betegségterjesztő, károkozó rovarok elterjedése	2	1	3	X
h	hőhullámok és azokhoz kapcsolódó egészségügyi problémák	2	1	3	X
i	megnövekedett viharok	2	1	3	X
j	kárak a közlekedési és egyéb infrastruktúrában	2	1	3	X
k	település turisztikai vonzerejének változása	2	1	3	X
l	zavarok a mezőgazdasági termelésben	2	1	3	X
m	foglalkoztatási problémák	2	1	3	X
n	egyéb hatások, éspedig:	2	1	3	X

X – NT / NV

5) A következő ágazatok közül Ön szerint melyik milyen mértékben felelős a klímaváltozást gyorsító emberi hatásokért?

Kérjük, osztályozzon úgy, ahogy az iskolában szokás, ahol az egyes azt jelenti, hogy egyáltalán nem felelős az éghajlatváltozásért, az ötös azt jelenti, hogy különösen nagy felelőssége van benne.

		Egyáltalán nem felelős	Kevésbé felelős	Valamelyest felelős	Felelős	Jelentős mértékben felelős	NT / NV
a	közúti közlekedés, szállítás	1	2	3	4	5	X
b	energiatermelés	1	2	3	4	5	X
c	oktatás	1	2	3	4	5	X
d	nagyüzemi mezőgazdaság	1	2	3	4	5	X
e	légi közlekedés	1	2	3	4	5	X
f	az emberek pazarló fogyasztása	1	2	3	4	5	X
g	hulladéktermelés	1	2	3	4	5	X
h	pénzügyi szektor	1	2	3	4	5	X
i	Egyéb, éspedig:	1	2	3	4	5	X

X – NT / NV

6) Mit tettek eddig önkormányzatként, ami valamilyen módon kapcsolódik a klímaváltozás lassításához, az alkalmazkodáshoz vagy a szemléletformáláshoz?

(Olvasd fel a hatásokat és karikázd a válaszadó által megjelölteket)

7) Mit tennének a jövőben?

(Először írd le pontosan a választ, utána karikázd be a táblázatban! NE OLVASD FEL A LEHETŐSÉGEKET!)

.....

.....

NT/NV - X

		6. Tettek már ilyet	7. Tervezik tenni a jövőben	Nem tették / tervezik	NT / NV
a	energiahatékonyság javítása önkormányzati intézményekben;	3	2	1	X
b	megújuló-energia termelő beruházások;	3	2	1	X
c	zöldfelületek növelése, fatelepítés, árnyékolás;	3	2	1	X
d	a csapadékvíz helyben tartását segítő beruházások;	3	2	1	X
e	környezetbarát közlekedés feltételeinek javítása;	3	2	1	X
f	helyi termékek előnyben részesítése;	3	2	1	X
g	tudatos vásárlást elősegítő program;	3	2	1	X
h	szelektív hulladékgyűjtés működtetése;	3	2	1	X
i	szemléletformáló cikkek az önkormányzati újságban, honlapon	3	2	1	X
j	szemléletformáló rendezvények szervezése	3	2	1	X
k	egyéb tevékenységek:	3	2	1	X

X – NT / NV

- 8) a) Véleményük szerint a település felkészülését a klímaváltozás hatásaira mely helyi tevékenységek segítenék leginkább? (Sorolja fel a 3 legfontosabb intézkedést.)**

(Nyitott kérdés)

.....

NT/NV - X

- b) Melyek azok a tevékenységek, amelyek a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás mellett élhetőbbé, kellemesebbé is teszik a települést?**

(Nyitott kérdés)

.....

NT/NV - X

SZERVEZETI JELLEMZŐK

9) Hányan foglalkoznak kifejezetten a klímaváltozás ügyeivel az önkormányzatnál?

..... fő

NT/NV - X

10) Milyen feladataik vannak?

.....

NT/NV - X

**11) Tagja-e az Önök önkormányzata valamely klímaváltozással foglalkozó szövetségnek?
(TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES)**

- 1) Igen, Klímabarát Települések Szövetsége.
- 2) Igen, Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség.
- 3) Igen, Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége.
- 4) Nem

NT/NV - X

12) Ismeri a megyei klímaplatform kezdeményezést?

- 1) Ismeri és részt is vesznek benne.
- 2) Ismeri, de nem vesznek részt benne.
- 3) Nem ismeri

NT/NV - X

13) Rendelkezik-e az önkormányzat a következő tervekkel, stratégiákkal?

Ha nem rendelkezik, tervezik elkészítésüket? Milyen forrásból?

		Rendelkezik	Nem rendelkezik	Ha nem, tervezik elkészíteni?	Milyen forrásból?	NT / NV
a	Klímastratégiával?	3	2	1		X
b	SEAP akcióprogrammal? (Fenntartható energia akcióterv)	3	2	1		X
c	SECAP akcióprogrammal? (Fenntartható energia- és klímaakcióterv)	3	2	1		X
d	Hőségriadó tervvel?	3	2	1		X

X – NT / NV

14) Használ-e az önkormányzat ...

		Használ, és pedig:...	Nem használ	NT / NV
a	térinformatikai rendszert a környezeti állapot monitorozásához, a stratégiai tervezéshez? (pl. TEIR, NATÉR, árvízi kockázat becslő)		1	X
b	ebből szakmai jelentés-készítő alkalmazást?		1	X
c	egyéb klímaváltozással kapcsolatos eszközt? (pl. tanulmányok)		1	X

X – NT / NV

15) Használják-e Önök – akár intézményi szinten, akár személyesen – bármilyen klímaterképet, online adatbázist, dokumentumtárat a klímaváltozást is érintő tervezésben, programjaikban, projektjeikben, pályázataikban (pl. területrendezés, gazdaságfejlesztés, egyéb alkalmazkodási lépések)? Ha igen, milyen szolgáltatás ez? TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES

		Használják	Nem használ	NT / NV
a	NATÉR szolgáltatást	2	1	X
b	Egyéb szolgáltatást, és pedig:	2	1	X

X – NT / NV

HA NEM HASZNÁLJA EGYIKET SEM, UGORJ A 17. KÉRDÉSRE!

16) HA HASZNÁL VALAMILYEN SZOLGÁLTATÁST! Mire használja Ön / használják Önök az online szolgáltatást?

(Először írd le pontosan a választ, utána karikázd be a táblázatban! NE OLVASD FEL A LEHETŐSÉGEKET!)

.....

NT/NV - X

		Használja	Nem használja	NT / NV
a	Stratégiai döntés előkészítéshez,	2	1	X
b	Operatív módon valamilyen probléma megoldásához,	2	1	X
c	Tanulmányok során	2	1	X
d	Egyéni érdeklődéséből kifolyólag	2	1	X
e	Egyéb, és pedig:	2	1	X

HA NATÉR FELHASZNÁLÓ, UGORJ A 18. KÉRDÉSRE!

NEM NATÉR FELHASZNÁLÓKTÓL

17) Az alábbiakban négy online szolgáltatás leírását olvasom fel Önnek. Kérem, mindegyikről mondja meg, hogy mennyire lenne hasznos az Ön számára!

		hiánypótló megoldás lenne az Önök számára,	elképzeltető olyan projekt, amelyben használnák,	egyelőre nem tűnik relevánsnak, fontosnak.	NT / NV
a	Térképszolgáltatás, amelyen megjeleníthetők az adott területet érintő éghajlati hatások, statisztikai adatok, illetve modellek eredményei.	1	2	3	X
b	Adatbázis, ahonnan ábrák, grafikonok tölthetők le a klímaváltozás hatásaival kapcsolatban.	1	2	3	X
c	Metaadatbázis - adattérkép, hogy milyen klímaváltozással kapcsolatos adatot hol találunk.	1	2	3	X
d	A klímaváltozással kapcsolatos dokumentumok, jogszabályok, publikációk gyűjteménye	1	2	3	X
d	Egyéb ötlet:	1	2	3	X

X – NT / NV

UGORJ A 26. KÉRDÉSRE!

NATÉR FELHASZNÁLÓKTÓL

18) HA 16a KÉRDÉS 2! Kik használták a NATÉR szolgáltatást Önöknél? TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES!

- 1) Közvetlenül én használtam
- 2) Más önkormányzati munkatárs használta
- 3) Alvállalkozó használta
- 4) Közvetlenül a szolgáltatótól kaptak segítséget

NT/NV - X

19) Ön a NATÉR szolgáltatást...

- 1) rendszeresen használja,
- 2) előfordult már, hogy használta a munkájához,
- 3) kipróbálta már / nézte az oldalt?

NT/NV - X

20) Melyik NATÉR szolgáltatást használta Ön? TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES!

- 1) NATÉR térképszoftver
- 2) Metaadat kereső
- 3) GeoDat
- 4) Dokumentumtár
- 5) egyéb, éspedig.....

NT/NV - X

21) Milyen tapasztalatokat szerzett a használat során? Mire volt alkalmas a rendszer? Milyen nehézségekkel találkozott a használat során?

.....

NT/NV - X

22) Milyen igényei fogalmazódtak meg a használat során?

.....

NT/NV - X

23) Ön szerint a NATÉR-ban elérhető dokumentumok, tartalmak...

- 1) Érthetőek, könnyen hasznosíthatóak
- 2) Érthetőek, de a további felhasználáshoz dolgozni kell rajtuk
- 3) Energiát igényel értelmezni őket, de használhatóak
- 4) Nehezen érthetőek, túlságosan szakmaiak
- 5) Nem tudom megítélni, nem ismerem eléggé ezeket.

NT/NV - X

24) A NATÉR tervezett fejlesztései közt szerepel egy olyan modul, ami kifejezetten döntéshozók számára nyer ki a NATÉR-ből számukra információkat jól érthető módon egy adott területi egységre vonatkozóan. Ön szerint egy ilyen modul...

- 1) hiánypótló megoldás lenne az Önök számára,
- 2) elképzelhető olyan projekt, amelyben használnák,
- 3) egyelőre nem tűnik relevánsnak, fontosnak.

NT/NV - X

25) A NATÉR tervezett fejlesztései közt szerepel egy új szolgáltatás, melynek keretében a NATÉR-ből kinyert, információk alapján kampányokban is közvetlenül felhasználható ismeretterjesztő anyagokat készítenek a településen / térségben várható változásokról. Ön szerint egy ilyen szolgáltatás...

- 1) hiánypótló megoldás lenne az Önök számára,
- 2) elképzelhető olyan projekt, amelyben használnák,
- 3) egyelőre nem tűnik relevánsnak, fontosnak.

NT/NV - X

ÖNKORMÁNYZAT JELLEMZŐI

A következő jellemzőket nem kell megkérdezni, Te töltsd ki!

26) Az önkormányzat típusa

(Húzd alá)

- 1) Fővárosi Önkormányzat
- 2) Fővárosi kerület
- 3) Megyei jogú város
- 4) Megyei önkormányzat
- 5) Település 20-100 ezer fő
- 6) Település 5-20 ezer fő
- 7) Település 1-5 ezer fő
- 8) Település 0-1 ezer fő

27) Település neve:

28) Lakosságszám:

29) Egy főre jutó jövedelem:

30) A kérdezett(ek):

- 1) a polgármester,
- 2) az alpolgármester,
- 3) az elnök (megyei önkormányzat)
- 4) az alelnök (megyei önkormányzat)
- 5) testületi tag
- 6) az önkormányzat szakértője, aki a klímaváltozással foglalkozik,
- 7) egyéb hivatali dolgozó, és pedig:

.....

Köszönjük, hogy válaszaival segítette a munkánkat!

Az interjú vége: óra, perc

Klímaváltozás – Önkormányzati Szövetségek 2017	
A kérdezőbiztos neve:	Szövetség neve:
Az interjú időpontja: 2017.	Az interjú kezdete: óra, perc

MÉLYINTERJÚ

- 1) Ön szerint az éghajlatváltozás mely hatásait tapasztalják szövetsége tagtelepülései?

(Nyitott kérdés)

NT/NV - X

- 2) Ön szerint a jövőben mely települést érintő hatások válhatnak gyakoribbá, erősödhetnek?

(Nyitott kérdés)

NT/NV - X

- 3) Ön szerint mennyire fontos a Szövetség tagtelepülései vezetői számára a klímaváltozás megelőzése, a hatások elhárítására való felkészülés, a szemléletformálás? Milyen települési ügyek, kezdeményezések hírei jutnak el a szövetségen keresztül Önhöz?

(Nyitott kérdés)

NT/NV - X

- 4) a) Véleménye szerint a települések felkészülését a klímaváltozás hatásaira mely helyi tevékenységek segítenék leginkább? (Sorolja fel a **3** legfontosabb intézkedést.)

(Nyitott kérdés)

NT/NV - X

- b) Melyek azok a tevékenységek, amelyek a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás mellett élhetőbbé, kellemesebbé is teszik a települést?

(Nyitott kérdés)

NT/NV - X

- 5) Ön szerint hogyan segíthetné a kormányzat jobban a települések éghajlatvédelmi törekvéseit?

NT/NV - X

- 6) Foglalkozik a Szövetsége valamilyen formában az éghajlatváltozással kapcsolatos ügyekkel? Melyek voltak a legfontosabb tevékenységek a közelmúltban?

NT/NV - X

- 7) A Szövetségnek van olyan munkatársa, tisztségviselője, akinek feladata az éghajlatváltozás kérdésével kapcsolatos foglalkozás? Milyen feladataik vannak?

NT/NV - X

- 8) Milyen éghajlatváltozással kapcsolatos tevékenységeket terveznek szövetségi szinten?

NT/NV - X

- 9) Ismeri a megyei klímaplatform kezdeményezéseket? Mi a véleménye ezekről?

NT/NV - X

- 10) Ön szerint milyen mértékben használnak a települések térinformatikai rendszereket az éghajlatvédelmi és egyéb tervezési, döntéselőkészítési munkájuk segítésére?

NT/NV - X

11) Az alábbiakban négy online szolgáltatás leírását olvasom fel Önnek. Kérem, mindegyikről mondja meg, hogy mennyire lenne hasznos a települések számára!

		hiánypótló megoldás lenne az Önök számára,	elképzelt olyan projekt, amelyben használnák,	egyelőre nem tűnik relevánsnak, fontosnak.	NT / NV
a	Térképszolgáltatás, amelyen megjeleníthetők az adott területet érintő éghajlati hatások, statisztikai adatok, illetve modellek eredményei.	1	2	3	X
b	Adatbázis, ahonnan ábrák, grafikonok tölthetők le a klímaváltozás hatásaival kapcsolatban.	1	2	3	X
c	Metaadatbázis - adattérkép, hogy milyen klímaváltozással kapcsolatos adatot hol találunk.	1	2	3	X
d	A klímaváltozással kapcsolatos dokumentumok, jogszabályok, publikációk gyűjteménye	1	2	3	X
d	Egyéb ötlet:	1	2	3	X

X – NT / NV

12) Használnak-e Önök – akár intézményi szinten, akár személyesen – bármilyen klímaterképet, online adatbázist, dokumentumtárat a klímaváltozást is érintő tervezésben, programjaikban, projektjeikben, pályázataikban (pl. területrendezés, gazdaságfejlesztés, egyéb alkalmazkodási lépések)? Ha igen, milyen szolgáltatás ez? TÖBB VÁLASZ LEHETSÉGES

		Használják	Nem használ	NT / NV
a	NATÉR szolgáltatást	2	1	X
b	Egyéb szolgáltatást, és pedig:	2	1	X

X – NT / NV

CSAK NATÉR FELHASZNÁLÓKTÓL

13) Mi a véleménye a NATÉR rendszerről?

.....

NT/NV - X

14) Milyen igényei fogalmazódtak meg a használat során? Hogyan lehetne továbbfejleszteni a rendszert?

.....

NT/NV - X

Az INTERJÚADÓ JELLEMZŐI

A következő jellemzőket nem kell megkérdezni, Te töltsd ki!

15) A kérdezett(ek):

16) az elnök (szövetség)

17) az alelnök (szövetség)

18) vezetőségi tag

19) a szövetség szakértője, aki a klímaváltozással foglalkozik,

20) egyéb dolgozó, éspedig: